

extrinseca vnde deas paroxysmū deuenire pio
pe statū. deinde inuolūcente humore flegmatico
frigido intus exsistēte reuocat calor ad intra
et infirigidant extrema vt videat inuadere al
ter paroxysmus: fit hoc ex calefactioe et infri
gidatioe extremorū plures quousq; paroxys
mus veniat ad statū qui stat? aduenit citius
q; scilicet solū hic esset paroxysm? flegmaticus et
tardius euenit q̄ si esset solus colere: et hoc
intelligit cum dicitur quod ipse si status matu
rius. i. citius et assignat causam.

Antiqua traductio.

¶ Nam colerici quidē velocitatē flegma
ticus detinet humor: flegmatici vō rur
sus tarditatē et pigritiā colericus erigit
talis quidē est certa quedā emitritea ex
pari robore crassi. i. cōcretionē duarū fe
brium siens qm̄ et duorū humorū: q̄ vero
non certa vel colericū humorē vel fleg
maticū ampliorē hz.

¶ Nam buius quidē celeritatē cobibet
pituita ac rursus pituite tarditatē atq;
bebetudinē excitat bilis talis quidē est
exquisitus emitriteus ex equali duarū
febriū tēperatura cōposit? qm̄ etiam ex
duob? humorib? q̄ stat. Et qui exquisitus
nō est aut bilē aut pituitā hz p̄potentes.

¶ Deinde concludit hanc verā emitriteā et
cū dicit sciens qm̄ et duorū humorū suppleas
est in ea equalitas et totū aliud est notū p̄ se.

Et attendendū q̄ causa quare fr
giditas extremi
tatum et horroz accidit plures et non cessat
quousq; hec feb. perueniat ad statū est q̄ vñq;
ad tēpus stat? nō est caliditas per totū equa
liter expansa nō pōt talis cōtingere diuersi
tas q̄ tunc in quolibet humore est per totū
accensa caliditas et tunc ab vtroq; nō p̄cedit
nisi calefactio: sed vñq; ad tale tēpus nō inua
dit in totū caliditas in humore flegmatico: et
ideo talis infirigidatio plures pōt ab eo con
tingere. nā caliditas incipit versus extero
ra tēdere: q̄ ibi vadit humor colericus et de
mittit interiora. tunc humor flegmaticus in
frigidatur magis et q̄ tunc magis infirigidat
intus caliditas ad exteriora reuertitur: pro
pterea tunc accidit frigus et citius dēscitas et
fit vñq; ad statū fit plures p̄pter nunc vince
re vñū humorū nunc alterū. vnde Auicē. dī
cit hoc euenire ter et quater: imo etiā hoc al
quando accidit in aliqua pura flegmatica: et
dato q̄ non tñ nec sic manifeste vt in hac. nā
flegma ex viscositate sui nō calefit vniformi
ter: imo cum superficialiter est calidū adhuc
intrinsecus est frigidū. vnde cū a calore extra
neatur et aperitur postq; videbat calidum re
uertitur aliquā frigus. vnde Auicēna capl. de

flegmatica neq; calefit subito: neq; fm̄ gra
duationē cōtinuā: imo paulatim cū reditioe
frigoris. et dato q̄ valde minus et nō manifes
te vt in hac vt dicit p̄pter non esse et illa pu
gna humorū que est in illa: et ideo etiā talis
modus paroxysmi nō euenit in feb. ex fleg
mate et colera cōposita p̄ mixtionē. et hoc q̄
vterq; illorū humorū tunc debet vna caliditas
tas et vnus est in eis tēpus horrozis et calefa
ctionis vtriusq; et ideo licet in illa fe. in prin
cipio inuasionis accidit horroz: nō tñ accidit
in ea in eodē paroxysmo plures horrores: s; in
predicta p̄pter nō esse ibi illam pugnam.

Et ulterius attentione dignū q̄ ex
his que ponit hic Gale
nus oportet q̄ in paroxysmo mixto emitritee
vere equale est tēpus vtriusq; paroxysmi vñq;
ad statū et hoc q̄ humor plures accidēs de
tinet paroxysmū tertiane: sed post peruentū
ad statū paroxysmi feb. tertiane citius decli
nat: q̄ causa elongatioe fm̄ aliquid tā subla
ta est. Sed si cōponeret tertiana cōtinua cū
flegmatica cōtinua tertiana cōtinua cit? per
ueniret ad statū et citius etiā declinaret: q̄ in
hac cōplicatione non p̄tingit accidēs q̄ de
tineat fit p̄uentū tertiane ad statū q̄ nō ac
cidit horroz predict? in ea cū ambe sunt cōt
inue: et hac de causa denotauit auicē. capl. de
emitritea cū dicit. et accidit tertiane cōtinue
vt alleueat ante alleuationē flegmatice licet
non redeat ante eius reditioe. Et quibus
oibus colligit quere se. dicitur emitriteus
vidēs q̄ fe. cōposita ex tertiana interpolata
et flegmatica p̄tinua quarū paroxysmi in die
in qua ambo veniunt simul inuadūt et in qua
ambo hūiores in robore sunt pares: q̄ tūc dī
recte talis fe. est habēs oēs cōditiones: q̄ de
terminatē sūt in dicto ca. supra allegato. oēs
autē alie cōditiones flegmatice cū colerica et
que ponunt et q̄ posite sunt nō vere emitrite?
appellat cū de his noib? modica d; nobis eē
cura. Vnde ait princeps. Et tā ponit emitri
teuz purū fe. cōpositū q̄ fit ex tertiana extrin
seca et flegmatica intrinseca et tam q̄ est p̄ter
illā noiat nō purāz nō est illud de illis de q̄b?
supflua occupatio fit habēda. Et ex dicto q̄
p̄uult galen? cū dicit q̄ status matur? scdm̄
cōtinue fm̄ flegmaticū humorē et c. videt vñ
luisse emitriteā fe. eē breuiorē flegmatica: q̄
eadē causa videt p̄manere in tēporib? vnuer
salibus harū febriū: q̄ ab eo posita est in iem
poribus particularib? paroxysmi. et de hac fe.
posita forte aliquid dicemus.

Antiqua traductio.

¶ Scda vero est cōplicatio et cōmixtio
duarū febriū tertiane et amphimerine si
milē quidē quedā paroxysmū faciēs ei q̄
ante dictus est differentē vero et in eo q̄
producit hic in febricitationē et in eo q̄

secundū secundā diem vel cū horroz vel
rigore inuadit sola effecta ap̄bimerina
quo circa nō adhuc emitritea talis est fe
bris: si tñ demū sinochariū. i. continuariū
erat emitritea. Si vero in altero genere
febriū eā adnumerauim? nō hic talis so
lum: sed et alie quedā febriū noiauntur
emitritee. Scdm̄ hoc mihi videt et agati
nus vnuerfas q̄ extēdunt tertianas emi
triteas noiare. Sed et q̄ de noibus ma
gis q̄ de reb? he tales q̄stiones sunt: in
morari i eis nō dignor: scriptū est em̄ de
medicinalib? noibus singulariter fm̄ al
terum opusculū in quo et hoc ipm̄ demū
stratus et determinatū est finaliter: q̄ qui
dem sunt de reb? q̄ vero de noibus alter
cationes. Nam? igitur rursus ad ipsas
res ad eam q̄ ab ypocra. noiatur emitri
tea que horrida est et cōtinua q̄ tertiana
amphimerine quidem cōtinue concreta
operatur.

¶ Nicolai leoniceni.
¶ Scda est duarū febriū tertiane scz ac
quotidiane cōplexio ac cōmixtio que si
miles quidē nup dicta facit accessionē in
eo tñ differt qm̄ in hoc febris pducitur et
qm̄ die scda cum rigore aut horroz sola
quotidiana febris inuadit: nō igitur erit
hec febris emitrite? siquidē ex numero
cōtinuariū emitrite? existat q̄ si etiā in al
tero genere emitriteus collocef non hec
tantū: sed multe p̄terea alie febres emi
tritei vocabunt hac rōne mihi videt aga
tinus oēs que p̄tendūt tertianas emi
triteos appellare: sed qm̄ de noibus po
tius q̄ de reb? sunt q̄stioes huiusmo
di in eisdem minime censeo cōmorandū.
¶ Nam de noibus ad medicinā p̄tinētib?
seorsū a nobis scriptū est alio tractatu in
quo hoc ipsum ostendit atq; integre pre
finitur quales: nā sint de reb? ac quales
de noibus disceptatioes: rursus igit ad
res ipas redeam? hoc ē ad eū quē ypo. vo
cat emitriteū horridū atq; continuū quē
facit tiana quotidiane cōtinue p̄mixta.
¶ Cum posuit signa fe. cōposite ex flegmati
ca et colerica fm̄ vnū modū cōpositiois et ostē
dit fm̄ quē esset vera emitritea vult nunc de
clarare de alijs modis cōpositionis supra dī
ctis harū fe. ostēdens q̄ in ea nō est vera emi
tritea materia. et primo de cōpositione tertianā

ne interpolata cū flegmatica interpolata. et
q̄ dicit est clarū. Et attēde q̄ paroxysm? mix
tus ex duab? harū fe. est filis paroxysmo fe. an
dictay in multis q̄ sicut in predicto paroxysmo
in principio fit horroz ita in principio hui? pa
roxysmi sicut etiā in illo vñq; ad statū fit pugna
sinthomatū ex reluctatioe horū hūiorū ad in
uicē ita etiā in hac. vñ plures accidit horroz
vñq; ad statū ex pugna horū humorū cum hic
nō sit cōpositio per admixtionē: s; p̄ vicinira
tem sūt status hui? paroxysmi citi? venit q̄ in
sola flegmatica et tardius q̄ in sola colerica:
propter causas illasmet in p̄dicto paroxysmo
nihilominus tñ in p̄dicto paroxysmo est diffe
rentia a predicta: q̄ horroz qui euenit in prin
cipio paroxysmi emitritei veri in qua humo
res sunt in robore equales non est vere medius
inter rigorem et circūinfirigidationē sicut hor
roz q̄ euenit in hac fe. quia ille plus attinet ri
gori: et hoc quia frigus q̄ ibi est solū ex reuo
catioe caloris. Sed horroz eueniēs in illa est
plus medius attinēs: q̄ in hac extra venas ad
carnes sensibiles expansus est humor frigi
dus et calidus ita q̄ ibi est vere frigus positū
et maxime fit ibi horroz addēs medius cū hu
mores adinuitē sūt pares: nā in eavere cōpo
nunt cause rigoris cū causis frigoris: vbi autē
esset cōpositio flegmatice interpolate cū ter
tiana: p̄tinua etiā non accidit horroz ver? qm̄
est accidēs medius cū ad extra nō expādatur
materia rigore causans: sed materia frigida
tñ. Et ideo ait Auicēna de emitritea q̄ quā
do cōponitur tertiana interpolate cū flegma
tica cōtinua. tūc est rigor i ea quali nullus aut de
bilis fit. Et q̄ dicit galen? et i eo q̄ fm̄ scdaz
dīc inuadit sola et facta amphimerina vel cū
horroz. i. solo vel cū rigore. i. solo etiā intelli
git hoc fieri i die i quo inuadit sola flegmati
ca interpolata. vñ presupponit i pia die am
bas inuadere nec intelligit q̄ inuadat cū hor
roz vere fit equalis est humor q̄ euenit in ve
ro emitriteo vel in prima die hui? fe. Et simi
liter nō intelligit q̄ inuadit cū vero rigore: s; dī
cit hoc cōpositioe ad emitriteā verā q̄tum
ad diem in quo inuadit sola flegmatica q̄ ibi
flegmatica erat p̄tinua: s; illa est interpolata
nunc autē in flegmatica interpolata accidit
motus maior: et maior passio in mēbris sensi
tūis q̄ in p̄tinua. vñ supra declaratū est q̄ in
flegmatica interpolate pōt euenire aliq; pa
uus horroz et rigor nō hic intelligit horroz ma
nifest? sicut euenit in principijs p̄dictorū paro
xysmorū: s; sicut p̄dictū est et hūi ē supra q̄to
actores sepe vnū de noibus sumunt pro alio.

Antiqua traductio.

¶ Deficiet vero non adhuc q̄ et ea que
ex ambabus cōponitur et ipsa ex necessi
tate deficiens fit. ¶ Nicolai leoniceni.

Intermittenti autem non ita: quoniam quod ex ambabus componitur febris necessario et ipsa intermittitur.

Deinde Galenus narravit opinionem agatini circa nomen: quod dicitur est per se notum cum enim dicitur deficienti vero et intelligit de ficienti scilicet effimerie mixta tertiana interpolata non adhuc scilicet operatur febris continui. Et cum dicitur quia ea quod ab ambabus scilicet predictis interpolatis et clarum est quoniam si componentur he due adinuicem ex necessitate corpus aliquod remanet sine febre sed si vellet Galenus quod ex quibusdam interpolatis duabus componatur febris et ipsa sit deficientis et non continua hoc est verum quod est in sua natura non tamen apparet quod sit deficientis: quia eger aliquando sit sine febre quia possibile est quod due interpolate sic componantur quod sufficit febris in forma febris inseparabilis ut si superueniat paroxysmus unus antequam alter sit radicatus sicut si adinuicem componerentur due quotiesane interpolate.

Antiqua traductio.

Aequa tamen neque ex duabus continuis et colerica et flegmatica possibile generari emitriticam neque enim horridam faciet tales habet febre hec comixtio: neque multas superreduplicaciones habentem. omni enim continua febre secundum suum rationem cum certa fuerit neque habet horrorem neque rigorem: neque quod composita est ex eis horrida erit. Necesse igitur si est horrida sit continua eandem generationem habere ea ex duabus febribus altera quod dem deficientem reliqua vero continua. Et propterea tertia quod aphimerine continue creta operatur emitriticam: neque vero utique deficientes neque utique continue existentes possunt generare talem febrem.

Nicolaus leonicenus.

Non tamen ex duabus continuis quarum altera ex bile altera ex pituita generatur: potest emitritica consistere: quoniam hec comixtio febre horridam ac multas habeat reduplicaciones non facit. nam cum omnis febris continua sui quidem ratione cum exarsita fuerit neque horrorem habeat neque rigorem neque etiam quod ex eisdem componitur horrida fiet. necesse est igitur si horridus sit atque continuus sit emitritica futurus ex duabus ipsum febribus generari quarum altera sit intermittens altera vero continua atque idcirco tertiana quidem cum quotidiana confusa facit emitriticam: cum neque utraque continua: neque utraque intermittens huiusce modi queat febrem generare.

Determinat de alia complicatione flegmatice cum colerica ut quoniam ambe sunt continue ostendit quod quoniam hec non est vera emitritica: quod non habet ea quod ad illam requiruntur quia non erit horrida: nec habebit plures superreduplicaciones ut quod scilicet non contingit in ea supercalfactio et plures horrores et assignavit causas suas dicit cum dicit cum enim et quod quod persequitur est clarum.

Sed dictum

bet ambiguitatem dicit enim

Galenus tertio pronosticorum commento quarto quoniam initium paroxysmi in egritudinibus acutis multoties est cum rigore et horripilatione secundum quod egritudines quod accidunt sunt continue ut est ex pluribus locis videre. Et confirmatur existente virtute mortali. Et ibidem a causone habito rigore superueniente solutio fit. Et confirmatur: quod apostematata membrorum interitum ut plurimum sequitur febris continue: sed ad febrilem apostematam sequitur rigor et horror maxime cum talia apostematata sunt in membris sensibilibus. unde Aliscena de apostemate calido renu dicit signum apostematis calidi in renibus est febris separabilis et etiam subdit et est febris elus cum frigore extremitatum et sit illud horripilationis comitens inflammationem et. nisi forte Galenus perfecte suum dictum conditionet cum dicit cum enim continua febris secundum ipsius rationem neminem cum certa fuerit neque horrorem habet neque rigorem et causa sua dicitur est: quod rigor vel horror qui veri sunt causari non possunt nisi materia ingerat malum sensum. unde oportet illam in membris sensibilibus existere. tunc autem oportet talem materiam esse extra venas: sed materia continua causans intus in venis ut supra contenta putrescens finitur: vene autem sunt membra sensus obtusi valde non sufficientes ad hoc simile materiem rigorem faciens vel horrorem verum causans per membra sensibilia penetrat materia autem quod in venis putrescit continuam causans per substantiam vene non penetrat: et ideo Galenus assignat dicit cum enim continue secundum sue ipsius rationem: quod ex parte sue materie incognitum est causans continuam non debet hoc accidere: per accidens tamen potest etiam in continua accidere horror et rigor: et hoc quod vel materia que continua causabat stans intravenas expellitur ad extra venas sicut allegatur est ex afforismo vel quod extravenas in locis sensibilibus erat aliquis humor mordicatus vel circa illa loca quod potest est causare rigorem non tamen causabat: quia permanebat quies et continue accendit hunc humorem commoveri unde rigorem causat. accidit etiam in febribus continuis frigiditas extremorum que sepe ab auctoris appellatur improprie tamen rigor vel horripilationis: que frigiditas improprie et per se a materia facite continua non accidit cum ab ea immediata te non cause: cum non frigiditas positiua a materia: sed ex fuga caloris ab intra. Et similiter potest accidere rigor vel horror in continua quoniam

Dubium.

cum continua aliqua complicaret interpolata.

Et notater

addit Galenus cum continua certa fuerit: quod si non erit certa continua sicut possunt esse due interpolate quod nunquam dimittent horres sine febre. posset esse causa rigoris vel horripilationis ut est de se notum. et ex his patet que dicuntur. Galenus enim secundo pronosticorum sumit rigorem improprie pro extremorum frigiditate quod autem dicitur est afforismo patuit modo et supra de sermone rigoris ubi legas. Ad illud autem quod dicit ultimo dicens quod horror quod accidit in predictis febris et apostematibus non accidit principaliter et per se ratione materie que proprie principaliter est causans febris continue sed accidit horripilationis: quia non solum materia que effunditur in principio paroxysmi ad loca apostematata effunditur ad loca venarum: sed etiam ad loca que sunt extra venas scilicet ad porositates membrum in quo est apostema cum in apostemate materia effundatur ad porositates membrum ultimata: et ideo quoniam effunditur materia ad membra que apostemantur que sunt sensibilia et quorum passiones possunt totum corpus tunc ratione illorum accidit in principio paroxysmi rigor aut horripilationis. Sed ratio quod materia est ibi in venis contenta aut ad venas effusa nunquam accidit horripilationis siue rigor et ratione huius materie putrescentis causatur febris continua et non ratione materie in porositatibus membrum contente: nam ex hoc ad apostematata intrinseca ut plurimum sequitur febris continue: quia non sic est de apostematibus extrinsecis: quia membra intrinseca habent venas magnas et magnis venis continuantur quibus est sufficiens quantitas humorum quibus putrescentibus causatur febris continua et licet in hoc sint alie cause.

Et circa

predicta attende quod ad predicta apostematata potest accidit horripilationis aliquid quod rigor nec etiam horripilationis multum manifesta et dato quod possit accidere manifesta frigiditas ex reuocatione caloris ad intra. Et causa etiam rigor et horripilationis multum sensata non accidunt nisi quando materia movetur vehementer per membra sensibilia quod si totus ambitus corporis. Et dato quod valde vehementius in rigore nunc autem materia que effunditur ad loca apostematata vel ad membra apostematata que ad eius porositates effunditur non movetur in eo motu vehementi propter incinerationem et conculcationem in vacuis regionibus membrum. Iterum etiam et hec est potentior causa motus talis materie: quia accidit in membro apostemato non est ad utilitatem sensibilibus membrorum ut clarum est. nunc autem ad causandum hec accidit multa manifeste scilicet ut plurimum oportet materiam esse expandam quasi ad omnia sensibilia membra totius ambitus corporis: quod tamen cum membrum quod apostematatum est sensibile et est tale cui passio coactur totum renes stomachus pancreas cerebrum et

similia membra accidunt quod cum materia et specialiter calida pungitua expellitur ad porositates carnis sensibiles vel panniculi predicti membrum causatur punctio et mordicatio in predicto membro que passio toti coactur principaliter ex quo in toto accidit ex tali communicatione quod parva commotio et horripilationis quomodo autem fiat predicta communicatio et quid communicetur est dubium alibi dicens cum quod parva horripilationis occurrit frigiditas ex reuocatione caloris quemadmodum accidit cum supra aliquod membrum ulceratum proficiat aliquid mordicans. unde totum corpus ex compassionem coactur et horripilationis talis aut horripilationis iudicetur febris apostematata potest periodicamente secundum duos modos quod ad predictum locum expelluntur.

Antiqua traductio.

Relinquitur igitur una mixtio quod ex deficienti aphimerina et continua colerica sit potens et hoc continua simul et horrida generare febre habebit autem e converso hec prior continua quidem ex colerica horridum vero ex flegmatica: ea vero quod super duplicationem nem ex ea quod adinuicem est pugna et maxime cum pariter dominantes fuerit hi humores dominantes vero eorum utrobique et finitum et dignotio in prima mixtione sunt ostensa. **Nicolaus leonicenus.**

Una igitur sola mixtio relinquitur ex quotidianiana intermittenti et biliosa continua quod et ipsa potest continuam simul atque horridam febrem efficere hec vero contrario modo se habebit quod prior quoniam continuitate quidem ex bile obtinebit horrorem vero ex pituita reduplicaciones autem ex pugna mutua ac tamen prefertim cum humores equas vires habuerint ubi vero alter eorum prevalerit et accidentium et cognitiones ratio in prima mixtione ostensa est.

Notificavit quartam complicationem flegmatice cum colerica quod est cum tertiana est continua et flegmatica interpolata. unde dicit relinquitur ergo una mixtio scilicet posse facere emitriticam: quod potest generare febris continue et horridam et. Et attende quod hec non est vera emitritica quia in ea non est verus horror quod est accidens medius et. immo aut in ea est solum frigus et verum frigus aut est ibi horror multum diminutus qualis est in flegmatica interpolata. et ideo sicut perpendis pugnam humoris etiam non est similis emitritice vero et non plus.

Antiqua traductio.

Hec universa de quattuor mixtionibus colerice febris et flegmatice quibus libri famis

motus et aperte in qua putrescit humor. Et vult in his verbis Galenus innuere propter quas causas contingit diuersitas accidit in eodem genere fe. vt q̄ terna tertiana differat ab alia sic de alijs sumit aut hec cause ex materia causante fe. et ex loco in quo dicta materia continetur et alie cause nō faciūt predictā diuersitatē nisi inq̄tū causant vel remouēt vel augmētant vel dīminuūt aliquā istarū ex parte autē materie quedā sumitur ex eius quātitate: nam quāto materia est amplior tanto q̄tum et ex hoc longiorē causat fe. q̄dā sumunt ex parte qualitatis eius que qualitas diuersificatur: q̄ quedā sumitur ex parte qualitatis disponētis ad qualitatem febrilem et putredinē q̄ est caliditas frigiditas grossities et viscositas et silitas: nā quāto materia est frigidior grossior viscosior tāto fe. est longior q̄ non solū causat in materia ex qualitate alterante eā sed etiā ex admixtione vnus humoris cum alio que est vera mixtio ita q̄ vnus vincat. et hoc dicitur propter exēpla que posita sunt per Galenum in tertiana: quedā sumuntur ex parte qualitatis que est putredo: tūc si morbus est salubris quanto materia est magis putrida tanto morbus est longior: q̄ difficultus a natura corrigitur et ad benignū reducitur. Si ergo morbus est mortalis tunc quāto putredo est maior tanto citius ipse interficitur.

Alie sunt cause abbreviationis et elongationis feb. que sumuntur ex modo essendi eius in corpore: q̄ materia que habet esse quietū vel cōculcatū in aliqua parte tardius resoluitur q̄ que p̄ corpus mouetur et hoc intelligitur cum dixit adhuc autē et amodo motus: differētie autē que sumuntur a loco in quo materiam faciens feb. continetur. quedā sumuntur ex cōpositione eius vt puta quā sit rarus siue densus et q̄ a loco raro materia citius resoluitur: quedā sumuntur ex parte virtutis q̄ est in loco que potest intelligi vtriusq̄ sensibilis et naturalis et ex debilitate vtriusq̄ cōtingit prolongatio morbi et specialiter cum morbus salubris et quā debilitas naturalis virtutis cum morbus est mortalis est causa mortis citioris. et has oēs tetigit galenus in littera: causas autē ex parte materie explicite tetigit: sed causas ex parte loci tetigit supra capto de signis tertiane.

Antiqua traductio

Et puta mor earū que per tertiam excurrunt deficientiū febrium quibuscumq̄ quidē tēpus paroxysmi breui⁹ et inmissio cum rigore est et solutio in sudoribus et colere vomitibus vel et inferiore vtre subducere colerica: his quidē ipostū est nomen tertiana certa. Quibuscumq̄ vō deficit quid horū non abuc certa sed simpliciter tertiana nominat. Si vero et deficient

tiam breuiorē habuerit prolongato scz paroxismo tertiana hanc nominat extēsa. Et nimirū hac ipsa multā in magis et minus habēte differentia: est equidē vtiq̄ quasi hanc quidē vocare simpliciter ita prolongatā quēcūq̄ vtiq̄ vt extimo quattuor et viginti horas paroxysmi faciēs sine febre habuerit reliquas: aliam vō prolongatā sufficiēter quēcūq̄ circa triginta horas febre extēderit: et alia cuj his ampli⁹ prolongataz quēcūq̄ in sex et triginta horas prouenerit. Et quandā aliaz plurimum q̄cūq̄ in xl. et plures adhuc extēsa fuerit.

Nicolai leoniceni.

Cluti cōfestim earū febriū intermissionum que tertia quaq̄ die accessionez faciunt q̄ quidē breue habent accessionis tēpus ac cum rigore inuadūt et per sudores et bilis vomitū et biliola excrementa finiuntur his tertiane exquisitē nomē impositum. Quibus vero aliquid horum deficit be nō exquisitē sed simpliciter tertiane appellantur. Qd si intermissione maiorē habuerint accessione videlz in longius tēpus protracta be tertiane extēse vocantur: cum tamē hec ipsa res plurimam in eo q̄ magis ac minus differētiā suscipiat licet quidē ex his aliqua simpliciter extēsam nuncupare que cum viginti quattuor horas in accessione cōsumpta rit reliquas habet febres exptes: aliqua vero sufficiēter extensam que vsq̄ ad triginta extēdit horas atq̄ aliqua i longius adhuc tēpus productā vt quē vsq̄ ad triginta sex horas ptēdat atq̄ alia adhuc ampli⁹ vsq̄ ad quadraginta vel plures. Et ostendit in exemplo qualis est diuersitas in fe. ex predictis causis cōtingens et quod dicit est notum q̄tum ad magnam partem et patet ex eo qd dicit q̄ talis diuersitas accidentalis est p̄sa et appellat certa tertiana q̄ habet signa p̄ime tertiane et per illud quod dicit si vero deficientiā et c. intelligit si tēpus quietis habuit breuius. cum autē dicit vt extimo. lili. et. viij. et. et ibi alia littera mellor q̄ dicit. xxliij. et ibi cū dicit in. vi. et. lili. et vñ alis xxvi. et cū dicit quandā alias quādā alio plurimū scz nominat prolongatā. Et in omnib⁹ his febribus est admixtus colericus humor cū flegmate maxie vel cū melancolia et rari⁹.

Antiqua traductio.

Determinare vero vñquāq̄ predictarum certis

claruz certis terminis nō possum⁹ ppter focraticā aporiā. i. coaceruationis q̄stionē.

Nicolai leoniceni.

Neq̄ enim ex his quas diximus querlibet certis terminis potest definiri cū so ritica dubitatio nobis occurrat.

Ostendit quis modus cognitionis in diuersitate predicta est possibilis et primo quis modus est impossibilis: secūdo. et causa eius producta ppter q̄stionē coaceruationis ē q̄ ille diuersitates sint solū p̄ magis et min⁹ et tales sint infinite et ideteriate vt supra fuit habitū.

Antiqua traductio.

Non tamē necesse est talē nominū certitudinē querere possibili demū existente nobis et sine ea ostendere his q̄ iuxta nos sunt certissime de vnoquoq̄ egrotatiū et curare recte et p̄noscari futurū. Supponatur em̄ hunc q̄q̄ et decē horis febrere: sine febre fieri vero trib⁹ et triginta: et hoc deinceps ei fm analogiā obuiare manifestum autē est: qm̄ et tēpus cibi sciet quis et ex eo q̄ fm paroxysmū et fm q̄ intervallū est tēpore et fm q̄tuz ex tpe possibile est sciipere in p̄noscationē et curā bonā habebit et hec sufficiēter siue inquirēdo siue tertianā simpliciter opz vocare hanc talē febre siue et cum aliqua alia additione de terminatē differētiā: sed et ostēdere volēs alijs laborātis febre qualis ea est diligentius ostēdet paroxysmi intervallū dicens longitudine quā querēs nomen euidēter et determinante demōstrare idem potens.

Nicolai leoniceni.

Neq̄ tñ huiusmodi noia adeo curiose inuestigare est necessariū cum nobis de tur facultas etiā sine illis vnūquēq̄ egrotantem p̄mis indicare ac rectam curationem adhibere necnō futura p̄noscere: supponatur enim aliquis quindecim horas febricitare ac trigintatres febre vacare hocq̄ deinceps eadem p̄portiōe seruata p̄tingat nemini dubiū quin et tēpus ad exhibendū cibū oportū ex accessio nis et intermissiois spacio cognosce: et q̄tum ex hoc ad p̄noscendū aut curandū cōmodi nācisci potuerit: nihilominus id sufficiēter acquirat q̄uis eam inq̄stionez neglexerit an simpliciter tertianā an cum aliqua adiectiōe q̄ differētiā determinet

huiusmodi febre oporteat appellare: scz et cuj alteri indicare voluerit qualis nā sit febris egrotātis hoc diligētius efficiet accessiois atq̄ intermissiois spaciū ostendendo q̄ si nomē certum ac p̄finitū qd idem commonstret inuenire studuerit.

Ostendit modū possibilē cognitionis predictarum diuersitatu: et fm quē modū debet medicus pcedere et qd dicit est notū per se.

Agit hec quidē est optima enarratio et doctrina: scōa vō est quā pauloan dixi certam quādā tertianā noians et alia simpliciter tertianā demū alia gescibilibiter prolongatā: demū alia sufficiēter: alia vō amplius. demū alia plurimū in manifestissima vero et pessima oīm q̄ pri⁹ dicta est fm quā litigāt et altercant quotidie adinuicez moderni medicorū neq̄ hoc ipsum cognoscentes qm̄ de noie litigāt: scz de alijs quidē fortassis minus vtiq̄ quis admirabit. de agatino vō admirari dignū siquidē extensam vocās quādā quotidianā et quartanā in tertiana analogiā nō custodiuit: scz q̄cūq̄ quidē ampli⁹ extēdebat in paroxismo hūc emitriteū noiat sufficiēter iam mihi de noim sermone: periclitor em̄ et ego per ampli⁹ tps q̄ opz immorari et eis reuertigitur mihi est tēpus ad reliquarū reruz inuestigationem.

Nicolai leoni.

hec quidē optima est exponēdi ac tendendi ratio. Scōa vō quā pauloan istam ui cū alia quidē exq̄stas tertianā noiani. Alia vō simpliciter tertianā: deinde alia paululū extēsa: deinde alia sufficiēter: deinde alia ampli⁹: deinde alia plurimū: ob scurissima aut atq̄ oīm deterrima de qua prius fecim⁹ mētionē in qua medici iuniores quotidie inuicē certant atq̄ p̄tendūt: neq̄ aia duertūt se de noibus litigare: sed de alijs quidē quispiā min⁹ forte mirabit de agathino autē magis mirandū q̄ cum quādā et quotidianā et tertiana febre appellet extēsam postmodū in tertianā non seruat eandē vim p̄portionis: nā si longi⁹ accessio p̄tendat nō tertianā: scz emitriteū appellat: scz satis supz bacten⁹ de noib⁹ disputatū: nā piculū ēne longi⁹ q̄ sit oportū i eis dē tps p̄teram⁹. Quare rursus ad rerū ipsaz inuestigationē reuertamur.

Concludit qd vult de se. est notum. Et rur-
sus reuersus est ad reprobandum agendum cum
dicit. Sed de alijs zc.

Capitulum nonum in quo disputat questio-
nem de febre sanguinis an sit.

Antiqua traductio.

Rat autem utiq; in reli-
quis nulla deterior inue-
stigatio hac: vtrum sicut
in coleris vtriusq; et fleg-
mate fiunt quedam spe-
cies febrium ita: et in san-
guine putrefacto. Nam
effimeras quide febres calefacto eo solu
non equide putrefacto diximus fieri: fm
putrefactiones autē necesse est enim qua
doq; et sanguinem putrefieri querendum
est speciem febrium.

Nicolai leoniceni.

Ex oibus vdo qd supersunt nulla esset
contēplatio prestantior qd illa in qua que-
ri potest nunquid quēadmodū in vtriusq;
bile et pituita fiunt quedam febrium spe-
cies: ita et in sanguine putrefacto soleat
accidere febris: siquidem ephemeris eo
tantūmodo calefacto non autem putre-
fcente fieri dicebamus. in putrefactioni-
bus autē: nam et sanguine quandoq; pu-
trescere est necessariū querendū que nam
sit harum febrium species.

Cum superius posuerit signa fe. pu-
tridarū et fecit solum mentionē de
tribus generib; scilz de colerica et
flegmatica et melancolica: et dixerit
in antecedenti capitulo omēs putri-
das esse has tres: et qd quilibet harum potest
esse p̄tinua vel interpollata vt ois calorū nu-
merus reducat fm hoc ad sex: nec fecit men-
tionem de fe. sanguinea. et inuestigat an sicut
ex alijs tribus humorib; putridis fiunt putri-
de feb. ita possit fieri feb. pu. sanguinea de san-
guine putrescere: et primo premisit intentio-
nem quā habebit in hoc capitulo et per illud
qd dicit in reliquis rebus intelligit reliquas
res que sibi remanserāt in hoc libro p̄tractā-
de que dicentur: et in hoc et in sequētib; ca-
pitulis. Et dicit reuerit igitur zc. qd post de-
terminationē feb. putridarū simpliciu imme-
diatē cadebat determinare de fe. sanguinea
que etiā simplex est: et tamen inter hec inter-
misit de cōpositis febribus. Et similiter
Galenus in antecedenti capitulo dicit qd deter-
minatio febriu cōpositarū principalis perti-
nebat ad libru de tipo: et qd in illo dictus era

fm quandā preeminentiā: et ideo determinat
tio illius fuit quasi a principali proposito dis-
gressio ppter qd dicit reuerit igitur zc.

Et dixerūt aliquid qd merito dicit re-
uerit: qd hic sermo resum-
ptus est qd fm qd dicunt interio galeni est qd
feb. de sanguine putrido sit colerica fe. qd igitur
sermonez tam exposuerat in feb. colerica
hic sermo est resumptus de colerica feb. Et
facit hoc ideo galenus quia licet hec sit colerica:
est tamen de colera alterius modi qd sint
alio colore: et ppter hoc notabit eā simplici-
orem idest non cōponibilem cu alijs. Et alij di-
cunt qd ideo dicit reuerit qd videbatur discre-
tionem fecisse cū disputauit cōtra antiquos
in antecedenti capitulo et causam resumptiōis
huius sermonis dicit cum dicit: erat autem
nulla inuestigatio deterior et difficilior. et vñ
hoc sit apparebit in digressiōe super hoc qd
autē qd se dixisse dicit nono terapētica: et su-
pra fuit declaratu qualiter sit verū cum pio-
bavit galenus feb. non posse fieri humoralis
nisi humor putrescat: et in his verbis innuit
galenus fe. ex sanguine posse fieri duplicem:
vna per simplicē calefactionem que appella-
tur sinocha: alia per eius putredinē que sino-
chus de putredine appellatur.

Antiqua traductio.

Inueniri autē decens est eam si prius
inuenimus qualiter putrefit sanguis:
nam videtur quidem recte Aristotelē di-
xisse putrefactionē a calore extraneo fieri
dixit autem extraneū exteriorēz non inna-
tum neq; propriū vniuscuiusq; eorum
que sunt. Nam hic quide coquere aptus
natus est: extraneus vero corrumpere quod
est putrefacere. Extrosum autēz calor su-
peruenit sanguini scdm estus et pestilens
tiosas constitutiones et simpliciter dicen-
dum fm omnes febris a quacūq; causa
in generationē deueniunt.

Nicolai leoniceni.

Hoc autem inueniri posse putandū si
prius cognouerimus quo pacto sanguis
putrefiat. Nam recte sentire videtur ari-
stoteles ab aliena caliditate oriri putredi-
nem. voco autē alienam externā non vñ
tam atq; natiam. in quocūq; genere re-
rum: nam hec coquere apta est: externa
autē corrumpere quod est putrescere: ca-
lor autēz extrinsecus sanguinē opprimit
et in solis deuotionibus et pestilenti aeris
statu atq; vt simpliciter dicā in febrib; vni-
uersis quacūq; ex causa originē traxerint.

Constat quid est illud qd oportet prescri-
bi vt dissoluatur p̄dictus quelitū qd premisit qd
scz oportet scire qualiter putrefit sanguis scz
vt sciamus que se. sit de sanguine putrido: et
causa huius est nota per se: et dedit modū fm
quē putrefit quēadmodū et alie res cum dicit
nam videtur zc. Et tetigit causam imediatā
putredinis fm vnum modū acceptionis pu-
tredinis scz calori extraneo. et generaliter te-
tigit causas illius cause. et in hoc dedit modū
generalē putrescendi sanguinē vbiq; et fuit
hec auctoritas aristoteli superius perfecte exem-
plificata in capitulo putredo autē zc. et illud
recurras vbi perfecte fuit declaratu quid per
calorē exteriorē siue extraneū intellexisset cū
dicit galenus. Et similiter dicendū fm omēs
fe. a quacūq; causa zc. vult dicere qd vniuersa
liter calor extraneus accidit sanguini p̄z mo-
dum fm quem fe. accidit a quacūq; causa ac-
cidat. et he cause vnde causet fe. dicte fuerunt
clare supra: et hmet cause sunt quare putre-
do accidit sanguini.

Antiqua traductio.

Sed et cum in aliqua particula aialis
sanguis amplior coaceruatus super vir-
tutem eius effectus fuerit corruptus: et ma-
xime cum fuerit obstructus per grossitiē
in vasis vel obstructus fuerit propter
multitudinē quale quide ptingit et fm bu-
bones et symata et pustulas. et simpliciter
dicendū fm omnes flegmones in talibus
enim dispositionibus fm duplicē causam
corruptus sanguis: et quia non transpira-
tur et qd non detinetur a natura qm autē
q non respirant putrefieri apta nata sunt
in exterioribus oibus est considerandū fru-
ctibus et seminibus iam autē et vestibus.

Nicolai leoniceni.

Sed et quando in aliqua corporis par-
te sanguis plurimus aceruatus eiusdem
corporis opprimit vim corrūpi consuevit
atru precipue cū in paruis vasis propter
crassitudinēz obstructus aut propter multi-
tudinēz impingit quēadmodū in inguinū
tumoribus ac collectionibus atq; vt vni-
uersaliter dicat in inflammationib; vniuer-
sis: nam in huiusmodi affectibus dupli-
cem ob causas corrūpitur sanguis et quia
scilz nō desatur et qd a natura non cōuin-
citur. Qd ea vero q non desatur putresce-
re soleant indicat exteriora omnia quēad-
modū fructus et semina vestesq; preterea.
Et aut sanguinem posse putrefieri in aliqua
determinata parte. Et dedit in hoc causāz et

dicat qd cum sanguis fuerit coadunatus in ali-
qua parte amplior qd sit conuēns virtuti il-
lius partis et maxime cum est obstructus et op-
latus in aliqua determinata parte: et cum col-
ligitur in flegmonē: tūc necesse est euz putre-
fieri: et hoc ppter duas causas: primo qd non
transpirat: scdo qd nō determinat nec guber-
natur a natura. Et he ambe cause sunt cause
caloris extranei in sanguine vt ex superiorib;
bus pluries digestū est et per simata intelligit
galenus manerē pustularū.

Antiqua traductio.

Inducere vero nos potest sufficienter
ei quod dicitur: id secundū pleureses est
Expuunt enim in his quidez spumofum
alij vero flauum his vero rubrum ichora
id est liquorē eius qui fm flegmonē domi-
natur humoris qui non sustinetur: sed
a tenuitate extra desudat. Est autē quan-
do et niger ycor apparet hic neq; secundūz
principia confestim apparet niger: sed in
tempore procedēte antecedētibus sepius
flauis sputis que erant amare colere do-
minantis cognitiones sicut spumosa qui
dem flegmatis rubra vero sanguinis de-
cens igitur quandoq; et ipsum sanguinis
putrefieri fm flegmonēz patientes regio-
nes et eam qui in ipso est febrem simplici-
orem esse quidem his que in alijs humo-
ribus sunt analogiā vero parorismorū in
tertiane maxime periodo suscipere.

Nicolai leoniceni.

Eius vero quod dicitur fidem facere
potest id etiam qd in laterum inflāmati-
onibus cernit: nam quidā in ipis spumeū
quidā pallidū quidā rubeū expuit liquo-
rem qd nihil est qd ea hūoris pars i inflā-
matione exuperantis q retineri non pot
sed pre tenuitate sudat exterius nōnunq;
vero et niger liquor ille conspicit non sta-
tim ab initio: sed postea qm vt plurimū pal-
lida sputa antecesserint q bilis exuperan-
tis erat indicia quēadmodū spumeū qui
dem pituitā rubida vō sanguinē indicat.
Quare nō procul a vero est existimandū
sanguinē ipsuz nōnunq; in his q inflāma-
tionē patiuntur particulis subire putredi-
nem ex qua simpliciōres quide qd ex alijs
humorib; febris fieri simile vero accessio-
num proportionē assumere qualē tertian-
ne maxime febris ostendunt.

Possumus dicere q̄ per exemplū declarat quod dicit et q̄ sanguis in apostemate putre ri pōt: quia clarū est q̄ humor causans pleure siem putridus est. Sed pleuresis aliquando fit de sanguine: aliquando de colera: aliquando de flegmate: aliquando de melancholia. Et hoc declarat: quia humor q̄ continetur in apostemate pleuretico nō determinat sub pelle: vt de illo nihil refudet sicut ē in apostemate in cute superior: immo in pleuresi propter tenuitatem pānculū cōtinue humor saltem post pūmū refudat q̄ extra expūtur. vñ in hoc dicit: serunt apostemata interiorū mēbrozū ab apostematibus extrinsecis preter q̄ in apostemata ibus ois z oculorū vt potest colligi in cōmēto afforismis paroxisimos z consisterias zc. Cū ergo in pleuresi aliquid appareat sputū rubrum est q̄ est de sanguine vt dicit Galen⁹ inducere vero nos ponit ei. f. ad illud qd dicit declarandū. z alia littera dicit nemo z tūc expōnitur. f. non ois homo: quia non ois cognoscit de qualitate humoris apostematū intrinsecorum mēbrozū: nisi in arte doctus. Et cum dicit z neq̄ fm pūncipia cōfessim apparet nigrū intelligit fm plurimū z causa in hoc est: quia pleuresis raro fit ex melancholia fm eius inceptiōe: sed si fiat hoc est vt plurimū q̄ colera ex qua fit aduritur z denigrat. et ideo vt plurimū sputum nigrum apparet tēpore procedente. Et fm hanc introductionē sequitur cōclusio cum dicit. decens igitur zc. quadoq̄ et ipsum sanguinē putrefieri patientes regiones si non sit ibi aut. f. fm particulares regiones z sic erit hec cōclusio particularis partis antecedētis z si ibi sit si autē est hīc cōclusio q̄tum ad totum tam dictū in hoc caplo z tūc est sensus dicens igitur zc. q̄tum ad sensum tam dictum aut pro vel necesse est putrefieri fm patientes regiones scz preter q̄ indeterminata parte et hec est cōclusio illius partis: nam videt quod recte arrostoteles et fm hunc modū introducendū scz qui incipit ibi. z causa que zc. Alij introducūt hanc partē. Introducere vero zc. vt velit hīc Galenus pūmo ostēdere q̄ ex sanguine putrefcēte generatur fe. putrida: z hoc quia ptingit pleuresim fieri ex sanguine flegmonē intrinsecū z hoc declarat in littera vt dictum fuit ad tale apostema sequitur fe. putrida ex putredine humoris in eo exstēs. vnde expōnit decens igitur quadoq̄ ipius sanguinē putrefieri fm flegmonē sequatur feb. propter putredinē humoris ex quo fit et talis humor sit sanguine⁹ relinquitur q̄ fe. putrida possit fieri ex putredine sanguis. z hī incipit ibi patientes z specialiter si ibi nō sit incipit ibi z causa. Deinde cu dicit patētes autē vel raroq̄ zc. Abicūq̄ scz fiat inuestigat que species putride fe. sit fe. facta ex sanguine putrido z dicit q̄ est fe. simplicior hīs q̄ fiūt ex humoribus alijs z est seruās analogiā periorū maxime fm periodū tertiane. Et in:

cipit patientes est elusintēto apud aliquos cum regiones patiantur aliquā dispositionē malam pūta flegmonē ex sanguine ad quem propter putrefactionē humorū sequitur fe. et eam q̄ in ipso. f. sanguine fe. simpliciorē quēdam esse scz oportet hīs febribus que in alijs humorib⁹ sunt zc. z si parrasius incipiat ibi. et clarum est iuxta expositionē tactā et qualiter hec fe. sit seruās analogiā paroxisimorū tertiane apparebit in quesito et dicit hec fe. simplicior alijs: q̄ minor alijs. Et dicunt aliqui q̄ feb. ista vocatur simplex q̄ mordax magis est cōpositio: q̄ impūmī cū calido: z cu sicco. Sed mitis impūmī cū calido remissio vel obtuso per humidū ita q̄ est quasi vna impūmens vel appellat apud alios simplicior: quia eius caliditas est equalis ppter homogeneitatem maiorē in sanguine q̄ in humorib⁹ alijs. vel dicit hec fe. simplicior: quia non est cum alijs cōponibilib⁹. vnde Aulscena z videt Galenus q̄ fe. sanguinis non cōponitur cum alijs febribus: sed de hoc apparebit post. Et forte ex hac causa voluit Galen⁹ immediate post determinatiōē simpliciū febrium putridarum determinare de hac: sed pū? voluit de cōpositiōib⁹ harū determinare: q̄ adinuicē ille possunt cōponi non autē hec vel saltem de hac plus erat dubium.

Antiqua traductio.

Ita vero videtur z in pleureticis fieri cum rubra expuerint. Nicolai leonice. Nam ita in his qui laterū inflammationes patiuntur obseruatiū quo tempore maxime rubidum expuunt. Declarat qd immediate dicit et q̄ talis fe. habebat analogiā paroxisimorū zc. z plus per experientia: quia ita videmus fieri in pleureticis cum spūunt rubeum: z causa est pleuresis sanguinea scz q̄ feb. earum periodū tertiana rum seruabit. Deinde hoc idem confirmauit ratione cum dicit.

Antiqua traductio.

Sivero supercoquat trāsmutat quidē vtiq̄ quasi oīno q̄tū quidē eius vtiq̄ subtilissimū quidē simul z pingue est in flauā q̄tum vero grossius in nigrā colerā sicut z inuocatis carbūculis etem in his ex sanguine feruenti trāsitus in melācolicū humorē fit.

Nicolai leonice.

Quod si sanguis supramodū affertur pars quidē ei⁹ subtilior ac pinguior oīno in flauā cōuertitur bilem: q̄ autē crassior in atrā: qd ex his tumorib⁹ qui carbūculi appellātur cōtingit: nam z in his ex sanguine supramodū effervescente ad atre bilis humorē sit trāsmutatio.

Et arguit

Et arguit sic cu sanguis super excoquitur transit in colerā ergo cum sanguis putrefit generat fe. colericā z nō sanguineā. z patet veritas huius sequenti: q̄ cum putrefit super excoquitur. z Galen⁹ ponit antecēdes hū? confectile per illud qd dicit trāsmutatur in substatiam colericā: z per carbūculos intelligit apostemata de sanguine grosso per adustio: nem z versus naturam melācolicā.

Antiqua traductio.

Ita vero intelligere oportet in presentiarum melācolicū humorē vt non certissimē iam effectus nigram colerā: sed in medio termino aliquo constitutū.

Nicolai leonice.

Ita autē hoc loco accipi volo atre bilis humorē vt qui nondū exquisit in atre bilis naturam transferit: sed in quodā sit confinio constitutus.

Remouet dubiū qd ois apud aliquos dicunt em q̄ cum sanguis super excoquitur grossior eius pars cōuertitur in melācolicā z pū gulor pars in colerā ergo fe. de sanguine ita debet esse cum putrefcit in periodo quartane sicut in periodo tertiane. Et responso cōmunis apud illa est q̄ nō sequitur dictū: q̄ cum sanguis per putredinē super excoquitur. colera sit statim in cinere: sed melācolia non. Et ideo periodus est tertiane z non quartane: et ideo dicit Galen⁹ q̄ per talem excoctionē q̄ sit in putredine in qua huius pars subtilis cōuertitur in colerā. vñ periodus est tertianar⁹ pars eius grossa nondū dicit esse conuersa in melācolia: q̄ vere sit factus humor melācolicus: sed quia acquisiuit quasdam dispositiones versus naturā melācolicā. vnde quasi tunc talis pars sanguinis est cōstituta in medio inter humorē melācolicū vere z dispositionē in qua erat aū putredinē: et ideo si talis pars facta esset in termino humoris melācolici perior dīcaret periodū quartane. Et dicit hanc solutionē esse de mente Galeni scō de crisi caplo duodecimo vbi Galen⁹ vult q̄ plus de calore requirat ad hoc vt trāsmutetur in melācolicā q̄ ad hoc vt trāsmutetur in colericā. vñ Galenus ibi colera generat cum caliditas superfluit in re plus q̄ oportet melācolia vero generat q̄ caliditas valde superfluit et aliqui parrasium hunc introducūt q̄ Galenus remouet dubiū dicit em q̄ cum sanguis putrefit cōuertitur ad colerā. posset ergo dici ergo facit fe. vere colericā z de humore colerico z sic nō erit fe. de sanguine. Et dicunt q̄ Galen⁹ respōdet q̄ qd dictū est q̄ cōuertitur in colerā vel in melācolia q̄ non intelligit q̄ sit in ultimo termino trāsmutat⁹: q̄ sit factus vera colera vel melācolia: sed habet aliquas dispositiones versus naturā illorū. vñ quasi cō-

stitutus est in termino medio. z hīc dicit Galenus voluisse q̄ ex sanguine manifeste sub forma sanguinis sit fe. quia non pōt sanguinē trāsmutari in colerā: sed q̄ participet aliquibus ppteratib⁹ colere. vñ sunt paroxisimi tales: sed quid sit in hoc sermone verum z quid voluit Galenus apparebit post.

Antiqua traductio.

Et igit et febres scōz humorū species in quos trāsmutatur sanguis cōsistunt sola malignitate moris et non malignitate moris distates. simpliciores em sunt que in sanguis sunt trāsmutatiōe alijs z mitis calor. Et si em q̄ maxime q̄ multus apparuerit fm immiſsionez manus: sed mitis demū omnino est sicut qui est post balnea: nam multitudo quidē semper febrilis calor in multitudine preiacet effluxionis: anxietas vero vt ad immiſsam extorsum manū fm humorū acredinem.

Nicolai leonice.

Et quidem pro varietate humorū in quos cōuertitur sanguis febres fient sola bonitate vel malicia differentes: ille siquidem que sanguinis trāsmutationē consequitur sunt simpliciores tum in reliquis tum in caliditatis qualitate mitiori: nam et si se plurima manui tangenti offert est tamen oīno mitis sicut ea que in balneo contrahit semp enī febrilis calor multitudine multitudinē defluxus contrahit vel cōsequit: qd vero manui tangenti molestū sentitur ex humoris acredine prouenit.

Deinde Galen⁹ cludit z dicit q̄ ex dictis sequitur fe. z periodū febriū q̄ fiunt ex sanguine esse fm specē humorū in quas trāsmutatur in colerā periodus erit tertianar⁹ z fe. colericā tū est ductus in malignitate moris a feb. facta ex alia colera: et hoc q̄ colera facta ex sanguine sapit de natura sanguinis. Et ideo illa q̄ consistit in trāsmutatione sanguinis est simplicior z pro. f. mitis. z dato q̄ ad tactū calori appareat mule? in quantitate: q̄ multū est illud qd extra euaporabile nō est qualitas mitis cum anxietas calor in manu tangentis nō est ex multitudine eius qd euaporat: s; in acredine eius qualis est acredo colere que nō fit ex sanguine z licet dicta sint p se nota. Et similiter est si trāsmutetur ad melācoliam sicut ex hīs nunc dictis nō vult Galen⁹ sanguinē putridū necessariō cōstituerē fe. colericā. Sed q̄ si fiat colericā ex sanguine adhuc respectu alteri⁹ colerice est calor mitis. Et forte vult aliud vt patebit.

Antiqua traductio.

Et tibi quidē hec maxima sit cognitio
humoris operātis febrem: dicovtis eam
que est sꝫ qualitātē caloris: nam que qui
dem est euaporabilior: ⁊ minus tristās est
sanguinis est: que vero anxiatine ⁊ corro
sive et mordaces in colericis consistunt.
Quādo vero sꝫ primā immissione euas
porosum quid magis non acre apparet.
Morātibus vero paulatim aduenit qui
dem mordax ei et maxime anomalū. i. in
equalevt per transcolatorū quodāvel cri
bzum trāscolari apparēte in flegmate pu
trescente hanc talem febē necesse est fieri.

Nicolai leoniceni.

Crocq; tibi fit maximū humoris febrē
facientis indicium qualitas videlicet cali
ditatis: nam que magis vaporosa ac mi
nus molesta existit ex sanguine nascitur.
Que vero moleste sunt et rodentes atq;
mordaces vtrāq; bilem consequuntur. Cū
vero in primo tactu quoddā potius va
porosum q̄ acre se manui representat at
per moram paulatim mordacitas adue
nit ac maxime inæqualis adeo vt per cola
torum quoddā ⁊ cribū pcolarivideatur
ex pituite putredine huiusmodi febrem
oriri cognoscas.

Ex dictis immediate eligenti canonē in
cognoscendo humore faciente se. quia mar-
ma cognitio huius sumit ex quantitate caloris
et qđ dicit qđ in colericis subsistunt intelligit
de vtriusq colera z citrina z nigra non colera
nigra cum putrefit habet calore mordace ex
et horriditate illis aut vltimū qđ dicit de fleg-
mate pertractat in capto sequenti z causa di-
cti igitur quare ex quantitate caloris cogno-
scuntur est nota intelligenti.

Sed que de hac se. fuerit Galeni inten-
tio bonū est perpēdere. Et dī-
cunt aliqui vt gētilis de perusso intentionem
Galeni vero fuisse q sanguis putrid⁹ exisset
generās se. non generat se. sanguinea: sed co-
lericam. q sic sit patet ex intētiōe aliorū z
ssius primo entz hanc elus intētiōē fuisse
dicruz ab Auiscena illo caplo opinat⁹ est Ga-
lenus z mesue de cōsolatiōe medicinaz scdo
caplo. vñ alit inqt em Galen⁹ de sanguine cu
accidit vt putrefiat scire debes qm subtille est
trāsit in colera citrīnā z grossum elus in me-
lancoliā zc. hoc idem sibi imponit auer. scdo
parte sue canice in caplo de cura morbi frigidi
z humidī. z sūt rasis. r. j. cōtinētis caplo de
se. sanguinea hanc intētiōē elus fuisse dici

mirabile enīz esset ait q̄ tanti viri hoc ipsum
voluisse dicere vt nisi hec eius fuisset inrētio
et maxime meue r̄ talis q̄ non cōstat ip̄s
reprehēdere sicut r̄ p̄dicti q̄ ex dictis cōfir
mat: nā supra cap̄lo f̄cō hui⁹ libi ponit simo
cham in colerica fieri que tñ propale sanguis
fe. appellat. Et in eodem cap̄lo dicit si mibi
hoc vnum solū custodiā nullam sp̄cie putri
de relique feb. r̄ tñ nullam mentionē fecerat
de sanguinea r̄ de sanguine putrido: q̄ etiā vi
mo p̄dicti cap̄li cōfirmavit manifesti et iaz
hoc asseruit in āncedēti cap̄lo neq̄ enī multa
quedā multitudo earum est: sed hec oēs tres
sunt colerica: flegmatica r̄ melācolica quarū
vna sculorū due sūt d̄f̄e deficiētis r̄ p̄tinue
fiētis vt sint oēs differēte simplices earū q̄ in
h̄iorib⁹ putridis febrib⁹ accendunt sex nūero
Et iō dixerūt vt iam dictis est sermonē vale
re resumptiū fuisse cū dicit reuertit ergo r̄c.
est enī resumpt⁹ ḡnālter: q̄ resumptio fit de
fe. putridis de q̄bus iam sermo cōplet⁹ erat.
Similiter est resumptio in speciali q̄ de feb.
sanguinea q̄ est fe. colerica cum etiā sermo
habēt iam fuerat: sed ideo resumpsit: q̄ hec
est colerica alteriusmodi q̄ p̄dicta vt iam in
expositiōe litt̄re innotuit. Et hāc fuisse eius
intentionē cōfirmat ex eo q̄ dicit erat autēz
in reliquis rebus nulla deterior inuestigatiōe
hac nā si voluisset q̄ sanguis putridus gene
raret feb. sanguinea nullus difficultatis hec
erat inuestigatio: nam sicut putrefactio cole
re facit fe. colericā r̄ flegmatis flegmaticā: et
sic melācolia r̄ hoc apud ipsum difficile non
fuit ita non fuisset difficile sibi q̄ sanguis pu
tridus generet fe. putridā nec hoc verbū pro
tulisset si talē habuisset mentē: s̄ quia credē
sanguinē putridū fe. generare colericā: ideo
talis inuestigatio difficilis sibi erat: imo non
plus diceret q̄rendū est q̄ sp̄cie feb. generat
colera putrida vel flegma putridum.

Et confirmatur quia Galen⁹ in hoc capitulo p
bavit absolute sanguinē putrefieri vbi cumq;
esset z pbavit ipsum putrefieri cum in parte
determinata colligit: z hec duo conclusit sibi
cum dicit dicens igitur: vt supra patuit in ex
positione. Deinde sibi z eam que in ipso zc. q;
sibi inscipit: fm istum absolute oslēdit quē spe
ciem se. generat sangals cum putrescit. Abi
cunq; putrescat quā dicit seruare periodū pa
rorismoū tertiane z ex hoc colericā esse: et
probat hoc signo z ratioe deducta superi⁹:
non enim erat difficile sibi in hac parte dicere
q; gñaret feb. sanguinea: z q; vere hoc volue
rit spaz esse colericā: z dato q; differat in mo
do caloris nec cum dicit maxime in periodo
tertiane qñq; suscipere analogiā periodozū
immo dicit maxime q; semper vel quasi sem
per licet periodus: et maxime quasi semper
sequens aliquem humorē est propter pprie
tatem essentialē sicut moueri omī die in fleg

De febre sanguinis. Fo. CVII

mater: sed aliqui sequens: raro nō est sicut fleg-
ma moueri de tertio in tertiu: cum ergo velit
fanguinē maxime periodicare periodico co-
lerico: ergo essentialiter voluit illā feb. ab eo
constitui: hoc idē videt voluisse de crisi scdo.
Et dicit q̄ si galenus ponat alibi sanguinem
putridū facere feb. sanguineā vt nono tera-
pente maxime q̄ ipse in hoc quesito cōtra-
dicat sibi met nec habet p̄ incōuenientē gale-
num sibi cōtradicare in aliquib⁹ rebus. Sed
si hāc habuerit galenus intentionē tolerari
non posset sermo suus.

Et faciamus hic ratioes quas inducit contra ipsius aulcena qm cum dicit q cum sanguis putrefcit conuertitur ad colera propter qd non constituit se sanguinea sed colericam: hic sermo non nisi duas habet intentiones qm aut facit opinari q sanguis peruenit ad hoc qm putrefcit q fiat colera post putredine: aut facit opinari q tunc quando putrefcit fit colera. Sed primus est acceptionis corrupte tribus modis: primus qm sanguis putrefcit subtilis eius conuertit ad coleram: q grossum z spiritum eius ad melancoliam: ergo non totus conuertitur in colera: ergo ab eo non solum fiat se. colerica sed etiam melancolica. scdo q sermo talis dicit q sanguis facit se. colericum z non sanguinea post putredine. Et nos querimus qua se. facit in actu putredinis non post. tertio q si intelligat q sanguis post putredine fit colera non est necessario nec scimus q predicta colera sit putrida q non semper ex putrido fit putridus: ergo aliqui generat q non est putridum vt patet in generatione vermium ex stercore. unde si colera que fit ex sanguine post putredine est necessario putrida q fit ex putrido: hoc etiam cum pars grossa sanguinis conuertatur post putredine ad melancoliam illa melancolia erit putrida: q fit ex putrido: et sic erit ibidem solum feb. colerica sed etiam quartana. Si autem sermo predictus fecit opinari q sanguis tunc quando putrefcit fit colera. s. in actu putredinis tunc dicit aulcena q tale dictum est medicum purum et hoc primo auctoritate hyppocratis dicentis q feb. sanguinea generat ex putredine eius: z hec est veritas sana. Et affirmat q putredo est via corruptiois: z putredo quidem non habet tempus z conuersio sanguinis in coleram non fit nisi in tempore. Reprehendimus aliqui hec dicta. nam cum dicit putredo non habet tempus hoc: q cum putredo sit quedam alteratio z alteratio fiat in tempore: ergo habet tempus. Et cum dicitur q conuersio sanguinis in colera non fit nisi in tempore hoc est falsum: q conuersio in colera est generatio: sed generatio fit in instanti. Et apparet contra dictum in predictis verbis. nam primo dicit q putredo est via in corruptione z per omnes etiam in generatione alterius: sed via in generatione fit in tempore z tempus habet: sed immediate dicitur z

putredo qui nō habet tps̄ z sine dubio aulec.
vnum intellectū habuit. vnde possum⁹ ex di-
ctis suis formare ratiōes z potest solum vna
esse: qz quasi in sententiā idē sunt: medium em̄
vnius ratiōis tangit cum dicit qm̄ putredo
est via corruptiōis. i. in corruptiōe sangui-
nis vt velit arguere qd est via in aliqd non est
illud: sed putrefieri sanguinē est via in corru-
ptionem sanguinis: ergo eius putrefieri non
est eius corruptio: sed via in hoc vt corrupat.
Et sic ex hoc sequitur qd in actuali putrefieri
sanguinis non corrūpitur z non fit colera: z ta-
men tunc facit fe. qz talis erit sanguinea z nō
colerica. Scda ratio est in qua aliqui dicūt
verba em̄ esse transposita z debere discerni: et
putredo que nō fit nisi in tēpore z conuersio
sanguinis in colerā non habet tēpus. z tunc
ratio clara esset. ¶ Sed intētio fuit putredo
est alteratio precedens corruptiōe et gene-
rationem. initium autem alterationis est in-
diuisibile: quia alteratio in instāti incipit. vnde
alteratio nō requirit dispositiōe antecedentē
que in tēpore inducatur cū ipsa sit terminus:
et ideo ad hoc vt fiat nō requiritur tēpus an-
tecedens in quo inducat dispositio ad ipsam:
sed cōuersio sanguinis in colerā non fit nisi
in tempore: et nō intelligit qd generatio qua
colera ex sanguine generatur fiat in tempo-
re cū generatio in instāti fiat: sed vult qd san-
guis transmutari nō potest in colerā in instā-
ti. propter hoc qd in ipso trāsmutato z altera-
tio in tempore non precedat. ¶ Et ideo in
summa ex hoc habet qd putredo sanguinis
fit in tempore: quia eius initius temporis nō
habet z conuersio sanguinis in colerā: nisi
in tempore per modum dictum in quo tem-
pore aduc sanguis nō est colera: quia hoc nō
potest in instāti fieri: immo requirit tempus
antecedēs in quo inducatur alteratio prima
z tamē fe. in illo tēpore sit a sanguine qui pu-
trescit talis feb. nō potest esse colerica z reli-
quitur ē qd sit sanguinea: z fundat hec ratiō
super ordinē z habitudinē quā habent ad in-
uicem alteratio z generatio qd declarata fun-
t in qnto z sexto phisicor. Si quis autē velle
de his duabus ratiōibus vnam ratiōe cor-
stituere apparet intelligenti. ¶ Deinde au-
tem inducit aliam ratiōe contra opiniōem
secundā si daret eaz. predictus igitur sermo
quia simile de sanguine z alijs humoribus
sed alij humores quando putrefiunt in put-
redine permanerēt tales z generant fe. sibi p-
portionabiles z cū flegma putrescit est fleg-
ma z feb. generat flegmaticā z sic de alijs: e-
go similiter erit de sanguine ppter qd cū erit
putridus feb. faciet sanguineā z non aliam
nisi post putredinē. Et potest predictus ser-
mo offendi ex mente omnium auctorum qui vo-
lunt qd sanguis putridus fe. faciat sanguineā
z idem expresse voluit Galenusmet ad litte-
ram nono therapeutice in extensa sermone.

Alia ad mentē galeni in hoc capitulo intro-
ducunt ut cōsiliator differētia. xxxix. quē secu-
ti sunt multi posteriores. dicit em̄ q̄ feb. san-
guinis est duplex: quedā ex solo peccato i quā
to procedit. ut est feb. simplicis inflāmati-
ōis que sinocha inflatiua sine putredine no-
minat̄: de qua nulla oritur discordia inter
aliquos. Alia est fe. sanguinis que fit ex san-
guine peccante: non solus in quantitate: sed
in qualitate donec putredine adipsam qui
sanguis putrescens faciens se. aut continet̄
in loco proprio ut in venis et arteriis: vel con-
tinetur in loco extraneo in apostemate san-
guineo: si sanguis sit putrescens in loco pro-
prio tunc q̄ tunc quasi non est nisi vna putre-
dinis causa scz trāspiratio prohibita: cum
in suo proprio loco permaneat: et ex hoc nō
impugnatur vehementer cum inflāmatiōe
et putredine forem cum ipsius in loco illo na-
tura forem habebat sollicitudinē poterit al-
quādiu modice putrescere et generare fe. san-
guineam absq̄ eo q̄ trāducatur in colera
que erit feb. sinocha de putredine ex sangui-
ne quam tangit Galenus in fine huius libri
ultimo quocumq̄ vero sine periodis nullus:
in his patēs locus precipuus: sed humores
qui sunt in arteriis et venis vniuersas et ma-
xime in maximas et calidissimas sunt vel
propter aliam quandam causam ut in effime-
ris: aut est propter putredinem: ebulliens ac-
cedunt feb. vnam sinocham a principio vsq̄
ad finem indefinente. vsq̄ in finem permanentē
et conuenientē hominem donec generantes
humores consumantur aut digerantur: aut
vtrūq̄ patiantur. Et ex hac verborū serie ap-
paret q̄ non sentit galenus sanguinem etiaz
corruptum in coleram permutari q̄ mōstra-
tur quia etiam in talibus febribus sanguineis
aliqui prima dierū apparuerunt cognitiōes
putredinis aliquādo in tertia: aliquando in
quarta. ut habetur nono terapentice. Et di-
cit cōsiliator q̄ in tali putredine sangui-
nis in venis que debet terminari in alio per
tres dies: aut quattuor sanguis ille non mul-
tum putridus remanebit sub forma sangui-
nis et inducet febrem sanguineam: sed in
alijs diebus supercalefactus amplius et pu-
trefactus paulatim conuertitur in coleram
et generabit febrem colericā et si aliquādo nō
percipiatur motus tertiane colere: hoc erit
quia materia etiam erit in locis propinquis
cordi: sicut etiam fit in causone colerico et
etiaz flegmatico: in quibus non ponitur esse
additio aut diminutio: aut illud erit propter
multam quantitatem illius humoris. Et ideo
cum hic plures cause cōcurrant ut quantitas
multa materie sitis eius intra venas et prin-
cipaliter eius ad cor nō est mirū si motus eius
est oīno continuus ut apparet. et dato q̄ non
dicat hoc q̄ tamen pars sanguinis putridi
posset esse cōuerfa ad colera multa eius par-

te ad hoc sub forma sanguinis remanente q̄
ibi poterit esse cōpositio feb. colerice facte ex
sanguine et feb. sanguine. Et q̄ dicit q̄ talis
sanguis remanebit sub forma sanguinis per
tres aut quattuor non est terminus p̄cisus
aut determinatus ad plus vel ad min⁹. si au-
tem sanguis putrescens contineatur extra ve-
nas. tunc non occurrant sibi due putredinis
cause: sed prohibita trāspiratio et valde ma-
ior q̄ quando putrescebat in venis et nō esse
in loco suo proprie. vnde valde plus a natu-
re regimine relinquitur valde amplius et for-
tius putrescens q̄ p̄dictus. vñ citius in co-
leram cōuertitur et fe. generabit colericā. Et
in hac parte visus est Galenus determinā-
re in hoc capitulo hanc questione de sanguine
putrescente dicit em̄ sanguinem putrescere in
aliqua particula determinata ut in flegma-
te feb. generare colericā et non de colera qui
putrescit in venis et corde q̄ intelligit cuz di-
cit: sed cum in aliqua particula aialis etc. Et
enim hīs verbis positio dixerit se. de sangui-
ne putrescente per dōce tertianarū et hoc im-
mediate declarauerit in apostemate sangui-
neo pleuretico cui finie adhefit sermo Auer.
colliget tertio et licet occulte cum dicit q̄ fe.
sanguinis generatur propter exitum sangui-
nis ad extra naturā in quantitate aut qualita-
te: sed exitus eius in quantitate d̄ esse paucus
qm̄ cū erit multus cum debet attribui colere et
sic vult prefata sententiā q̄ in apostemate ac-
cidit sanguinē plus inflāmati et putrescere
in venis q̄ exp̄ssit alt in capitulo quarto cū
dicit de fe. sanguinis hec fe. nō habet typum
in eo q̄ sanguis ipsam facies est in venis ex-
cepto si fieret propter apostema notatū fleg-
mon q̄ in aliquo mēbriūz principalit̄ esset
generatū etc. Et subdit q̄ tunc in hac fe. erit
paroxysmi tertianarū similes colerice parox-
ysmūs q̄ sanguis quādo supercalefit ad cole-
re naturā declinat: et ideo in tali feb. non est
differētia inter feb. colericā cui materia est
intra venas nisi in magis et minus. Et sub-
dit inferius q̄ verba Galeni in hac fe. sunt
varia: q̄ aliqui dicit q̄ est colerica et aliquan-
do dicit q̄ est aliud a colera.

In summa igitur vult cōsiliator q̄
sanguis aut multus putre-
scit etia inflāmat̄ aut modicus: et si modicus
inflāmat̄ et putrescit sicut accidit sanguini
putrescēt̄ in venis ut dictū est. tunc dū stat
generas fe. sanguineā putridā et nō colericā:
et dato q̄ si per multos dies talis fe. duret ex
continuatione putredinis et inflāmatiōis in
sanguine cōuertatur paulatim in colera et fe.
colericā in qua pōt esse q̄ non apparet perso-
dicatio ex causis dictis. Si autē sanguis for-
titer putrescit inflāmat̄ quēadmodū acci-
dit in sanguine extra venas putrescente ut est
dictū: tūc talis sanguis modicus perdurat sub
forma sanguinis: imo in paruo tēpore in cole-
ram conuertitur

ram cōuertitur et generat se. et de tali sangui-
ne fuit sermo in quinto capitulo: nō dicit q̄ p̄ter
nat analogiā paroxysmōz tertiane eo q̄ feb.
generat: non q̄ non velit q̄ talis sanguis in
principio principiante putredinis generet fe.
sanguineā: q̄ valde modicus stat quā ad co-
leram cōuertatur propter causas dictas. et in ta-
li colera est periodicatio per tertiu: quia non
sunt cause in hac co. ex sanguine facta q̄ dice-
batur supra cum ad colera sanguinis cōuer-
tebat in venis. Et ideo sermo galeni in hoc
capitulo refert ad sanguinē qui collectus in
parte determinata putrescit: q̄ ipse etia intel-
ligit nono terapen. cum dicit. Si vero quodā
eis vel ex initio cōfestim vel postremis putre-
do superinnata quidē fuerit super vniuersas
quidē venas et maxime in magnas cōsisten-
te eas sinochas generari fe. in vniuerso parti-
cula aialis eas q̄ p̄ periodū aliquē exacerba-
tur. Vnde cōsiliator finaliter conclusit suā in-
tentionem q̄ Galenus subtiliter cōtinuas q̄
fe. vtroq̄ modo disponere et situato sanguine
non dū stat ut q̄ sanguis in loco proprio aut
parū valde ut quādo extra locū propriū pu-
trefcit quā in colera permutetur: vel q̄ sim-
plicissima sanguinea et verissima fe. nō perma-
net penitus differētie tandē sanguinē putre-
scētē et in colera verti se. ipsius. Et dicit q̄
sic exposita est galeni recta int̄tio quā auer.
imitatur. et defect⁹ manifestus aucte. qui for-
tassis eius satyrico intelligit alteraz partem
solam respicit. volens em̄ de leonino lace-
rare veridici galeni: licet in plurib⁹ ipsum se
ill⁹ fateat interpretē icōueniēs quoq̄ p̄mittit.

Et attende circa p̄dicta q̄ nō sic ci-
to conuertitur sanguis in
melancoliā sicut ad colera: primo excoctionē
requirit ampliorē. nam fm̄ q̄ ipse dicit sanguis
putrescens pōt tripliciter cōsiderari: q̄ aut in
principio principiante putredinis: p̄p̄te eius
principiū putredinis: et sic generabit feb. san-
guineam: aut in medio putrefactiōis et tunc
generabit colericā: fm̄ tamen prius ut habuit
est postertus: aut cōsideratur circa finem pu-
tredinis et tunc inducet quartanā. et tō cū Ga-
lenus dicit q̄ cum sanguis superexcoquitur
q̄ subtilis eius cōuertitur in colera et spissum
in melancoliā ut quis non crederet q̄ ita cito
cōuertatur in melancoliā sicut in colera. Et
dato q̄ illa pars spissior disponatur versus
partē multi humoris dicit galen⁹ autē opor-
tet in presenti horum melancolicū humores
et nō certissime etc. Credimus hec dicta cōsi-
llatoris veritate continere siue fuerit Galeni
intentio siue non: et si forte in mente Galeni
vacillauit modo vnum modo aliud q̄ voluit
forsan dicere auer. cum dicit q̄ verba Galeni
in hoc sunt varia. et fortassis per hoc q̄ dicit
q̄ sunt varia voluit Galeni velle aliquādo co-
lericam iuxta diuersos modos p̄tractos. Et
q̄ dicit galenus supra q̄ oēs fe. putride sunt

tres intelligit de febribus putridis potētib⁹
diffusione recipere per continuas et interpola-
tam. feb. autem sanguinet omnis est continua.
Et similiter intellexit q̄ non sunt nisi tres
fe. putride paugmātes q̄ idem voluit de crisi
secundo cum dicit p̄p̄te q̄ feb. que peruenit
ex sanguine q̄ putrescit proportionatus ad
fe. colericā ut scz si deueniat ad hoc vt perio-
dice moueat. et apud aliquos intelligit solus
illos esse tales scilz que adiuuēt sunt cōponi-
biles qm̄ fe. sanguinis non est cum alijs com-
ponibilib⁹ apud eos. erat autē hec inuestiga-
tio difficilis propter hanc citam conuersionē
sanguinis maxime extra venas in colera et
non videt feb. facere sanguineā. Et similiter
erat difficilis qualiter perodus reperiret in
fe. ex sanguine facta cum ponat sanguinē pe-
rioduz non habere. Et alij alios modos dāt
quare hec inuestigatio erat difficilis quā di-
mittimus. Et auctēna pōt cum galeno cōsi-
derari ut voluerit sermonē galeni male non
intelligi nec sic absolute. ab his autē discors
est plurib⁹ cōsiliator et q̄ subtilis fuerit eē eadē
int̄tio galeni que cōsiliatori apparuit q̄ Ga-
lenus si vellet sanguinē scz putrescentē maxi-
me extra venas ut in flegmone feb. generāte
colericā modo p̄narrato et discordat hic a
gale. sententiā: q̄ sententiā medicorū omniū
est q̄ humores sunt quattuor: ita q̄ volunt q̄
sanguis sit quedā substantia quaria distincta
a colera flegmate et melancoliā: siue illa tria
simul sint vniū siue quodlibet distinctū su-
matur. Et dato q̄ etiaz apud eos tota massa
quattuor humorū cōmixtorū inuenis san-
guis appelletur cui⁹ sanguis eterogeneitas
ex quattuor cōstat substantijs flegmate cole-
ra et melancoliā et sanguine qui inter omnes
alios est humidior: sed sententiā huius est eter-
ogeneitas illi⁹ cōmixti q̄ est in venis et tri-
bus manifestis substantijs tm̄ cōstare scz ter-
restr aqua et spiritali: quarū vna p̄portio-
tur melancolie: reliqua flegmati: tertia vero
colere. Et ex quibus fm̄ p̄portionez cōmixtis
resultat sanguis temperatus. propter q̄ aliqui
dicim⁹ sanguinē colericū sanguinē melanco-
licum: aliqui flegmaticū ad modū vni⁹ earū
in cōmixto: nō dicimus aut sanguinē sangui-
neum sicut ad modū alterius quarte substan-
tie primo modo dicte. sed dicim⁹ ipsum tem-
peratum a tēperantia mixtionis illarū fm̄
decentē proportionē ad opus nature: et hoc
est q̄ simpliciter dicit sanguis sine hac addi-
tione colericus flegmatic⁹ vel melancolicus.
Et ex hoc patet q̄ nihil est dicere q̄ fleg-
ma naturale et colera et melancoliā naturālis
sint admixta sanguini: sed pot⁹ ipse sanguis
est ipse tres substantie simul inuicem cōmixte
quarū quilibet p̄parat sue cōparti supfluat
quare cum dicit colera vel flegma esse in san-
guine nihil aliud intelligat q̄ sanguis sit
colericus vel flegmaticus. Et ad probandum

hanc suam sententiam multa adducit que dicitur mltimus ppter breuitatem. Et iuxta hanc sententiam dicit Galenus min⁹ bene dicere: tñ dicit sanguinē putrescentē se. generare colericam maxime in flegmonib⁹: qz cum super excoquitur cōuertit in colerā: qz sic nō esset oporteret feb. sanguinis cuz sit quidā humor ab alijs distinctus habet aliquē periodū cū omnis feb. de putredine in qua est aliquis locus pceptus periodice f3z aliqū certū periodum vt infra. reprehendit aut in hoc Galen⁹ duplici modo: qz si talis supercoctio sanguinis facta a calore extraneo putrefacite facit ipsum transmutari in aliaz specie: debet similiter in hoc idem facere vt supercoctio faciat ipsius subtilē transire ad sanguinē grossum in melancolia: et breuiter cūfufibet humoris talis supercoctio trāsmutat in adustū: quare accidit omne fe. fieri fm quartane perioduz adhuc redditus exacerbatōis in tali fe. colerica facta ex fe. generata ex sanguine in flegmonē aut in pleuresi non est penes colerā in quā putrefēs trāsmutat tunc: f3z penes iteratam sanguinis generationē et eius iteratuz defluxum ad minera putredinis. talis autē defluxus est ante ipsius supercoctionē: quā nondū transiret in colerā non custodiret periodum colericū. Et ideo ppter modū positum de sanguine ab eo dicit qz melius z certius fortassis est dicere qz cum pleuretici per tertium exacerbant: rubea quidē spuētibus ipsis non in sanguine quare z simplici putredine in eis fieri: sed in sanguine fm nostram portionē in qua substantia colerica domina tur quā rubea colerā vocant: pōt em in eo illa dominari fm plus z minus. Et adhuc nō est dubiū colerā quandā esse rubeā: quedā et trīnam quedā alio modo. Et tunc mouet dubium vtrū sanguis apud suam portionē accipit qñ est tēperatus scilz que absolute dicit sanguis absqz hac additiōe scilz colericus flegmaticus melancolicus possit: z si potest sub quo periodo feb. efficit: z vtrū extra venā: si mltiter vt in vena possit et putredo accidere. Sed qz solutio istorū pertinet ad materiam periodicationis humorū: que infra ibi galen⁹ de eo longū sermonē fecit extenfe pertractatur reseruamus dicta istius vtrū ad locū illuz ptractandū. ¶ Est aut que rectata sunt de dictis eius. hic credimus in fundamento esse falsa. f. in eo quando dicit sanguinem nō esse quartā substantiā cuz in hoc omnib⁹ mētibus auctorū contradicat: qz tamen eum de hoc pōtste reprehēdimus cū legimus libru tegm⁹: z oia eius fundamenta z motiua solui mus: z qz hec materia plus pertinet alibi qz ad istum locum contra eum. nam sumimus z sua motiua que contra galenū adducit nō concludit. primum em non concludit ppter sanguinem multo fortius transmutabile esse in aliam humoris speciem humoribus alijs.

Secundū autē apparebit infra in causa motus periodorum.

Nos autem ad hoc breuiter dicim⁹ sanguinē iuxta sententiam medicorū appellatum posse putrefieri ipso stante sub forma substantiali sanguinis: et hoc infra venas z extravenas: z tunc est vere generas sanguinea febrē qui sanguis per putredinē facilius in alium humorē trāsmutatur extra venas qz intra: z tunc sanguis cū sic est transmutatus facit fe. in genere humoris ad quem trāsmutatus est. Et ad hoc addimus qz sanguis habens veram formā substantialem sanguinis potest periodū alteri humoris obseruare ppter dispositiones accidentales quas acquisiuit ppter naturā illius humoris: z ideo talis febris erit vere sanguinea: et dato qz illum obseruaret periodum qd fortassis intelligit Galenus in verbis suis hic z scdo de crisi. Et ad hanc intentionē visus est anthoni⁹ de parma sermonē introducere galenū in capitulo hoc: vñ quodqz entis qstūm dat de dispositionibus ad aliquā formā tñ dat de sequentibus illam formā qd patet de vaporib⁹ aque calide a quib⁹ adhuc substantialis forma aque non est remota z sursum mouetur ppter acquisiuisse iam partē dispositionis ignis vel aeris: z ideo sanguis licet aliqui sit sub forma sanguinis z fe. faciat sanguinea qz tamē periodū facit tertianarū z hoc ppter causam dictam vocatur illa febris colerica: z qz multas habet dispositiones versus colericā. motus autē periodicationis ipsius sanguinis prefatus z quicūqz dicitur.

Caderet super hoc capitulo questum: an feb. sanguinis sit cum alta febr. cōponibilis qz sine dubitatione est temeritate partem affirmatiuā asserimus. Et dato qz cōsiliatorū impossibile videatur differētia xxxix. nec in ea aliquā subtilitatē perpēdim⁹ quia tamen in anteriori questu prolongationem fecimus ad presens hoc trāseat aliquam posterius relinquendo z no plus zc.

Capitulū decimū in quo inquirat causam diuersitatis febris flegmatice qstūm ad tactum ad alias febres.

Antiqua traductio.

Scrutanti vō mibi z querenti causam ppter quā que quidē in alijs humoribus sunt febres calores homalices. i. equaliter accidentem habet. Que vō in flegmate sunt cum predicta anomalia. i. inequalitate visum est maxime causam esse viscositatem z grossitiē et difficile solubile humoris. Nā transpirat quide

vtiqz quasi z huiusmodi vt z aliorū oim qstūcūqz quotidie subtiliatū fuerit: subtiliatur autē vix quodcūqz fuerit grossissimum. Si vero z frigidū extiterit natura multū vtqz z magis: neqz igitur totum neqz homalice. i. equaliter: sed vbicūqz putredo inualuerit fm illud solum exustatur z refertur subtiliatū. Sicut qdez cōtingit existente quale quidē z in eis que exteri⁹ coquunt viscosi z grossi būdis sit. supinūrgūt em in eis ampulle quib⁹ excisis repēte simul effert spirit⁹ coferēs secum subtiliatā humiditatem. Subtilib⁹ vō demū humidis coctis: neqz ampulle innaſcunt z qui effert ab ipsis vapor similis est vndiqz et cōtinuus sibi ipsi.

Niccolai leoniceni.

Contēplanti vero mibi ac causas perquirenti cur in febribus alijs calor equalis occurrat: que vero ex pituita ortū habent talez caloris inequalitatem ostendūt: nulla potior vō visa est qz tenacitas atqz humoris crassitudo qui difficulter dissoluitur. Nam z in hoc sicuti in alijs oibus primo ea pars omnis expirat que fuerit extenuata. Vix autē extenuat quicquid valde crassum extiterit. Nō si etiā natura frigidū fuerit: tunc z difficultas augeatur non totus itaqz humor: neqz ex omni parte equaliter: sed ex illa tantūmodo in quam putredo inualnerit inflatur atqz extenuatū effertur non dissimili enētū ab eo quē in lentis ac crassis humorib⁹ qui exterius ebulliunt inspicimus. Nam z in istis ampulle attollunt que vbi disrumpunt vniuersus status effertur omnes humiditatem extenuatā secum tranhens. At in subtilioribus humorib⁹ cum ebullierint neqz ampulle fiūt quicqz ab eis vapor exhalat est vnde quaqz versus equalis ac sibi persimilis.

Ult Galenus in hoc paruo capitulo reddere causam cūfufidaz dicti supra: qz in febrib⁹ flegmaticis per capitulum inequalitas caloris ad tactum magis qz in alijs febrib⁹: z hoc fuit supra dictū pluries cū locuti sum⁹ de fe. flegmatica. Et premittēdo hoc cuius cām reddere intēdit dicit causam hui⁹ esse viscositatem z grossitiē flegmatis z difficultas solutionis ei⁹

Et cū dicit nā transpirat zc. assignat causam sue preassignate cause z dicit si flegma sicut z cum aliud existēs in coipe intus debet p sut vapores calidos ascendere: aliūtrātē manūf tangentē opz qz a calido subtiliē z versus exteriora cū suis vaporib⁹ calidis trāspiret: nūc autē res qz est grossa z viscosa: z multo fortius cū est fridida etiaz difficulter valde a calido subtiliat. vnde cum vndiqz ei resistit non pōt vniormiter a calido vici z calefieri sicut hoc fit in rebus subtilibus inflāmabilibus cito vt colera z sanguis immo in flegmate insurgit putredo fm ptes multas: adhuc multis partibus imputridis z non a calidis existentib⁹: z hoc in materia qz mouet visco paroxisimo: z sic caliditate suā ad tactū inequalē cū vniormiter ab oibus eius partibus nō eleuetur caliditas. z hoc voluit cum dicit. sed vbicūqz putredo inualuerit fm illud solū inflāmat z refert subtiliatū sed ad poros cutis qz pfecte declarat in exēplo: z ponit imediate. nam similiter cōuenit cum flegma putrefit sicut cōtingit in rebus viscosis humidis que exteri⁹ decoquuntur. nam videm⁹ qz cum ille res coquuntur generant in eis ampulle a quib⁹ cū rumpunt expirat vaporosa humiditas subtiliata a calido ita qz in talib⁹ rebus in multis partib⁹ sint ampulle: z in multis non tamen inter quālibet ampullā nō sit ampulla media qz tunc tota esset ampulla: hoc autē ideo ibi conuenit: qz ppter viscositatem z humiditatem illarū rerū nō possunt a calido vniormiter excoqui: sed quasdā partes colericas calefacit alijs adhuc nō calefactis: z ideo a quib⁹ busdā partib⁹ eleuant ampulle z quib⁹ busdā non qz non sic cōuenit in rebus subtilibus et humidis cum coquent. in eis em non fiūt ampulle: sed vapor vniormiter z equaliter res soluitur ab omnibus partib⁹: et hoc quia tales res ex earū subtilitate z humiditate vniormiter a calido calefiunt.

Sic ergo ex predicta causa apparet qz in fe. flegmatica nō sentitur vniormiter z equaliter caliditas fm omnes partes manus tangētes sicut z in alijs febrib⁹: z hoc maxime veritate obinet z in toto tēpore paroxisimi in quo materia non fm totum est calefacta. in febre autē melancolica adhuc plus habet illud signū repertū qz in colerica z sanguinea: licet minus valde qz in hac: ergo hoc huius fe. signum ppiū plus manifestatur qstuz flegma est grossius viscosius z frigidius z minus in cōtrario se habente. et ideo ex hoc clare apparere potest quomodo ex parte dispositionis materie pōt in ali qua simul fm oēs partes corporis sentiri frigiditas z caliditas: qm ex viscositate grossitie z frigiditate materie accidit in predicta materia cum putrefit partes minimas calidas esse nimia frigiditas maxime cum putredo non vehemens insurgit quemadmodum ap

paruit supra in se. apud galenū epiala appellata que fiebat a flegmate vitreo. pro his aut supra recurras cum ibi perfecte hoc declaratum sit. sermone hic a galeno de flegmatica posito idem verificatur sermo aulcē. de hac feb. inquit em et tactus caliditatis in primis eius est debilis et vaporosus. Deinde cum plon gatur positio mori supra mēbrū sentit manū acuitatē et mordicationē et aliquid: et hoc est maxime quod in reviviscosa caliditas retinetur et non exhalat. verūtamē nō est similis ut equalis in omnib⁹ supra que cadit manus: immo est diversa quā inuenit in locovno asperitatē: et in loco alio lenitatē. Et est gñaliter caliditas ut coletur per rem. cribellantē: quā flegma viscosum est quare diversificatur et passio a caliditate sicut accidit reliquis viscosis cum ebulliant: ipsa em dīrumpūt in quibusdam locis et nō dīrumpūt in locis alijs.

Qualiter autē fiat generatio ampullarū et spume de quo galen⁹ incidēter tetigit pertinet ad alij locū et maxie ad aphorismū scōe particule stragulator et nōdū mortuorū et.

Capituli vndecimus in quo inquit causam propter quā quedā febres sunt periodice et quedā concludit.

Antiqua traductio.

Obi vero et de his dicta sunt que oportet scrutemur causam vocatarū si nocharū febriū: mirabile em mibi esse videt: multotiens quidē vsq; quartam vel quintā: quāq; vero et vsq; ad septimā diez vñū paroxisimū ab initio vsq; ad finem in eis fieri: et tamē nimirū si quis diligenter scrutabit mirabilis est vna fm periodū eracui quasda febres.

Nicolai leoniceni.

Sed quā de his vt oportuit discernimus nunc earū febrium que a continuo seruoze sinoche appellant causas inuestigamus. Mirum em mibi videtur in istis vnam plerūq; accessionē vsq; ad quartū vel quintū: sepius autē vsq; ad septimū diē ab earū initio donec finiant extendi: quod si quis diligent⁹ inspiciat maiores illi admirationē possit asserre in quibusdā febribus per circuitū fieri accessiones.

Quam dissoluerit Galen⁹ questio: nes duas que ex superiorib⁹ circa feb. putridas remāserāt: vult in hoc capitulo quasda alias dubitationes circa se. p̄dictas dis-

soluere et vna dubitatio est q̄ sit causa febriū cōtinuaz sinocharū q̄ a principio vsq; ad finē. vt aliqui vsq; ad quartū diē. aliqui vsq; ad septimū: aut quintū sunt vñus paroxisimū. vnde non eracuiūt per periodos. Scda dubitatio quā in hoc capitulo dissoluere vult: est q̄ est causa quare alique feb. fm periodos eracuantur: et hoc voluit galenus cū dicit et tñ nimirū si quis diligēter scrutabit mirabil⁹ est quasda febriū vna. i. totaliter et fm totum a principio vsq; ad finem earū fm periodum eracui: q̄ scz vsq; ad finem pcedit periodicando de diē in diē: vel de tertio in tertium: vel de quarto in quartū: vñ littera dicit mirabilis em quasda febriū eracui fm vñū periodū. i. de modis p̄dictis. et est ista clarior.

Antiqua traductio.

Quod em in superioribus diximus exemplum stercois quod fm partē putrescebat: non valde aliquo cōtingere potest in animalis corpore mixtis putrescētibus humorib⁹ imputridis: parate seu conspiratione et cōfluxione ex oibus in oia existente. Quare non possibile est fieri putrefactionem fm quandā vnam partē: quāq; fm aliam preter q̄ si flegmon colligās detineat incipientē putrefieri humorē. Quia igitur in contrariū sermo cōstitutus est. Difficilius est aut inuenire causas earū q̄ fm piodū eracui febriū q̄ sinocharū.

Nicolai leoniceni.

Quod em retro attulimus exemplū in stercore quod particulatim putrescit in animalis corpore non admodū fieri posse videtur cū putrescētēs humores his q̄ putredine vacāt possint facile cōmisceri vtpote ex oibus ad omnia confluxu et cōspiratione existēte. vnde fieri non potest vt putredo nunc vñā nunc aliam occupet partē nisi inflāmatio incipientē putrescere humorē alliget atq; coarceat. Quā igitur ad contrariā partē se trāstulit difficilius est earū febriū que per circuitus accessionē faciunt: causas inuenire q̄ eoz que sinoche. i. que continue dicuntur.

Assignauit causam imedlati dicit quare mirabilis hoc scōm scz inuenire causam periodicationis se. et maxie continuā q̄ inuenire causam sinocharū. Et dicit q̄ exemplum quod supra fuit adductū in illo capitulo quod vero pestilentiosarū: de stercore non videtur posse cōtingere in corpore animalis: cum humores putridi sunt mixti imputridis propter cōfluxionē existentē in corpore nostro

Et ideo non videtur putrefactionē posse in nostro corpore fieri quandoq; fm vnam partē quandoq; fm aliam vt periodicatio fiat nisi hoc tam cōtingeret in flegmone vbi humor putridus in parte determinata est collectus. et ideo sermo de stercore cōstitutus est in contrariū difficilius est inuenire causas febrium que fm periodū mouentur q̄ febrium habentium vñū paroxisimū a principio vsq; ad finem. Et vt clara fiat hec intentio galeni attentione dignum q̄ supra galenus adduxit exemplum de stercore caplo p̄allegato ponens differentia inter putredinem factam in apostemate et putredine humorum contentorum in vasis assimulantur putredini humorum in apostemate putredinali vel calefactio ni lapidis vel ligni que nō erant apta conferuare caliditatem plurimū tempore per calefactionem partem post partem: immo simul totum calefiebat et vebat: et tamen calidum quousq; paulatim transferebatur. vnde non pertransibat ibi calor de vna parte ad aliam vt penes hoc possit fieri motus periodorū. humores enim in ebullitione simul omnes repente putrescebant seu copulatos adinuicē semper combustos in vno loco putredinem autem stercois bestiarum vel columborū que putredo per plures cōseruabatur: quia erat in re que non putrescebat simul fm partem post partem successiue vt iam declinante vna parte in calore alta pars accenderetur et fm hoc erat similitudo diuersorum periodorū fm q̄ illa reaccensio fiebat per diē vel de tertio in tertium vel de quarto in quartū assimilauit putredini humorū in vasis cōtentorū: sed hic Galen⁹ arguit q̄ exēplū illud de stercore putrido nō debeat adaptari putredini in vasis magnis humorū in apostemate. et ex hoc: quod illud exemplū videtur hic pot⁹ in contrariū adductū eius q̄ dictum fuit supra. Et ad contrarium illius adaptari difficilius est assignare causas febrium que eracuantur fm periodū et maxie febrium continuā que eracuantur fm periodum culus humores sunt intus in membris contenti q̄ assignare causam sinocharū: et hoc quia ex illo exemplo iam videbatur causa esse assignata causa periodorū febrium. q̄ autem illud exemplum non videatur illi adaptari putredini: sed potius alteri probat Galenus et sic quia humores qui putrescunt in venis sunt mixti cum humoribus in putridis. Et ideo quia omnes hī humores sunt adinuicem mixti videtur q̄ simul deberent putrescere et non pars post partem: sed humores qui sunt in apostemate sunt separati ab alijs humorib⁹ q̄ sunt in venis cum sint in vno determinato loco collocati: ideo nō videntur hī putrescere q̄ pars humoris q̄ est in apostemate non videtur simul putrescere cum parte alia que post illam ad partem fuit: quia non erat cum illa mixta: sic putredo in apo-

stemate erit per putredinem partis humoris post partem. vnde illius magis exemplū stercois adaptari videtur: et hoc intendit Galenus cum dicit q̄ enim in superioribus diximus scilicet in illo capitulo: quia vero pestilentiosarum et. Exemplum stercois q̄ fm partē putrescebat. vnde eius putrefactio per lo discabit non potest valde cōtingere id est non videtur valde posse adaptari et. seu aliter cum q̄ potest et. Et possumus per hoc intelligere causam illius mixtionis. et possumus dicere q̄ innuit aliam causam: quia putredo debet esse in venis simul. et ideo potest exponi seu pro et vel seu pro vel vt reddat causam illius mixtionis. vne enim in nostro corpore habent adinuicem conspirationem: et similiter vene cum arterijs vt declaratum fuit supra in illo capitulo. in quo vsq; maxime differit vene et. Et istud imperfecte declaratur in libro de virtutibus pulsus et de virtutibus naturalibus. tertio est in nobis fluxus et refluxus in venis et ex venis in arterias et e contrario. Duplex ergo videtur causa propter quā putredo in venis non videtur similis putredini in apostemate: bus vna: quia adinuicem scilicet humores scilicet tam illi qui dicitur putridi tam non putridi sunt adinuicem mixti. Et ex hoc non videtur q̄ quidem debent esse putridi et qui: dam non fm q̄ simul putrescant omnes. Secunda causa est fluxus et refluxus humorum adinuicem in venis et arterijs: nam ex hoc videtur q̄ humores adinuicem misceantur et q̄ simul putrescere debeant. Et ideo concluditur quare non est possibile fieri putrefactionē id est non videtur possibile propter predictas rationes et. quandoq; fm vnam partē et. sed supra videtur q̄ simul totum putrescat. et per consequens non accidat periodicatio preter q̄ scilicet flegmon et. quare hic videtur putrefactio fieri fm partem et partem vt est declaratum. Deinde dicit quia igitur sermo in contrarium est cōstitutus id est quia sermo et exemplū supra positum de stercore ex quo videbatur data esse causa periodicationis adduct⁹ hic sermo in contrariū illi: q̄ ibi dicebatur vt patet in deductioe difficult⁹ est scilicet propter hoc inuenire et. et ex hoc relinquit etiaz q̄ valde difficilius est inuenire causam periodicationis fm afflictionem in continuis febribus q̄ interpollatis: quia materia in continuis videtur esse magis fm se totam esse sub actu putredinis: similiter humores causantes continuam sunt adinuicem in venis mixti: sed humor qui causat paroxisimū interpollate cum sit extra venas non est mixtus cum alia parte humoris debentis facere sequentem paroxisimū cum illa sit intra venas. vnde propter has causas facilius est videre q̄ putredo causans febriem interpollatā procedit in materia fm partem et partem. vnde fiet periodicatio q̄ putredo causans febriem conti-

nuam. Galenus ergo arguendo hic contrarium eius quodammodo dictum fuit supra ostendit difficultatem quesiti: et alij mentem Galeni introducunt aliter quodam ad suam argumentationem. vult enim ostendere quare mirabilis aliquid prescribitur quomodo conuenit feb. continuas exacui secundum periodos quod feb. sinocha vnum paroxysmum a principio usque ad finem habere: et hoc ostendit adducendo sermonem quem supra proposuerat de stercore. unde de quasi risum fuit dare causam. assimulauit putredinem in venis putredini stercoreis habentis calorem progredientem successiue de parte ad partem ut dictum est: et putredinem apostematam putredini ligni et ostraci quod simul putrescat in contrarium illius quod ibi dictum fuit: arguit ei hanc putredinem stercoreis similari putredini in apostemate ostendit quod hoc successiue fiat et non putredini venarum ostendit quod hoc simul fiat et non per partem post partem et sic arguit si humores in venis post primam partem que putrescit non sunt apti ad putredinem: ergo non periodicabunt quia non pars post partem. Et si humores in apostemate sunt apti et cetera. Sed ita est quod probat quod in venis humores putridi sunt mixti imputridi: ergo euentabuntur et non procedet putredo. Sed si flegmon colligit non euentatur: ergo primo putrescit pars una: deinde alia. Et ideo exemplum hic adductum est contrarium eius quod supra dicebatur: et ideo Galenus hic arguendo loquitur et non assertiue.

Alij super hoc querentes cui magis adaptetur exemplum de stercore an putredini in apostemate: an putredini in vasis. dixerunt quod materia apostematata vel est viscosissima et tunc sibi exemplum non adaptat quod simul tota materia putrescit propter viscositatem. Sed adaptatur putredini que est in vasis. nam licet humores sint viscosi tamen propter continuam alundem in fluxum poterunt periodicum moueri. sed si humores in apostemate sunt diffusi tunc exemplum magis adaptatur apostemati quod successiue et periodicum putrescunt. Sed hec dicta ab alijs remouentur et videtur quod est ad primum illud membrum illa sunt dicta contra Galenum dicit quod feb. exacui secundum periodum ipse intelligit de simplicibus: quia compositis non vera attribuitur periodicitas nisi ratione simplici. Et cum Galenus dicit hic quod illud exemplum sibi non adaptat: sed adaptat huius in apostemate putrescenti. Secundum dictum est contra Galenum supra quod absolute voluit quod humores magis et subito putrescunt in apostemate seu conclusi et intraspirati: sed siue sint due materie siue una in apostemate. hoc est verum: quod humores sunt sibi magis conclusi et intraspirati similiter ex illis dictis non bene apparet quomodo exemplum illud in contrarium sit adductum. Dicitur autem dicit quod apostema est

duplex: quoddam est factum per viam concretionis et in illo materia sit putrescit et non sit putrefactio hoc secundum periodum. Aliud est apostema quod sit per viam defluxus ab uno membro in aliud: et quia ille fluxus non est simul immo est diuisus in plures particulas: ideo ex illo potest fieri periodicitas in putrefactione. et etiam in febre ista dicta possent reduci ad bonum intellectum: nihilominus ex eis non patet textus Galeni quomodo exemplum sit in contrarium adductum et quod assimilatur putredini apostematam et non putredini venarum: cum enim ipse videatur dicere quod putredo feb. sine apostemate sit diuisa in plures particulas fluxus. Et addit dicitur quod facilius est assignare causam interpollationis periodicitatis in interpollatis quod exacutis in continuis: et causa iam fuit dicta. Et ideo Galenus hic solum videtur inquirere causam exacutis in continuis non causam periodicitatis in interpollatis: et inuestigat etiam causam identitatis in sinochis.

Et attende quod illud quod dicit Galenus quod in venis humores putridi sunt mixti. in putridis debet intelligi quod sunt mixti: quia adinueniuntur sunt iuxta positi extra venas possunt esse cum modo mixti: et ideo feb. de materia intravenas non sunt sic simplices sicut ille de materia extra venas.

Antiqua traductio.

Tentandum de ambabus pertransire: neque hic prolongantes neque contradicentes fallentibus: sed sicut in omnibus superioribus fecimus ipsa que vera sola dicentes: ex quibus premis vtiq. quis inuenire possit et ea quod alij peccauerunt.

Nicolai leoniceni.

De vtrisque tamen tentabimus sermonem transigere: neque hic prolixius scribentes neque aliorum errata corrigentes. Sed quemadmodum in superioribus egimus: sic etiam veritate amplectentes ex qua quodam instructi etiam aliorum delicta comprehenderet. Dat modum secundum quem intelligit procedere in dissolutione harum dubitationum morum hic: et quod dicitur est clarum: quia hic vult seruare regulam quam premisit supra cum dicit: neque enim reprobatum: neque sophismatum solum instituit facere hunc sermonem sed disciplinatum et doctrinalem et cetera.

Antiqua traductio.

Incipiendum autem est ab his que euidentissime apparent que sunt oblatimie quedam quarum hec quidem secundum vnamquamque diem: alie vero et per tertiam diem exacutae

tur ut et aurium dolores et capitis vel totius vel omnium que vtiq. appellant emigraneam: quibusdam vero et podagra et artetica videtur secundum periodum exacui.

Nicolai leoniceni.

Sumendum itaque initium ab his que manifestissime apparent que sunt lippitudines quedam: quarum nonnullae quoti die nonnullae vero tertia quoque die magis infestant videtur et aurium dolores et capitis siue totius siue medietatis que greci hemigraneam appellant. Quibusdam vero et pedum et articulorum dolores per circuitus exacerbari.

Cum premisit Galenus duas questiones quas in hoc capitulo intendit dissolvere: et dedit modum generalem quem intendit tenere in dissolvendo questiones predictas et incipit et dissoluit primo secundam: deinde primam. et ideo hoc quoniam prima questio statim ex dissolutione secunde clare apparebit solum: non autem sit e converso et hoc in processu fiet notum. Et dedit primo Galenus ordinem et modum specialem secundum quem debemus procedere in dissolutione questionis secunde quod debemus incipere a passionibus que sunt in nobis nate ad sensum et inuenire causam periodicitatis illarum: quia ex illis procedimus ad illud quod querimus: et est in hoc causa quia in doctrina semper debemus procedere de nobis notis ad ignotus. Et numerat gale. aliquas de predictis passionibus: et quod dicit est notum et cum dicit. que sunt oblatimie intelligit que sunt periodice.

Antiqua traductio.

Sicut igitur in his omnibus videre est venas in exacerbatis partibus in tumorem leuari et flegmonem augeri et dolores intendi et reuma superfluum alicubi profluendi extra. Ita oportet intelligere et in interioribus quecumque non apparent eandem analogiam seruari habere. Quare et eum qui in pleuresi et eum qui in peripleumonia est flegmonem eleuari qui dem in principijs paroxysmorum: euaporari vero et contrahi secundum declinationem.

Nicolai leoniceni.

Quod igitur in his omnibus inspicere licet venas quidem in his partibus que exacerbantur in tumorem attolli atque inflammationem augeri ac dolores intendi ac materie inutilis affluxum ad extrinse-

ca fieri: ita et in interioribus quecumque non seruant eandem proportionis similitudinem fieri concipiendum adeo ut in lateribus et pulmonis inflammationibus in accessionum quidem principijs tumores incrementum: in declinationibus autem euaporent ac submittantur.

Ostendit generaliter causam periodicitatis exacutis in febribus continuis et alijs passionibus occultis ex his que apparent in predictis extrinsecis et manifestis egritudinibus: et dicit quod sicut in omnibus his scilicet passionibus manifestis in partibus exacerbatis id est in principio exacutis passionis harum partium est videre venas et cetera et reuma superfluum alicui effundi extra id est propter reuma superf. uuz quod effunditur ad istas partes ab alijs partibus extra eas. Ita quod cause predictae exacerbationis est effusio reumatis ad particulam patientem vel exponere alicui profluendi ita oportet intelligere et interioribus scilicet passionibus ex fluxu reumatis quod et eum quod est in pleuresi et cetera.

Antiqua traductio.

Qualiter autem hoc fit fortassis vtiq. inueniemus si de generati de flegmonis et de vocatis reumaticis transitibus rememorati fuerimus eorum quecumque per alia a nobis demonstrata sunt opuscula. Cum illis enim quodcumque proprium est huiusmodi sermonis appositum sufficiet presentibus. Quod igitur infertur oculis reuma concedunt quidem omnes a capite influere.

Nicolai leoniceni.

Fortem autem quo pacto hoc accidat inueniemus si de inflammationibus generatione atque effluentis materie discursu quecumque a nobis in alijs commentariis sunt demonstrata memoria repetemus. nam si quid huius interest loci illis addatur presenti questioni satisfaciatur Qui igitur effluxus ad oculos comeat omnes a capite distillare.

Cum autem Galenus in speciali magis inuestigare causam predictarum exacerbationum in passionibus predictis. inuestigat etiam causas predictae fluxus reumatis et ostendit primo quid est modus secundum quem possumus predictas causas inuenire. Et dicit quod primus modus inueniendi predictas causas est si rememorati fuerimus de generatione flegmonis in ea que superius dicta fuerunt de hoc a nobis

bis alibi etc. Et causa hec est qd cum predicti paroxysmi contingunt in passionibus et de fluxu reumatis eadem erit causa predicti fluxus et per consequens predictorum periodorum qd est causa fluxus reumatis in generatione apostematia.

Antiqua traductio.

Que autem est causa propter quam determinata periodo multoties influit dicere nequeunt ut non philosophantes de naturalibus virtutibus de quibus in tribus libris nos scripsimus demonstrantes quod omnes quattuor sunt a quibus plante et animalia vispenseantur: igitur una quidem est familiarium attractiva: secunda vero est eorum contentiva: et tertia cum his alterativa: et quarta de eo quod cum eis alienorum expulsiua. Duplex autem est nimirum alienum in omnibus his que sunt: hoc quidem qualitate: aliud vero quantitate.

Nicolai leoniceni.

Quam vero ob causam statutus temporibus comeat hoc dicere ignorat ut qui potentiam de scientiis naturalibus minus attigerint quam nos tribus libris sumus complexi: in quibus quattuor esse numero demonstrauimus unam quidem similitudinem attractoriam: alteram eorundem retentoriam: ac post has tertiam alteratoriam. quartam preterea extraneorum expulsiuam. Duplex autem est in omnibus etatibus extraneum: alterum autem ex sui qualitate: alterum quantitate.

Deinde Galenus ad declarandum que dicit scilicet causas generantis flegmonis et per consequens reumatis predicti premittendo sibi necessarias tanquam principia et fundamenta in preloquendis dictis: primum est quod virtus naturalis in membris est quadruplex contentiva: expulsiua: digestiua: attractiua: et has ipse describit in tribus libris. scilicet de virtutibus naturalibus: et quod inquisitio circa has propria est illi libro super quo intendimus ordinatas questiones componere: de his virtutibus hic nihil dicemus. Et quod ipse dicit quod reuma oculis concedit omnes a capite influere et intelligendum esse verum: quandoque et non semper cum possit alius de ventre. Secundum fundamentum quod premittebat est quod alienum et extraneum quod influit vel ad alias reumas et particulas potest esse extraneum. Aliquod in quantitate sola: aliquod in qualitate sola etiam opus intelligere. Tertium membrum quod aliquod est illis particulis extraneum in quantitate et qualitate simul et hec dicta sunt nota per se et non plus.

Antiqua traductio.

Igitur coaceruatur quidem hic propter eam que in particulis est harum virtutum

fortitudinem et infirmitatem.

Nicolai leoniceni.

Hoc autem acervari contingit ob harum potentiarum que in membris site sunt vel vigorem vel imbecillitatem.

Cum premisit Galenus ea que necessaria sunt in dissolutione predictae questionis et quod est illud quod nos oportet investigare ut inueniamus causas predictarum exactionum: quia scilicet oportet nos inquirere causas generationis flegmonis et fluxus reumatici: nunc specialiter persequitur ad investigationem harum causarum: inquit enim causas reumatici inflatus et quibus cause generantis flegmonis inueniuntur. Et cause etiam periodicationis: inuestigans autem Galenus causas fluxus reumatis de una parte ad aliam: inuestigat etiam simul cum hoc causam aggregationis superfluitatis in parte. et dato quod alius non reumatizent. Et ostendit primo Galenus certas causas reumatici fluxus ponendo etiam in hoc causas aggregationis superfluitatis in parte: et dicit quod causa propter quam superfluum adcoaceruatur in aliqua parte est fortitudo virtutis vel debilitas que existunt in partibus: et hoc ostendit cum dicit. Igitur coaceruat quidem in aliqua particula hoc scilicet superfluum: et hoc vel in qualitate vel quantitate vel utraque ut dictum propter causam que est etc. Et sequitur hoc dictum illatue ex antecedenti quod iam premiserat in membris quibuslibet esse quattuor virtutes dispenses nutrimentum earum et superfluitatem eius. Et notanter dicit Galenus coaceruat: et non dicit effluit ut ostendit ret causas non solum superfluitatis aggrauantis in membro per viam coegestionis et non quod alium de venerit. Deinde Galenus declarauit quomodo propter predictas causas fit predicta in parte superfluitatis coaceruatio.

Antiqua traductio.

Nam siquidem pares robore extiterint et porum qui irrigant superfluitates secundum naturam habuerint sane sunt particule. Ampliori vero ducto quam quantum alterat: superfluum omne necesse est expelli ab expulsiua virtute impulsu. Si vero infirmabit ipsa manere in regione: et quod quidem multum est grauare et tendere eam. Quod vero dicitur. i. acie est corrodere et mordere sicut demum et quod quidem calidum est calefacere: quod vero frigidum est infrigidare. Evidenter autem apparet hic et in illis que sunt in ventre: inferentes enim quidem quibus cibaria ampliora quibus quidem vomere coguntur nauseantes: quibus vero a dyariis

occupant. Quod igitur hic per maximas spaciositates expellitur ad exteriora. demum eructantes quod superfluum hic in aliis membris aialis per subtiles poros non extra sed ex aliis in alias transfuit particulas impellentibus: quidem id fortioribus suscipiuntibus vero imbecillioribus. Impellitur autem rursum et ex his ad alia desluit quousque in omnibus imbecilliora obstruant. Reverti vero illud rursum hinc ad alia fortiora est impossibile. Et propterea per pectorias de manu et cacochimias que omnibus imbecilliores partes hec quidem flegmonibus occupantur. Alie vero ab herisipilatis: alie vero herpetibus: alie vero ab aliqua alia passione: alie vero et vocata habet reumaticam dispositionem de qua singulariter scripsimus.

Nicolai leoniceni.

Cum enim eque valentes fuerint hi meatus qui materiam inutilem excernunt ac secundum naturam se habuerint: tunc membra in sanitate consistunt: ubi vero plus assumptum fuerit quam possit alterari omne quod superfluum est a virtute expulsiua trahitur necessario excernitur. Quod si imbecille fuerit in eodem residet loco: ac si multum fuerit grauat atque extendit. Si vero acie excedit ac mordet sicut et quod calidum est calefacit. Quod autem frigidum refrigerat. hec autem liquido in ventriculo apparet. Nam quidam ubi aliquando cibum ampliores assumpserint ex nausea interdum coguntur euomere: interdum vero per fluuium corripuntur. Quod igitur hic per maiora ac latoria spacia superfluum excernitur extra. Idem in aliis partibus aialis per tenuiora foramina non extra: sed ex aliis desluit ad alias cum fortiores a se quidem pellant. imbecilliores autem suscipiant: atque hec rursum ad alias donec tandem in eas que imbecillissime sunt inter omnes inciderit. hinc vero ad fortiores relabi est impossibile: idcirco in his que plectore vocantur et viciose materie abundantie partes debiliores partim inflammationes patiuntur partim herisipilatis: alie herpetibus: alie aliud morbi sustinent genus quedam illi affectui sunt obnoxie qui reumaticis affluxionibus appelletur de quo nos se

parato scripsimus loco.

Dicit quod si virtutes vel particule extiterint pares in robore: et porum. i. vie que irrigant. i. per quas superfluitas habet se secundum naturam: tunc particule erunt sane et nec fiet predicta superfluitatis coaceruatio: et hoc maxime est verum quantum est ex causa intrinseca. Deinde declarauit quomodo ex debilitate virtutis fit predicta coaceruatio: quod ducto ampliori humore in parte que virtus alterare possit: tunc necesse est id quod superfluum est expelli etc.

Et declarauit

Galenus cum dicit euidenter autem etc. quomodo cum virtus expulsiua est fortis expellit superfluum: et per consequens cum est debilis illud superfluum remanet aggregatum in parte: et quod dicit est notum. Et deinde Galenus declarauit quomodo fortificatio virtutis est causa aggregationis superflui in aliqua parte. nam dicit ipse illud quodammodo est generans expellitur a forti virtute ad exteriora per maximas spaciositates: quod per latam viam meri: et quod dicit est notum. Deinde ruptuantes intendit. i. euacuantes illud in aliis partibus corporis ubi non est predicta via manifesta tale superfluum expellitur per subtiles poros non extra: sed ex aliis et in aliis etc. Et illud quod dicitur quoque in omnibus imbecilliora obstruant. i. partes que sunt imbecilliores inter omnia replentur et quod dicit reuertitur vero etc. etiam est notum quantum est ex se: nisi particule tuarentur per repercussiuam: quod tunc in eis fortificare virtus apparet igitur quomodo propter debilitatem et fortitudinem virtutum sit coaceruatio superflui in loco aliquo: quod cum ipse sic sunt in robore pares: tunc particule sunt sane si sint vie aperte. et ex hismet causis fit generatio apostematia in partibus imbecillioribus cum corpus est pectoricum vel cacochimum quod ipse intendit cum dicit. Et propterea per pectorias etc. Et scripsit de his alibi quia in. xlii. terapetice et in. xlii.

Sed circa

hoc attentione dignum que sit paritas in robore virtutum. unde membra sana permanent: et qua imparitate accidat predicta in firmari. Cum enim dicit Galenus. nam si quid pares robore extiterint etc. potest hic sermo intelligi de paritate virtutum existentium in eodem membro. Et non intelligitur talis paritas ut sit inter eas equalitas absoluta quoniam nec sanitas est absolute equalitas: quod tunc esset equalitas ponderis talis: intelligitur virtutis paritas et equalitas ut virtutes membris adinuicem debitis proportionibus operantibus requisitis et debito ordine quantum ad actum ipsarum et tempus in quo debent predicti actus exerceri ut sic attrahat attractiua ut redeat retentiuam et retentiuam retineat secundum exigentiam ut digestiua alteret secundum quod etiam requirit expulsiua quantum ad tempus: quod primo debet attractiua attrahere. Deinde retentiuam

retinere: et tunc digestiva digerere et facta digestione expulsiua quod est expellendum debet expellere nec una debet insurgere ante operationem alterius, cum enim predicta proportio in virtutibus membrum cuiuscunque existit permanet sanitas in predicto membro: cum autem inter eas est disparitas huic paritati opposita: quia una super altam vincit aut potest moribus causari. unde si virtus alteratiua non alterat tantum quod ad membrum ducitur ut in corpore maneat de superfluo si virtus expulsiua sit debilis nequiescat eadem expellere tunc illud in parte remanens particulam facit egrotare. Et tunc inter has virtutes est disparitas: quia non proportionatur expulsiua superfluo digestivae e converso. Et in his verbis tetigit Galenus causam aggregationis superfluitatis in parte perviam congestionis ut dato quod non aggregetur per viam reumaticam ex debilitate enim virtutis alteratiue cum debilitate virtutis expulsiue aggregatur in particula superflua: quia sola virtus alteratiue debilitas illud non faceret si cum ea conungeretur expulsiue fortitudo. et dato quod debilitas sola expulsiue cum bonitate digestivae possit aliquando illius esse causa potest et alius intellectum habere sermo Galeni cum dicit: nam siquidem pares robore extiterint et ut referatur hoc ad particulas diversas et ad diversas virtutes in diversis partibus existentes. et tunc erit sensus quod si virtutes corporis sunt in robore pares: quia tunc sunt sane nec intelligeretur ista equalitas esse inter istas absolute: cum enim regulam quedam sunt particule fortiores in corpore et quedam debiliores: sed intellige quod in eis sit equalitas sit in robore enim sufficientiam et proportionem que in naturam debent in eis reperiri: ut quia virtus unus membrum digerat et expellat sicut debet et sic antea. cum autem non sic se habent tunc aggregata superfluitate ex debilitate alteratiue virtutis in particula fortis sit expulsiua illius ad particulam debilem si contingat quod non sunt manifeste canales per quos expelli possint ut illi sint obstructi. unde tunc fit superfluitatis aggregatio in parte perviam reumaticam: et hoc volebat dicere Galenus quod fortitudo virtutis est causa ut aggregetur superfluitas non in parte in qua est: sed in alia ad quam expellitur illa.

Et ideo attende quod fortitudo virtutis expulsiue in parte una non est causa ut aggregetur superfluitas in alia particula nisi cum illa fortitudine sit debilitas alterius coniuncta: similiter non est causa expulsiua predictae superfluitatis nisi primo superfluitas aggregetur in fortiori parte contingit autem ibi aggregari aut propter errorem in regimine aut quia canales unde tale membrum consuevit suas superfluitates expurgari sunt obstructi et propter alias causas

notas. Et ideo notanter dicit Galenus nam si robore pares fuerint et porrigant superfluitates secundum naturam vis. unde de superfluitatibus transiuerunt expelli essent obstructe. tunc in firmabatur aliqua particula quia scilicet illa que est imbecillior: quia non remanebit superfluitas in parte fortiori: sed ad imbecilliem expellitur. Potest autem aliqua particula esse fortior alia aut ex natura ut membra nobilia sunt fortiora in nobilibus: aut propter aliquid quod accidens quod vel est ex natura contractum vel ex tempore. et hec omnia clare extrahuntur a Galeno de accidenti et morbo secundo.

Voluit igitur ad presens Galenus in omnibus suis dictis hic quod congregatio superfluitatis in particula aliqua fit propter fortitudinem virtutis in particula una expellente: et debilitatem virtutis in parte recipiente. et hoc in aggregatione facta per viam reumaticam: aut quod fiat per debilitatem solam virtutis in particula in qua fit aggregatio: et hoc in aggregatione superfluitatis in parte perviam congestionis: et hec patet ruminanti subtili hic eius intentionem cum enim premisit quod aggregatio superfluitatis est in particulis fortitudinem et debilitatem declarans postea particulas hoc dictum cum declaravit de debilitate virtutis expulsiue non potestis expellere quod in illa parte residuum superfluum remanet ex digestivae debilitate propter fortitudinem: et declaravit quomodo fit propter fortitudinem expulsiue in aliqua parte expellentis ad aliam partem imbecilliolem. et ideo in presenti proposito non specificavit Galenus ante quod fortitudo virtutis possit esse cum aggregatiōis superflui et morbi in particula in qua fiat predicta fortitudo notanter dicit propter eam fortitudinem et infirmitatem que est in particulis: et ideo dicit que est in particula.

De quo apud aliquos non parva est exortatio an scilicet fortitudo alius virtutis possit esse causa morbi in illa parte scilicet in qua est et apparet quod sic auctoritate Avicenne secunda secundum. primi capitulo de eis que proveniunt ex evacuatione et retentione dicit enim quod aliquando evenit retentio eius quod evacuari debet de fortitudine virtutis retentive. et eandem sententiam innuit auctor tertio colligit capitulo de causis morborum officialium: et hoc idem affirmat Galenus secundo de accidenti maxime secundum translationem grecam. videtur esse quoniam

Et contrarium in nobis virtus est posita ad salutem ut habetur de crisi tertio. ergo quanto fortior est tanto permanebit membrum sanitas. in hoc quesito est responso Dyonisi in quadam questione quam de hoc determinavit et ut responso sit generalis dicit quod duplex est virtus quedam regitiva totius que est virtus secundum quam totum dispensatur et gubernatur

tur quantum ad omnem suam partem in sanitate et quid sit hec virtus non est inquisitionis preteritis. Et loquendo de hac virtute fortitudo eius causa morbi esse non potest: quia ex quo hec virtus est regens et gubernans sanitatem uniuscuiusque partis fortitudo eius non potest esse causa morbi in aliqua parte: immo quanto virtus est fortior tanto quilibet pars perfectius in suum opus ponit. Alia est virtus particularis que est appropriata ad regimen alicuius determinate partis que in unoquoque membro ut dicit Galenus et omnia ipse dicit scilicet de accidenti sunt quattuor scilicet attractiva retentiva digestiva et expulsiua etiam si loquimur de his particularibus virtutibus quod fortitudo que est in una particula possit esse causa morbi in particula alia de hoc non est dubium: nam sicut declaratum supra et dicit quod hoc modo illarum virtutum fortitudo est causa morbi quarum appositio est motus vel ad aliud et motus expulsiōis vel ab alio ut motus attractionis virtutis attractiva existens in una parte possit esse causa morbi in alia. ut si stomachus indigeret nutrimento et epar sibi nutrimentum sufficiens preberet tunc si stomachus haberet fortiolem virtutem attractivam epar attraheret nutrimentum ab epare ex cuius defectu epar nocumentum incurreret secundum virtutes quarum operatio est motus tantum in membro in quo sunt sic retentiva et digestiva non sunt proprie causa nocumentum in alia parte. Remanet ergo dubium utrum fortificatio alicuius harum virtutum possit esse causa morbi in membro in quo sunt. Et in hoc dicit tam aliquos respondisse quod virtus potest esse fortis vel secundum se et tunc non potest esse causa morbi: vel secundum operationem suam: et sic potest habere opinionem dicit implicare contradictiones: et hoc quia nulla virtus debet dici fortis secundum se: sed secundum operationem: quia virtus est eius principium. Alios dicit dixisse quod virtus potest dici fortis fortis aut cum proportionem ad operationes aliarum virtutum ut tantum retineat retentiva quantum requirit digestiva et cetera. Et tunc non est causa morbi: immo sanitatis cum sanitas in proportionem consistat aut potest esse fortis cum in proportionem: quia operatio sua non proportionatur operationibus aliarum et tunc cum improporatio sit de ratione morbi potest esse causa morbi: sed reprehendit hos non sufficienter dicere: quia quando ex improporitione aliarum causatur egritudo. tunc ex parte illius quod inter naturam est se habens nunquam causabitur egritudo: sed tantum ex parte illius quod est se non habens secundum naturam. et ideo cum quanto virtus est fortior tanto sit naturalius se habens ex parte ipsius in predicta improporitione operationum non causabatur morbus: sed potius ex parte aliarum virtutum quia deficiunt a fortitudine illius virtutis.

Et ideo ipse ad hoc aliter respondet dicens quod virtutum aliquam esse fortem est dupliciter uno modo simpliciter et absolute ut si ipsa est operans actum suum naturaliter omnino et talis fortitudo virtutis reperitur in membro vel in corpore in quo operatioes currunt secundum ordinem simpliciter naturalem et talis fortitudo nunquam est causa morbi in membro in quo est cum operatio predictae virtutis in membro illo sit simpliciter naturalis. Alio modo contingit aliquam virtutem esse fortem non respectu eius operationis currentis secundum aliquam violentiam actionum. et tunc talis fortitudo virtutis potest esse causa morbi in illo: quia tunc predicta operatio etiam motus virtutis inaequatur propter aliquod accidens adveniens cor poratione cuius incitatur vehementer: talis autem virtus est ex tali motu vehementi contingit nocumentum in membro in quo est ut verbi gratia si in aliquo membro sit aliquod superfluum propter ipsius mordicationem vehementer incitans virtutem expulsiuam in eo. unde ex tali vehementi expressione accidit non tantum nocumentum seu nocituum expelli: sed etiam iuvamentum. unde accidit ex tali vehementi motu membro superflue dilatari et esse infirmum sicut etiam si accidat ex aliquo accidenti actum retentive virtutis circa aliud vehementer incitari. tunc contingit ut officia membrorum vehementer claudantur. Ex quo superflue accidat retentio nocituum non queritur actus virtutis sit retentio nocitui: immo ratione iuvamenti: sed retinetur superfluum: quia membrum disponitur a virtute ex motu et operatione eius vehementi si iuvamentum aliter ut nocituum non egrediatur tempore debito si cut illo modo accidit inconualescentibus feces retineri: quia in ipsis propter necessitates nutritionis contingit quod virtus retentiva vehementer incitatur ad actum suum ratione iuvamenti puta ratione iuvamenti oblari propter quod contingit membrum sic disponi ut superflua contenta in ipso non possunt egredi non tamen quia talis retentio superflua sit ratione fecis sicut etiam dicit hoc modo virtus attractiva in membro potest esse causa nocimenti in illo. si enim contingit quod actus eius vehementer intemptatur. tunc ad membrum non solum attrahitur iuvamentum: sed etiam nocituum sicut tempore estatis accidit quod veniente inanite attrahunt humores colericos ad seipsas qui sunt causa nocimenti in eis ut habetur quarto therapentice. quia ex vehementi necessitate que est in membris ut humectentur intenditur ita ut propter vehementem motum quodcumque humiditas prope existens: quia in ipso aliqua humiditas est attrahere. et licet ipso insit virtus nociva sicut accedat quomodo nos vehementissime sitientes

Dubium.

Contrarium.

aliquem potum non habentes accipimus vltimum purum ex cuius potatione amplius post augetur sitis vt ponit Galen^o quarto acutorum. Et scdm hoc dicit ibi Galenus q natura non habet mentē vt scrutetur de melliori. Sed vt ipsa natura est se habens et operans sapientissime: et ideo vt sic non est causa alliculus dispositionis innaturalis: sed non est inconueniens q ipsa ratione alliculus violentie est coactus sit illius causa cum tunc non sit simpliciter naturaliter se habens. et hoc voluit ad litteram Galenus scdm de accidenti in translatione greca cum dicit. quapropter et immoderatus motus retentive nosate virtutis vltime regens et stringens ora pororum causa qñq fit ex ipsa pñctiois sicut deinde et largitatis quādoq quidez immoderatus virtute exercitue motus causa fit etc. et dicit dñ⁹ q fortitudo illa virtutis dicta que potest esse causa morbi est virtutis fortitudo que est improporionata operationibus aliarum virtutū: sed fortitudo alia est illa que semper est proportionata eis. et si hoc voluit intelligere opinio scdm proportionē et i proportionē quā dicit dicit verū.

Et pro certo potest fieri responsio ad hoc vt dicit hec secunda opinio iuxta verba Galeni q etia sentit gentilis. et dato q etia sententia ad opinionē dñi reuertatur q virtutes quattuor que sunt in membro insite aut sunt adinuicē pares et hoc per modū in expositione textus datum et tunc conseruant membrū sanum nec in eo agunt morbum. et tunc dictum directe et proprie tales virtutes appellari fortes plusq etiaz possunt: quia tunc proprie fortitudo est virtutis cum est eius propria sanitas. fortitudo enim virtutis vera que eius est sanitas consistit in temperato ad iusticiā pro operationibus sanis. Alio modo possunt virtutes in membro insite adinuicē esse dispares: et tunc ex operationibus talium virtutū potest causari morbus in membro in quo sunt siue talis eorum disparitas sit qñtum ad diminutionē vel intensionē actus ipsarum ultra temperamentū quoniam ea que a temperato decedunt preter naturam sunt et q talis disparitas possit esse causa morbi in membro in quo est declarant verba Galeni qñtum ad diminutionē actus. et verba dñi qñtum ad intensionē. Et attende q si ab aliqua virtute procedit actus interior qñtm sanitatē debeat q talis virtus non debet proprie fortis appellari in comparatione ad virtutē actum facientem temperatū: et dato q actus ille sit temperato intensior: et hoc quia vt dictum est non dicitur virtus fortis ex intensionē actus absolute: sed ex perfectione actus esset semper actus est perfectior illo in tenso quāmodū dicitur hominē temperatum habere digestiua fortiorē homine colerico: et tamē colericus habet eam magis intensam. vnde non est inconueniens aliquā virtutem egram et debiliore aliquā alia propter aliquā necessitate actum vehementer facere q illa fortior que non cogitur ad illum faciendum: et tamen non dicimus q illa sit fortior que actum vehementer facit. vnde non est dubium q aliquod corpus si biens habet virtutē debiliore quacūq se. febricit q ipsum quomodo erat sanum: et tamen propter necessitatem additam facit pulsum maiorem q tempore sanitatis quomodo fortior erat virtutis. illum enim pulsum qñtum est ex parte virtutis melius posset facere tempore sanitatis q morbi cum tunc virt⁹ sit fortior: sed virtus naturalis fortis et sana suam operatur fortitudinem fm qñ exigit sanitas corporis. vnde in cōmento pulsum virtutes naturales necessitatem aliquā assumentes vehementius operantur: et in hac possent multa alia dari exempla. aucta ergo fortitudine virtutis que directe consistit in temperato proportionis ad iusticiā pro operationibus requisito nunq prouenit morbus in membro in quo est predicta fortitudo scz a fortitudine virtutis large sumptis et absolute et improprie potest morbus prouenire. et sic intelligunt actores qui hoc dicunt et patent ex his ad vtrāq partem argumenta et sic patet etia quō quolibet opinio de supradictis potuit bonum intellectū habere.

Antiqua traductio

Mirabile igitur nullū est vel cerebrū vel vniuersum qñq caput coaceruans quid superfluum ad aliquā imbecilliorum impellere particulari vel ad aures vel oculos vel tympana vel labia vel dentes vel genas vel palatū vel gingiuas et vna vel parithymia. i. q circa vnā carnes vel adenas q ibi sunt et cū horū nullū ibecille fuerit et thoraci et pulmōni et faucibus et stomacho et vētri submittit reuma: sicut igitur caput multoties vnicuiq predictorum cā sit egritudinis ita et flegmonis q est fm epar et splenem copulatarum aliqua particulari vel et per iouem earum que longius sunt posite vnam vel et plures generat et augent et influere faciunt fm periodū eracuit. Et nil mirabile est quandā simile fm periodū eis contingere passionē. euacuationi superfluitatū q fm ventrem est. Quomāmodū igitur si quis videret qdē qñtum eracuit fm vnā quāq diem ignoraret autē cām euacuationis admiraretur vtiq ordinem itaq quicūq non nouit neq generationis superfluitatum que sunt in capite neq

euacuationis causas: ignoraret autem et propter quid hec quidez ad exteriora effluunt: illa vero ad aliā quandā trāfluunt particulā aporizabit et admirabitur analogiam influrionis. Similiter autē et quicūq non nouit neq q mittunt epari su perfuitatem: neq causam fm quā imitatur ei admirabitur analogiā febriū que residens in visceribus reuma primū flegmonis operatū est initū: et causas habet eius quod post eracuit ipsum quod patitur cessabit et tunc admirari.

Nicolai leoniceni.

Nihil igitur mirū vel cerebrū vel vniuersum aliqui caput acervatas in eis superfluitatem ad partes imbeciliores expellere veluti aures: oculos: tempora: labia vel dentes: vel malas: vel palatū: vel gingiuas ad gargarē parithymia aut ad eos qui sunt in huiusmodi partibus adonas: et cum nihil in istis constiterit ad pulmonem gulam stomachū ventriculū fluxio delabitur. Sicuti igitur caput taliū omnium morborū sepius est causa: ita et eas que in epate sunt ac splene inflamationes alique partes vicine: vel etiaz per iouem ex remotioribus aliqua vna vel plures generat auget immittit: ac per circuitum exacerbat. Neq mirandū est similes eisdem cōtingere affectū qualis in vētris excrementis cōspicitur. Sicuti igit qsq qñtum quāq die excernit intus si cām reusdem ignoret ordinē miraretur. Sic quēcūq latet et superfluitatū in capite generationis atq excretiois causa et quatione nōnulle quidez ex ipsis ad exteriora: nōnulle vero ad aliquē aliū confluunt locum beret atq miratur similem confluxum proportionē. Sic et quicūq non nouit neq que partes materiā inutilem ad epar transmittant: neq causam propter quā transmittant intelligit miratur in febribus que ex epate accendunt ordinis proportionē. At qui nescius non est priuam inflamationis originē ex fluxioe in epar incidente prouenisse ac q deinceps exacerbetur mirari iam desinit causam in ipsa parte patiente consistere.

Infer causas exacutionis et periodicationis passionū in predictis particulis et dicit q ex predictis ptz q siue fluxus reumatis causetur ex fortitudine virtutis expulsiue in vno membro et debilitate virtutis in alio membro recipiente. si cerebrū vel caput coaceruat superfluum expellat ad aliquā particulā imbecilliores et numerat illas. Et per parithymias intelligit emictoria cerebrū per psequēs tale membrū expellens est causa generationis predictae passionis fm periodū et hoc per nouum refluū ad particulā patientē. Et declarat hoc Galenus cum dicit et nihil mirabile est si mille quandā fm periodū eas cōtingere passionem. In istis membris in quibus passioes exacerbantur euacuationi superfluitatū fm retrem. et declarat hoc cū dicit. quāmodū ergo etc. et cum dicit ignoraret autē causam euacuationis: oportet intelligere causam generationis superfluitatis. admiraret itaq ordinē scz istius euacuationis. et cum dicit apparebimus intelligit et dubitauit et cum dicit febriū alia littera habet flegmonū et vtrāq ista euacuat sicut clarum est. vñ ille qui nouit q reuma recidens in visceribus et q fluxus ad illam operatus est initū flegmonis et scit causam eius q postea. s. reterato adhuc nouum reuma exacuit membrū qñ patitur cessabit tunc admirari: et sic sciet causam periodicationis et exacutionis in passione sunt nota per se et nō plus.

Antiqua traductio.

Duplex autem occasio est talis influrionis. vna quidez quam nunc vtiq dixi cum ex aliis particulis imittant imbecillioribus superfluitates. Secunda vero cum attrahantur. **Nicolai leoniceni.** Duplex autē est hui⁹ fluxiois occasio: altera quā nuper dixim⁹ quando materia inutilis ad imbecilliores partes ab aliis detruditur: altera qñ eadē attrahitur. Cum declarauit Galenus vnam causam fluxus reumatici scilz fortitudinē membrū expellentis et debilitatē mēbrū recipientis vult nunc declarare aliam causā fluxus huius q causa sumitur ratioe attractionis q fit in particula ad quā currit reuma. et primo Galen⁹ preassumens causam iam dictam ponit hanc aliam causam. et qñ dicit est notum. Deinde hanc causam specialiter declarat.

Antiqua traductio.

De qua iam dicendū est principiū sermoni et his ea que omnibus euidenter apparent facientes. Si enim vnueris alio cui taphiam videbis hunc in paruo tempore et calidiorē hanc particulam habere et in tumorem non paruum extolli. ita vero et si secus ignem foueris aliquam

particulā vel retriueris fortiter vel resina perungens vel pice moderate calida et deinde paulopost euulseris repente si mul vel si aliq̃ adunxeris cuiq̃ particule farinacū calidum videbis em̃ in oībus his talibus in tumore eleuatū illud calore vel demū attrahere ad seipm̃ vel suscipere reuma a toto nato.

Nicolai leoniceni.

De qua iam sermone faciemus sumptio hic etia ab illis initio q̃ oībus sunt manifesta: nam si cui inunxeris cassiam huic aut ita multopost partes illam calidorem atq̃ in ampliore tumore elatam conspicies sic et si membrū aliquod iuxta ignem calefeceris aut vehementiore frictionem adhibueris vel resina perūgens vel pice satis calida deinde vniuersam paulopost auferas siue quodcuq̃ medicamen parti cuiq̃ applicaueris inbisce oībus eandem in tumore videbis attolli quoniā caliditas natura apta est fluxiones attrahere aut easdem recipere.

Et attende q̃ duplex est causa attractōis vnde particula attrahit ad se superflūz. vna est calor et alia est dolor. et q̃ calor in particula sit causa attractōis humorū ad partem illam declarat per exempla manifesta et ponit manifesta et clara et dicit apto nato ē ibi alia littera q̃ dicit apto et est clara. vel potest exponi apto nato scz in mēbro in quo est predicta caliditas superfluitates recipere. tunc humores potius attraherentur ad membra circumstantia sicut ipse imediate dicit vel apto nato scz corpore vt q̃ corpus nō sit nimis vacuū et depauperatū hūiorib⁹ q̃ ipse imediate tāgit.

Antiqua traductio.

Non enim est necessariū impresentiarum hec talia determinare q̃ vtile ad positum habētes iam et finire talia philosophanti. Nicolai leoniceni.

Neq̃ em̃ presentis est loci ista discutere cum qd̃ pposito expedit nostro etiā sine hac contemplatione habeamus.

Resua calor in particula est causa accēssionis. et quod dicit est notum per se illud em̃ intendit cum dicit hoc talia terminare id est de clarare et redderetur ipsorum causam.

Antiqua traductio.

Influere enim semper apparet his que fortius calefacte sunt particulis in plectoriciis quidē et superfluitates habē

tibus corporib⁹ sufficienter copiosum in his vero q̃ supfluitates nō habēt paucū.

Nicolai leoniceni.

Illud enī cōpertū habet q̃ semp in corporib⁹ plenīs aut in quibus inutilis materia redundat magna portio ad eas defluit partes que vehementius incaluescunt in his autē que superfluitatibus vacant ad modū pauca.

Deinde declarat qualiter dolor est causa attractōis reumatis etiā declarat q̃ dolor aliq̃ est attrahēs ad partem q̃ debet aliq̃ do non attrahit ad illud mēbrū: sed ad aliud si conūgat q̃ illud per aliud qd̃ in medio interponitur sit magis aptum recipere. et hoc facit cum dicit.

Antiqua traductio.

Influit autē non minus et his q̃ dolent ita vero multoties si summū digitū manus pusilla acu pūctus quis dolet q̃ dem gēstū parū vero postea flegmonē patitur et in tumore eleuant maximū vniuersa q̃ sunt in circuitu. Quibusdā vō et bubones isurgūt fm̃ allas suscipiētib⁹ q̃ dem reumatis raris et spōgiōso formib⁹ q̃ hic sunt corporib⁹ que vtiq̃ vocāt adēnas. Est autē et qbus fm̃ mediū brachiū hoc apparet fieri quibus vtiq̃ digna ratione ad hēna hic fuerit ordinata.

Nicolai leoniceni.

Non parū vero et ad partes dolentes solet defluere sic igitur quis piā cui extremitatē digiti acus erigua pupugērit statim indoluit paulopost vero inflāmatū atq̃ in magnū tumore pars oīs circūstās attollit: in quibusdā vō sub alijs bubones exurgūt cum rara ac spōgiōsa corpora q̃ greci ad hēnas appellāt ibidē aliqd̃ fluxiōis admittāt quibusdā vō et in medio brachio hoc fieri spiciūt cū i eodē loco effatu dignus ad ea fuerit gstitur.

Et cum dicit quibusdā vō et bubones isurgunt fm̃ alios sub acellis. s. dolore existēte in digito manus. et cum dicit q̃libet vtiq̃ ad hēna hic fuerit ordinata. i. fuerit fortiter brachium fuerit debile: et hoc vel natura vel ex accidenti. materia em̃ que fluit versus latum dolentes inuenis hec membra apta recipere aliquando in eis remanet.

Antiqua traductio.

Euidētissime autē videbis qd̃ dicit

in quib⁹ vtiq̃ vlt⁹ aliqd̃ parū sine flegmone et dolore prope vngue fuerit: si em̃ contēnetur hoc et nō sanabitur et in cicatricem deducet ea q̃ supnutritur ei carne ab vngue trita dolet quidē primū deinceps totus digit⁹: q̃q̃ vero et palma eorū vel pes in maximū flegmonē erigit ita ergo et dolor reuma dolētibus inducit particulis nō tñ neq̃ huiusmodi causam hic dicere necessariū est. alibi em̃ oportuni⁹ dictū est et nullo ea ad presentia indigem⁹.

Nicolai leoniceni.

Quod autē dicit apertissime cognoscēs cum vlcusculū aliquod paruum ex pers doloris atq̃ inflāmatiōis extiterit si em̃ negligat neq̃ coalescat atq̃ ad cicatricē perducatur adnata deinde carne q̃ ab vngue cōprimuntur primū quidē ibidē dolor excitat deinde in toto digito nonnūq̃ vero vel manus vel pes ad magnā inflāmatiōē effertur vsq̃ adeo ob dolorem fluctionibus partes laborant non tamē huiusce rei causaz hoc in loco aperire est necessariū.

Declarauit in quodā alio exemplo q̃ dolor est attrahēs reuma cum dicit. si enim contemnetur et non sanabitur intelligit et supple non ducetur in cicatricē et c. ita vero reuma dolētibus id est propter dolorem accensū inducit flegmonē particulis.

Antiqua traductio.

Vidētur deniq̃ iam manifeste cause reumatū ex ipsis procedētes reumatizatis particulis duplices esse: vna quide est ex ea q̃ mittitur in eis caliditate. altera vero ea q̃ est ex fiēte dolore.

Nicolai leoniceni.

Vident itaq̃ manifeste fluxionū cause ex ipsis partibus laborātibus originē trahere quarū altera est in eisde accensa caliditas altera dolor excitatus.

Et cum dicit videtur vtiq̃ conclusit has duas causas que sunt cause attractōis reumatismi ad locum. et qd̃ dicit est notum. cum enim dicit que nutritur alia littera dicit que immittitur: et est clara. Et hec omnia dicta clare ponit etiam Galenus in. xlii. terrapen. Et non est hic nostra intentio modo declarare omnes causas attractōis cum hoc per se

intendimus examinare in libro de virtutibus naturalibus: sed solum hic reddemus causam quare caliditas accidentalis causa est attractōis humoris ad locum in quo est et simile faciemus de dolore et dicemus q̃ calidum attrahit ad membrum in quo est: quia inanit et euacuat locum ab humiditate ex resolutione quare oportet ad locum illum replendū humiditates currere vt̃ prohibetur vacuum ibi. attrahit autem plus q̃ sit qd̃ resoluitur. vnde membrū in tumorem eleuat et vene extenduntur: quia calidum aperit concauitates membrū. vnde oportet multum de humido currere adimplendū etiam eliquat materias eas subtiliando facile cursibiles et mobiles ad membrū similiter caliditas debilitatem et dolorem inducit in membrum que sunt cause cursus humorum ad membrum. Et quia principalis causa vnde caliditas attrahit est quia inanit locum in quo est dicit auicēna numerās causas attractōis inter quas numerat calores. aut sit attractio a calore sicut a lampade attrahitur oleū licet pars hec tertia apud certificantēs necessario reducat ad implendum vacuum: immo ipsa met̃ existit. Tamen attende q̃ quia motus attractōis qui fit a vacuo absolute non est continuus nec est cum resolutione et conuersione alicuius in aliud continue sicut est motus attractōis qui fit a calido vt̃ apparet in attractōe olei q̃ fit ab igne in lichino. licet quidam hoc dictum reprehendant posita est attractio que fit a calido et c. alia ab attractio ne que fit a vacuo licet essentialiter eadem sit. quomodo autem res moueatur ad prohibendum vacuum et a quo principio non est parum videre et iam aliter declarauimus q̃ tales res non mouentur propter aliquam eius partem: sed a seipsa tota primo q̃ hic non intendimus prolongare. Sed qualiter dolor exciuet reuma dicendum est. et causa quare hoc vt̃ ponit Galenus. xlii. de ingenio sanitatis est: quia virtus naturalis expulsiua non efficit suam operationem nisi cum senserit aliquid noctuam. Et ideo cum in membro est dolor et sensus. tunc contrario motu eam impetuoso mouet vt̃ a se causam dolore expellat ad quod consequitur in particula illa ebullitio in spiritu et sanguine ad quam consequitur attractio humorū ad locum. Et alia causa in hoc est: quia non solum expulsiua virtus excitatur in parte in qua est causa doloris: sed etiam in partibus circumstantibus et maxime supra ipsam. compatiuntur enim predictę partes dolenti parti propter quā cōpassionem accidunt tales partes fortiter comprimere se vt̃ a se nocuum repellant. Et quia comparatione accidunt sanguinem et spiritum deponi ad locum qui dolet: cum ex dolore predictus locus fiat debilis. Et aliquando vt̃ dicit Galenus expellitur ad locum

intentū vel alii sicut magis aptum recipere et etiam est in hoc alia causa: quia natura ad locum volentē succurrīt vt nocluū sensatū expellat. hoc autē non facit nisi cum suo instrumēto scilicet sanguine et spiritu: qui sanguis fulgens ad locum particulā eleuat in tumore. et ideo natura per se intendens iuuare nocluū inducit p̄ter ex his dictis: quia dolor nō sic proprie est causa attractiōis sicut calor: sed potius est cā q̄ alijs particulis influxo fiat ad partē volentē. Et ideo dicit Galenus dicitur in fluxu autē non minus et c. non dicit attrahit autem. Et attēde q̄ dicuntur cause modo dicte attractiōis humorū ad locum vt calor et dolor a causis reumatū primo dictis q̄ sunt cause vt humores ad locum defluāt et expellātur: q̄ iste cause defluxus nūq̄ sunt hīc causa nisi superfluitas in corpore aggregata sit: q̄ ille cause sunt fortitudo virtutis expulsiue in vna parte vt debilitas eius in alia: et ideo si nō congregatur superfluitas in particula fortiori non fieret expulsio ad debiliore. Sed predicta attractiōes attrahēbāt: et licet corpus sit valde mundū: et non sit in eo superfluitas aggregata et licet plus attrahāt cum corpus est plectorici vel cacochimici. Et est in hoc alia differētia: q̄ cause ppter quā humores ad locum defluūt nūq̄ sunt cause predicti reumatismis nisi ille in diuersis particulis simul cōsumgatur vt supra patuit: sed cause attractiōis reumatismis sunt cause sufficētes attractiōis ipsius solum in parte existētibz absq̄ hoc q̄ in aliqua parte sit aliqua alia causa influxus reumatismis: et propter has differētiās posuit est dolor de causis attrahētibz. Et patet similiter ex dictis non solum ex causa influxus humorū ad locū in quo est vt dicit asclepiades immo est vere cum illum attrahēs: et q̄ istud declarauerat Galenus. v. therapeutice reprehendēs asclepiades: ideo dicit hīc non em̄ est necessariū imp̄sentire: hec talia determinare.

Antiqua traductio.

Influxū vero vel plus vel minus vel suauius vel malignū causam nō adhuc ex ipsis habēt solum q̄ reumatizant cor̄poribus: s; influxū quidē suauis vel malignus in his q̄ mittūt particulas est cā immittēdi vero min⁹ et ampli⁹ in vtriusq̄ nā fortes quidē calores plus attrahunt imbecilliores vō min⁹ ita vero et q̄ quidē sine superfluitatibz sunt et plectorica intātus plus inq̄tūcūq̄ desistūt ab eo qd̄ est fm̄ naturā.

Nicolai leoniceni.

Quod autē vel minus vel plus vel melius vel deterius influit causa nō tñ in parte fluxionibz obnoxia cōsistit: sed qd̄ melius sit aut deterius ex partibus mittēti

bus pendet. Quod plus vel minus tum ex his q̄ mittūt: tum etiā ex his q̄ recipiunt vehemētiorez siquidē calores atq̄ calores attrahūt vehemēti⁹ minus autē debiliores sic et partes q̄ superfluitatibz parum aliquid trabētibz immittunt: q̄ autē pleniora sunt: et materie inutilis copiam habēt tanto ingerūt amplius q̄toplus a nature modo recesserint.

Ostendit causam cuiusdā ad predicta annecte q̄ est causa vñ contingit passiones predictas multū exacut aliquāvero minus. vñ contingit illud reuma qd̄ influit qd̄ aliqui est suauis aliquando malign⁹: et intellexit cur dicit non ex ipsis corporibz habēt solum que reumatizāt. i. non habent solū ex partibus ad quas fluit reuma. Et causa eius q̄ dicit: sed influit quocūq̄ et c. est clara q̄ causa vñ reuma est suauis non est nisi in parte in qua reuma quodāmodo fluit licet generatiōe: hoc autē est in parte a qua trāsmittitur vel attrahit et non in parte ad quas fluit: et dato q̄ etiam ibi possit fieri valde malign⁹ humor autē qui in parte aggregaret per viam cōgestionis bene sit malignus ex causa existēte in parte in qua aggregat. ppter qd̄ Galenus dicit influit et c. Et qd̄ dicit vltimus est notum per se.

Antiqua traductio.

Igitur hec quidē differētie reumatismis sine imbecillitate reumatizantium fiunt alie vero propter horum imbecillitatē et fortitudinē mittētiū superfluitates: oēs enim q̄ sine perforatione et cassatione cōprehēdunt particulas flegmones superfluitatibus quibusdā deuenientibus ex fortioribus ad imbecilliora fiunt.

Nicolai leoniceni.

De igitur sunt fluxionū differentie q̄ sine partiū q̄ fluxiones admittūt imbecillitate consistunt. Alie vero et propter harum imbecillitatē et propter earū robur q̄ superfluitates trāsmittūt oēs em̄ que sine ictu aut fractura partibz adueniunt inflāmatiōes ex superfluitatibus que a membris fortioribus ad debiliores confluxerint generantur.

Deinde Galenus cōclūdit ex dictis differentiam inter causas istas attractiōis et causas ipsas sup̄influxus reumatismis. et dicit q̄ he differentie. i. cause reumatismis sc; calor et dolor sunt et fiunt sine imbecillitate reumatizantium id est partū ad quas influit reuma sup̄ple et sine fortitudine partū expellētiū. Alie vero cause supradicte et c. Et nō intelligit Galenus

lenus q̄ in his partibz attrahētibz nō sit imbecillitas cum calor et dolor sint debilitantes membra: sed vult solum q̄ hīc non requirūtur due cause in duabz particulis sicut ibi. unde existēte calore vel dolore in partibus fieret attractio q̄tūcūq̄ corpus esset mundū q̄ non sic in alijs cōtingit vt fuit declaratum et c.

Antiqua traductio.

Coaccēdunt autē cōfestim his tales flegmones et febres cūvel ppter magnitudinē vel ppter vicinitatē is q̄ ex ipsis est calor ad cor deuenierit.

Nicolai leoniceni.

Statimvero inflāmatiōes huiusmodi febres accendunt qñ videlicet ob magnitudinem vel vicinitatē earum caliditas ad cor vsq̄ peruenerit.

Cū declarauerit causas ex acutioris et periodicationis in passionibz manifestis determinatū particularū et causas fluxus reumatismi a predictis patētes particulas vult ex predictis in passionibus manifestis ostēdere causas exacutioris et periodicationis reperte in febribz: et premisit et declarauit qñ ex materia egritudinis existētis in aliqua determinata parte accidit fe. accēdit et dedit modū notū per se.

Antiqua traductio.

Igitur putrefiūt quidē in oibus flegmonibus hec q̄ deueniūt superfluitates propter causas superius dictas nō similiter autē putrefiunt oīa ppter ea: q̄ hec quidē sunt flegmatica: illa vero melācolica: alia vero colerica.

Nicolai leoniceni.

Putrefiūt igit in inflāmatiōibz cōgeste superfluitates ob eas quas antea cōmemorauim⁹: causas nō eque tñ oēs putrefiūt cū ex eis nōnullē quidē sint ex p̄tuitē sp̄ibz nōnullē atre bilis alie amare. Declarauit specialiter modū generatiōis fe. quē immediate dedit q̄ superfluitates facētes flegmones putrefiūt ex causis dictis sup̄ple: quia talis humor non transpiratur neq̄ etiā detinet a natura vt dicit super illo capto reuertit ergo misit tempus est cum dicit Galenus. similiter putrefiunt oēs tales superfluitates: q̄ aliter flegmatica et c. et non vult q̄ eadē non sit causa putredinis oīm eorum sc; prohibita trāspiratio et derelictio a regimine nature: sed alius modus putredinis et alius modus caloris preter naturam sit in vno isto rum et alio in alio. Deinde dicit modū specialem fm̄ quē gñatio fe. a calore talis humor.

Antiqua traductio.

Putrefactis vero his ascendit calor

preter naturā in flegmonē patiente particula cum calefaciēs quidē quecūq̄ prima tangūt flegmonē patientes particulas demū deinceps continua his a quibus rursus alia vicinitatis ratio calefacta et rursus ab illa alia trāsportāt calorē qñ q̄vsq̄ ad cor: igit q̄ quidē est in flegmonē patientibus dispositio in libro de inequali est dictū discrasia et in libro de tumoribus preter naturam.

Nicolai leoniceni.

Cumvero putruerint calor preter naturā inflāmatiōē patientē occupat partem. simul autē ab eadē pter naturā caliditate corripitū qñq̄ prime partes atq̄ he rursus vicinitatis rōne sibi continuas calefaciunt illeq̄ rursus alias do nec tandē p successionē ad cor vsq̄ aliqui caliditas permeat. Quisnam vero sit in partibus inflāmatiōē patientibus affectus in libro de inequali tēperatura mōstrauimus atq̄ in altero qui de tumoribus qui preter naturam inscribitur.

Et fuit hoc declaratū pfecte supra illo capitulo in prio libro. q̄vero pestilentiosaz et c. quādo talis fe. est effimera et qñ est putrida ibi recurras. Deinde Galenus quia mentio nem fecerat de flegmone p declaratiōē eius perfecta qualis egritudo sit et qualis sit tota eius dispositio remittit nos ad librum de inequali discrasia. i. de mala cōp̄lione diuersa et ad librum de tumoribus preter naturam et hoc cum dicit. que quidē et c.

Antiqua traductio.

Cū vero necesse est eum q̄ cōtinebatur in eis sanguinē putrefieri multoties simul cum influentibz hic dicit q̄ descendit ex alia particula in alia superfluitas quādoq̄ quidē ita est multa et maligna vt ledat reumatizate particule virtutē: quādoq̄ ita mitis et paucavt nulli noceat suscipiēti corpori siquidē vtiq̄ ledet virtutē intrin vt exsolubilis efficiat et nō adhuc digerat earū quorū dominabatur putrefieri tunc necesse est iam et sanguinem fm̄ duplicē rationē: et qñ humidū cui non dominatur ppius calor reliquū habet eum qui in putrefactiōe est transitum: et qñ superfluitatibus putrescentibus sanguis copulatione earum cōputrefit: si vero non ledet intantū virtutem

vt dissoluta quiescat oīno semimalign⁹ et velut semiputrid⁹ in tali constitutiōe sit sanguis vicinitate qdē earū q̄ putrefiūt supfluitatū cū putrefiēs i suo vō natura li pmanēs statu intm̄ inq̄tū i rōne est p̄ ornātis eū virtutis. Qualitercūq; se habeat calor qui demū fm̄ primaz putrefactionē coaccenditur est quidez oīno mordacior et acrior eo qui est fm̄ naturam.

¶ Nicolai leoniceni.

¶ In hoc vero ostēdem⁹ necessariū esse sanguinē i eisdē p̄tētū vna cū supfluitatibus influētib⁹ plerūq; putrescere: q̄ ab vna particula iher⁹ ad aliam: supfluitas est adeo multa aliqñ ac vitiosa vt recipiētis particule potētie afferat detrimentū nōnunq; vero adeo mitis et pauca vt sciipietī corpori nullā inferat norā: si igitur ita potentiā opprēsserit vt iam dissoluitur neq; iam cōvincere possit ea que prius cōvincebat tunc iam sanguini necessariū est putrefieri: idq; duplici ex causa. q; videlicet humor quez propri⁹ calor non obtinet nil habet reliquū nisi vt ad putredinē trāseat: et quia cum superfluitatibus putrescētibus vna putrefit q; si non adeo potentiā p̄sternat vt iam dissoluta quiescat semiputrid⁹ ac seminiat⁹ oīno in tali statu reddi⁹ sanguis ex vicinitate quidē putrescentiū superfluitatū ad putredinē raptus tñvero in sua natura pseuerās q̄tū in eius aqua exornat potētie ratione consistit vteunq; vero se res habet qui in prima putredine calor accenditur est quidez acrior atq; mordacior eo q; fm̄ naturam.

¶ Dissolutū quoddā occultū dubiū cū sibi dicitur sit q; de causis flux⁹ reumat⁹ sit debilitas particule recipiētis et fortitudo p̄cūle expellētis iurgit dubiū an ex debilitate particule recipiētis possit ad i totū in cā generāte se. vltra illud qd facit reuma qd ad illaz expellit⁹ a parte fortiori. et declarat galen⁹ qualiter hoc se hz et dicit q; si reuma qd expellit⁹ ad aliquā particulā ē multū et malignū vt exsoluat multum robur particule ad quā expellit⁹. tūc sanguis qui erat in particula predicta et qui ad eam venit ex quo debet predicta particula nutriti putrefit propter duplicē causam. Et ex hoc auget se. vltra illud qd facit illud reuma qd expellit⁹ ad illam vna causa est: quia calor naturalis proprius predictae particule non

dominatur ei et a predicta parte digerat⁹: ex hoc autē insurgit in eo putredo: et causa quare putrefit est quia est cōpulatus et confunctus cum reumate expulso ad predictā partem q; putrefit si autē q; ad particulā expellitur sit mitis et pauca quantitatē vt non noceat predictam particulā et nō intelligit q; nullo modo noceat: sed quia non multū eius robur exsoluit. tunc sanguis qui inest in predicta particula et qui venit vt eam nutriat sit quasi semimalignus et semiputridus. vnde non ex toto corripitur: immo permanet in suo natura li decoze intantū inq̄tūz dominat sibi virtus sed quia copulatur reumati putrescētī expulso ad predictā particulā qd reuma nō est multum malignū: ideo talis sanguis est quasi semiputridus et modicū valde: immo quasi nihil auget se. vltra illud qd causat reuma p̄dictum. Et inducit hīc Galenus dicta vt ostendat diuersitatē nocuenti induci in particula ad quam fluit reuma fm̄ diuersum reuma fluens. Et vltimo Galen⁹ ostendit q; siue reuma qd fluit sit multum malignū vel mitis quia calor qui accenditur fm̄ primā putrefactionē est acutior et mordacior eo qui fm̄ aliam: ideo pōt facere se. Et d; intelligi dū nō possit cōscari de parte ad partē calor vsq; ad cor. et nota sunt per hec verba que dicit Galenus.

¶ Antiqua traductio.

¶ Augetur autē intm̄ inq̄tum et superfluitatum natura sufficit similez em̄ quādam rationēz habent hec ad eum qui ex ipsis accenditur calorem quāle ligna ad ignem non tñ ad infinitū tēpus sufficiūt hec ad alterationē: sed est terminus eis transmutationis deperditio eius qui in est liquoris vsq; intantū ardere potenti bus donec habēt quid innate humiditatis: cōsumpta vero ac cessant ardere et quod reliquū est eorum vocat cinis. Et vtiq; eorū qui putrefiunt humorū similiter calor permanet donec decoquatur finaliter: paruū autē decens est quidē humorum fieri terrestre reliquū nō sicut q; lignorū multū: quia fm̄ substantiā eos dominatur quidē humidū elementū non q; sicuz ita vero et si exteriorū quēdā humorum coquere volueris puta oleum vel vinum paruissimū eius derelinquēs terrestre aliud omne in vaporē et aerem subtiliatum discedet. Et igitur humorū qui ebullierūt in putrefactione subtiliatorū a calore substantia in circūdantē nos aerē spargitur oīs fm̄ statum et declinationē

febriū derelinquit autē iam omnifariā parua superfluitas aut nulla in grossioribus quidē humoribus parua in se rosiōibus autem nulla.

¶ Nicolai leoniceni.

¶ Tantū vero auget q̄tum superfluitatum natura suppeditat be siquidē ad eum qui ab ipsis calor augetur fere similem quandā habent rationē quā et ligna ad ignem non tñ in infinitū vsq; tēpus hec alterationē sufficiūt: sed est quidā transmutationis terminus cum eo vsq; possint exuri donec aliquid natui liquoris habuerint qui vbi cōsumpt⁹ ex toto fuerit tūc ardere iam desinunt ac q; reliquie supersunt cineres appellatur. Et quidē eodē modo putrescentiū humorū caliditas permanet donec oīno fuerint assati: parum autē reliquiarū terrestriū restare ex humorib⁹ est verisimile non quēadmodum ex lignis plurimū quoniā in eorum substantia humidū et non siccū preualet elementū ita et si aliquē ex exteriorib⁹ humoribus elixare volueris veluti oleū vel vinum paruū aliquid terrestre relinques: reliquū vero omne extenuatū in aerem ac vaporē resoluetur. Et quidē feruentibus in putredine humoribus a caliditate extenuatis eorūdez substantia cū febres consistunt atq; declinant in ambientem aerem dissipatur: superfluitas autem vel exigua remanet vel nulla in crassioribus quidem humoribus pauca in seriosibus nulla.

¶ Premisit alijs quid requirat ad declarationem dicendorū et istud est quia vult reddere causam quare calor putredinis et p̄ter naturam accensus in materia q; in parte est aggregata finitur et cessat et causam perduratōnis caloris in tali materia: et dicit q; calor p̄ter naturam augetur in superfluitate inq̄tū sufficit natura superfluitatis. et intendit per hoc Galenus q; calor accensus in materia intantum perdurat in esse suo vt augmēto ita q; nō declinat q̄tum sufficit materia superfluitatis in qua est accensus et innuit in hoc q; fm̄ qd diuersa est natura superfluitatis scdm̄ hoc diuersimode durat et fm̄ diuersam quantitatē superfluitatis plus durat et tardius predictus calor declinat. Et declarat suum dictum dicit q; demit se de calore accenso in humore in aliqua particula existente et de igne accen-

so in lignis: nam ligna non sufficiunt per infinitum tempus ad alterationem incombustionem: sed tunc in eis deficit calor et lignis cum cōsumpta est eorum humiditas donec et per manet liquor sunt apta sustentare calorem: nam cōsumpto humido illud quod remanet est cinis non sustentans actualem ignem: et similiter accidit in humoribus qui putrescunt quoniā in eis perdurat caliditas quousq; per manet earū humiditas. Et tunc dat differentiam inter humores et ligna inter que si multitudinem ponit et est clara differentia in se et in sua causa. et tunc dicit: quia fm̄ substantiam eorum intelligit scilicet humorū. et cum dicit derelinquitur autē parua superfluitas scilicet terrestrib⁹. et dicta hec omnia in se sunt clara supra cum reddita fuit causa quare humor extra venas facit interpollatā et intra venas continuā et supra etiam in quodam proleumate in quo q̄tum fuit propter quid calor in hīs inferioribus non potest esse actualis nisi in corpore humiditate habēte et eius humiditate consumpta cessat calor.

¶ Antiqua traductio.

¶ Si quidē vtiq; nulla imbecillitas innascitur virtuti flegmonē patietis particule neq; rursus imitantur superfluitates quieuit egritudo et scdo nequaquā vltra febriet homo neq; scdm̄ deinceps diem neq; per tertiam neq; per quartā si nimirum fm̄ eandē causam immittatur scdm̄ quā ab initio immisse particule superfluitates: vel si hec quidē non adhuc mittatur permanet autē virtutis infirmitas secūdo necessario febriet homo.

¶ Nicolai leoniceni.

¶ Qd si nullam imbecillitatē pars inflāmata contraxerit neq; iterū superfluitates adueniant egritudo finitur neq; deinceps aut sequenti aut tertia aut quarta die homo febricitabit. Quod si denuo eandē ob causam ob quam prius me etiam misse sunt alie immittatur superfluitates aut nec hec qdē mittent sola autē remaneat potētie imbecillitas hominē scdo febricitare est necessarium.

¶ Vult amodo Galenus premisis eis que necessaria sunt ad suum propositū declarandum illud qd premissum fuit. intendit enim inquirere causam vnde in se accensa ex materia in aliqua parte aggregata accidat perit⁹ et reuerio illorum et ordo inter illas nō enim poteramus hoc scire nisi sciremus a talis materia possit febrem causare necne nisi etiam sciremus qualiter in predicta ma

terla habeat perdurare et quare et qualiter habeat declinare cum in periodis sit declinatio caliditatis et eius reaccessio et hec fuerunt duo que in antecedenti capitulo declarauit: et cum apparuerit causa periodorum et ordinis eorum in se. predictis apparebit etiam causa ex predicta declaratione et in quibuscunque alijs se. currentibus per periodos. Et primo galenus ostendit quare est quod aliqui accensione febri semel facta non fit amplius eius reaccessio: et quare fit reaccessio eius. Et dicit quod si particula ad quam fluit materia non est facta imbecillitas: et hoc intelligit per modum expositum supra illo: quoniam vero et. et ultra primum fluxum factus non iterato expellunt superfluitates: tunc non fieret noua reaccessio secundum ordinem periodorum: sed si reiterata superfluitas expellitur ad particula sicut et primo fuit expulsa: tunc fiet se. accessio. et est clarum: vel si non fiat noua expulsio cum particula que primo fuisse perit infirmata est multum facta imbecillitas adhuc fiat noua reaccessio quia dictus fuit supra quod per tale debilitate quod non poterat particula conuertere suum nutrimentum fiebat augmentum in generatione et accensione se. talis ergo particula ex debilitate predicta in se superfluitate congregas se. reaccendit.

Et attende noua eius reuersio scilicet primo totaliter se. defecisset vel eius superexcrecentia si non ex toto defecisset.

Antiqua traductio.

Singatur enim prius valida quidem particula virtus: coaceruatas vero in medio tempore superfluitates secundum primas que immiserunt particulas talesque qualitate et tantas multitudine quales et quantas in initio immiserunt. Erit autem hoc tale quibuscunque et dispositio mittentium eadem permanet et cibi qui ad eas trahitur eadem qualitas et quantitas: necesse est ut existimo par et simile ab eadem virtute alteratum partes et similes facere superfluitates. Et quidem utique et coacervationis earum tempus ex necessitate par erit. Membra enim que nutriuntur donec simile habuerint constitutionem ab eodem nutrita cibo et pares quantitate et siles qualitate et secundum eadem tempus deteriorationem coaceruabunt superfluitates: et nimirum secundum eadem periodum incedet ad has expellendum et imbecillioribus mittendum. Si demum utique tunc primus expulsiva virtus incedit ad operationem suam vel cum graui multitudine superfluitatum vel anxiatura qualitate.

Nicolai leoniceni.

Subiciamus enim primum quidem validam esse particule potentiam: in tempore vero intermedio eisdem in partibus que prius transmisserunt acervatas esse superfluitates et qualitate et quantitate pares his quas ante immiserunt: hoc vero in his accidet in quibus eadem permanet imittentium partium dispositio atque eadem attracti alimeti quantitas quantitasque seruatur. Est enim ut arbitror necessarium cum et tamen scilicet simile ab eadem potentia alteretur: equales etiam et siles fieri superfluitates: tempus quoque in quo eadem acervabuntur necessario erit equale siquidem nutriti partes eundem seruauerint habitum atque eodem alimeto nutriti et quantitate equales et qualitate similes superfluitates eodem tempore termino cum labuntur: eodem quoque circuitu ad eas expellendas atque ad imbecilliores partes detrudendas mouebunt. Si quidem vis excretoria tunc primum ad suum opus excitatur: quoniam aut superfluitatum multitudine aggrauatur aut ex qualitate stimulat.

Ostendit causas in predictis accessione et reuersionibus se. cadit per periodos determinatus: et hoc facit primo quoniam virtus in particula prima est similis dispositionis et fortitudinis sicut prius quando erat infirmum: et hoc per modum dictum supra: et intentio sua apparet clara cum enim seruatur eadem dispositio in particula que mittit a principio egritudinis usque ad finem: et eadem in parte suscipere vel per quantum tempus permanet seruatur ordo periodorum.

Notanter dicit galenus singatur enim prius valida quidem particula virtus: quia iam dictum est quod propter debilitatem virtutis particule potest fieri se. reaccessio et per consequens variatio eius posset variare ordinem periodorum: et dicit galenus quod cibi qui attrahuntur ad eas eadem qualitas et quantitas quia permixtio in regimine posset esse causa permutationis periodorum. non enim vniuersimode se haberent particule ut prius. et hoc tamen particula mittens quod particula suscipiens. Et remisit nos Galenus ad librum de virtutibus naturalibus ubi differetia est de omnibus his et intelligit scilicet de operationibus virtutum et de esse ipsarum virtutum: et per magnos humores intelligit magnas virtutes et per methodum therapeutica intelligit artem curatiua. Et attende quod licet Galenus in his verbis declarauerit ordinem periodorum ex ordinato motu virtutis expulsivae: nihilominus ex hoc non apparet causa quare in tali vel tanto tempore fiat reuersio vel de tertio in tertium vel de quarto in quartum et c.

Antiqua traductio.

Demonstratum est autem de his omnibus in submemorationibus de naturalibus virtutibus in quibus opus exercitatum esse eum qui cum demonstrati de vult adiscere: que nunc dicuntur: magnis etiam honoribus ei preiacentibus ex tali contemplatione ad therapeutica methodum.

De hisce vero omnibus plenissime dictus est in commentariis de potentibus naturalibus in quibus exercitatum esse oportet quicunque ea que in hoc loco dicuntur cum demonstratione cupit ediscere cum magna quoque eide ex ea contemplatione ad curandi facultatem premia proponantur.

Deinde cum dicit ut enim declarat quod dixit in exemplis et premitit primo quod intendit.

Antiqua traductio.

At enim vniuersalia derelinqua que dicuntur secundum illud opusculum vnius. demum solius recordabor paratissimi et multoties in nobis contingetis obtalmie exacerbate secundum periodum non parum existimo promouendum esse auditori eam que nunc a nobis est expleta adiscere contemplationem. Et conuerso enim quod ut illi quivocant seipsos obtalmicos curauimus sepe tales obtalmias: illis quidem semper oculis afferentibus res: non his vero quicque purgati de vteribus: quicque quidem balneis: quicque quidem meri potu. ut Hippo. dicit: quicque vero slobothomia: quicque vero vtrisque vel clisteri cum slobothomia. deinde quicque quidem mor in his queerunt: quicque vero post prouidentiam capitis vniuersi enim quia ita curati sunt vel nequaquam ultra exacerbati sunt vel semel: solum minus multum quam prius. Sed de therapeutice quidem distinctionibus et cognitionibus non nunc dicere est tempus.

Nam ut reliqua omnia silentio pretereas quod a nobis in eodem tractatu dicent de vno tempore modo quod magis in promptu est atque a me sepius factum habendo sermonem eam que per circuitum accedit lippitudo non paruum existimo fore incitamentum his qui addituri sunt ad eam quam hoc loco docemus contemplationem adiscendam. Nos enim contra quam illi qui se medicos oculares appellant semper huiusmodi affectus curauimus. Nam cum illi semper oculis negotium facerent

nos aliqui purgati de: aliqui balneo: aliqui meri potu ut inquit Hippo. aliqui missione sanguinis. nonnunquam vero vtrisque vel discere cum sanguinis missione vult sumus. vnde nonnunquam statim sanitas est subsecuta. Nonnunquam vero post curationem capiti adhibis tam. Nam quicque curati sunt vel nulla amplius vel vnam in modo accessione passi sunt eandem minorem quam prius. Sed de curanda quidem dispositionibus cognitionibusque non huius interest loci.

Et cum dicit alia derelinqua intelligit scilicet extraneus exempli scilicet cum dicit paratissimi intelligit euidentissimi. et cum dicit Galenus e contra causam autem quod mentionem fecit de obtalmia quomodo aliter eam curabat quam alii: et in terminis hec verba propter illud quod dicit ibi magnis honoribus et c. dicit enim hoc quoniam cum ratio hoc ad causas periodorum scilicet particule mittentis et talis ad curam conferret. Et de pendet omnia hec predicta ex commento amphosim. dolores oculorum meri potio soluit et illuc recurras.

Antiqua traductio.

Quoniam autem contingit quidem quicque totum caput vel nil patiens: sed ex sanguine malo et superfluitatibus plenius nutritum coaceruare superfluitates et ampliores et maligniores anterioribus ut non ultra eis sufficiant naturales influxiones et circumspirationes: sed cogatur expellere superfluitatem in aliquam imbecillum particulari vel humoribus quidem habentibus secundum naturam ipsorum aliquid passo velet convenientibus ambobus coaceruari superfluitates et precludi in aliquam particulam pensus sermo ostendere studet: donec enim humor qui influit similis fuerit et capitibus dispositio eadem usque in finem superfluitates secundum par coaceruabunt tempus similes et pares: et paroxysmi oculorum similes fiet.

Nicolai leoniceni.

Quod vero contingat vniuersum aliqui caput quod nihil passum sit: sed sanguine tempore modo viciato atque inutili nutrita: pluresque antea ac deteriores superfluitates colligere adeo ut naturales effluxus atque diffusio status non sufficiat quoniam necessarium sit naturam ad imbecilliores partes excrementa detrudere: aut si humores quidem sani fuerint: ipsum vero caput male se habeat: aut vtraque

incommoda conueniant superfluitates qd̄ acernari: ad aliqd̄ vero membrū irrūpes reſſens ſermo indicare ppoſuit donec etenim ⁊ qui deſluit humor ſimilis fuerit: atq; eadē diſpoſitio capitis tādū ſuperfluitates ⁊ tpi eqli ⁊ ſiles atq; eqli acernabunt. Si ſeſq; octoz ſiet exacerbatōes. Declarat in p̄dicto exēplo qualiter in motu perſeſionū cadit ordo ⁊ cū dicit qñq; totū caput vel niſiſl videt paties ⁊c. intelligit qñ. caput nō habet virtutē alteratiuā debile ſed forte ad confortandū ⁊ trāsmittendū ſuū nutrimentū: cū hoc tñ poſſibile eſt q; ſanguis q; ad ipm̄ puenit ⁊ quo cerebrū indiget ſit malus. ſ. ſuperfluitatib⁹ plenius: ſic q; nō ſit aptus nutrire cerebrum ſed cōuertit in ſuperfluitatē. unde ex hoc coaceruant in cerebro ſuperfluitates: ⁊ cū dicit vt non eſt ⁊c. hoc ideo eſt q; vlt obſtruitur ⁊ oppoſant ppter ſuperfluitatē multitudinem aggregatarū. Et cum dicit trāſſeſionis itelligit p hoc vt dicit alia ſcā cū conſpiratiōes. ⁊ ſubdit. ipō vero capite aliqd̄ paſſo. vt q; ſcā hāc virtutē alteratiuā imbecillando eſt tunc q; ad ipſum ventū ſint naturaliter diſpoſiti ppter impotentia alteratiū cerebrū ſuperfluitates multiplicantur in ipſo vel cōuenientib⁹ ambob⁹ ſcā ipſo capite aliqd̄ paſſo ⁊ humorib⁹ ex quib⁹ nutritur ex ſentibus malis coaceruat ⁊c. q; ſcā cerebrū illas ad particulas imbecilliores vt oculum expellit. ⁊ ſubdit ⁊ ſimiliter pares q; ſcā in pari tpe paroxiſmi oculoz ſunt. Et cauſa ſui dicit eſt q; periodicatio ⁊ paroxiſmatō non accidit in p̄dicto exēplo niſi ex trāſmutatiōe particule fortis ad particula imbecilliores: nunc aut cum diſpoſitio in particula fortis eſt eadē: ⁊ humor q; ad ipſam puenit eſt ſimilis in quantitate ⁊ qualitate diſpoſitio particule recipiētis permanet eadē: tunc fm̄ idē tēpus recoaceruant ſuperfluitates ſicut prius et p̄ qñs cū virtus expulſiua nō moueat niſi ex ſuperſuo cōtritiōe in eodē tpe mouebit nunc ſicut prius: imo ſimiles paroxiſmi ⁊ fm̄ idē tps ſunt. Et apparet ex his dictis vñ qñq; ſupfluitatē i mēbris fortior coaceruari vt de mū fiat expulſio ad ibecilli⁹ ⁊ apparet eſt manifeſte q; varietas i cibo ⁊ nutrimentō veniente ad mēbrū ſit cāvarietatis in motu periodoz.

Antiqua traductio.

Secundū vō eundē modū ⁊ ſi non totius capitis: ſz vnius demū alicui⁹ ſuaz particularū vel miringarū vel cerebri facta fuerit aliqua diſpoſitio vt ex tali cibo coaceruet aliquā tantā ⁊ talē ſupfluitatē fm̄ tñ tēpus: demū expellat ſupfluitates hanc: tunc primum cum ab ipſa dignatione cōſtituta natura fuerit cōtinget et

tunc exacerbari fm̄ periodū ⁊ oculos vel aures vel qd̄ tale aliud in quodcūq; imbecillius expulerit ſupfluitatē. Quēadmodum igitur in oculis ⁊ aurib⁹ ⁊ pedibus ⁊ alijs multis talib⁹ particulis euidenter videt fm̄ periodū paroxiſm⁹ fieri vt deſmonſtratur eſt: quid mirū eſt in pleureſi peripleumonia ⁊ frenēſi ⁊ alijs vniuerſis quoz nō eſt cōſiderare ſlegmones: ſit qd̄ influere ſupflūū nūllū adhuc ea q; ſlegmonem hz pticula paſſa p̄cipiū igit p̄cipiū in p̄dictoz gñatiōe nūllū aliud dem⁹ niſi q; mittētib⁹ ſupfluitates fm̄ illud tēpus imbecillior eſt. Nicolai leonice.

Eodē pariter modo ſi nō caput vniuerſum ſed aliqua ei⁹ pars vel mēbrana vel cerebrū ita fuerit affecta vt ex huiuscemodi alimēto talē ac tantā ſtatuto tpe ſbat ſuperfluitatē: ac deinde repellat. q; primū ab ea effatu dignā ſenſerit leſionē: tunc p circuitū exacerbari ⁊ igitur oculos ⁊ aures vel mēbrū aliqd̄ ibecilli⁹ ad qd̄ ſupfluitas detrudet. Sicuti igit in oculis ⁊ auribus ⁊ pedib⁹ multisq; alijs hmodi partib⁹ quēadmodū oſſi ē p circuitū fieri exacerbatio manifeſte deſhēdit. Quid mirū eſt in laterū pulmonis ⁊ cerebri iſlāmatiōib⁹ atq; alijs oib⁹ q; oculis iſpici nequunt eodē ſupfluitates deſluere cū tñ pars iſlāmata nullū p̄cipiū ex ſe gerat affectū ex quo iſlāmatio oriatur niſi q; partib⁹ illis q; ſupfluitates trāsmittūt eod tpe ſit ibecillior.

Qñd̄ hoc idē qd̄ dicit in alijs mēbris ab oculis ⁊ notū eſt ⁊ applicat hoc q; dicit in exterioribus mēbris ad egritudines p̄ſas in interiorū mēbris. ⁊ hoc cū dicit quēadmodum igitur ⁊c. ⁊ cū dicit ⁊ alijs vniuerſis in: telligit ſcā mēbris interiorib⁹ quoz nō eſt cōſideratū ſlegmonē ſcā ad ſenſus imediate ſicut erat in illis mēbris extrinſecis: ſimiliter quāde influere ſuperflūū multis: ⁊ ex multis vicib⁹ ⁊ octaua habēs p̄cipiū tale ſupflūū in gñatiōe p̄dictoz mēbris: ⁊ habēs generationē in p̄dictis mēbris ſcā capite ⁊ vt dicebatur ſupra niſiſl adhuc paſſa ea parte q; patitur ſlegmonē. Et tūc declarat dices videt aliud ſcā dīco ipſam eſſe paſſam niſi q; mittētib⁹ ſcā alijs partib⁹ ſuperfluitates ſcā ad p̄dictā imbecilliorē ſcā particula ad quam ſit expulſio. ⁊ non vult per hoc aliud ſalē niſi q; p̄dictū apoſtēma habet generationē et dato q; in parte non eſſet primo debilitas ſcā in qua ſit apoſtēma. unde non poſſet ſuū

nutrimentū cōuertere ⁊ aliud bñfacere qd̄ debet circa illud ipſum: ſz illū eſt i illa parte debilitas virtutis expulſiue reſpectu partis tranſmittē: ⁊ eī ea debilitas quā cauſat p̄dictū ſupflūū ad ipſam expulſū q; pōt eē diuerſa ⁊ diuerſitate ei⁹ qd̄ expulſū eſt ſupra patuit.

Antiqua traductio.

Non tñ illud mirabile eſt q; neq; fm̄ vñ coaceruant determinationē vniuerſe ſuperfluitates: q; em̄ neq; qui ſerit in rōnez ibi ſanguis ſp̄ exiſtit ſilis. Neq; earū que nutriūtur diſpoſitio eſt eadem aliud aliq; tēpus ſufficiens eſt in tante ſuperfluitatis coaceruatione a qua primo contriſtat quidem natura particule: cōgitur aut vt alienū ſibi expellere qd̄ contriſtat. Non tamen neq; qñ paroxiſmoz ipſozū impar eſt longitudo adhuc oportet admirari. Si eī neq; vñ ſpecies neq; multitudo eſt ſuperfluitatū: neq; ſimiliter accendi omnes vel euaporari decet. Itā ampliores quidē ⁊ frigidiores ⁊ viſcoſe ⁊ groſſe longiores operātur paroxiſmos: pauciores vero ⁊ ſubtiliores ⁊ calidiores breuiores. Concordate non parū adhuc totius corporis conſtructione in illo tēpore ⁊ virtutis robore. nam rarior quidem corpus qñ in ſeipſo breuiores operatur paroxiſmos. denſius vero longiores. Sed ⁊ robur quidē virtutis breuiores. imbecillitas vero prolixiores. Nam fortis quidē virtus paratius a ſeipſa expellit quod alienū: corporis autem raritas non detinet quod ſerit. Quare neceſſe eſt his q; ita diſpoſiti ſunt velociter euacuari qd̄ ſuperflūū: ⁊ ſi alijs ſimiliter exiſtunt fm̄ eandē verō rationē quibuſcūq; cōtrarie corpus diſponit his neceſſe eſt prolixiorē fieri euacuationē ſuperfluitatum infirme quidē expellēte virtute ſuperfluitates tenente vō eas q; ſerunt exitū contritiōe. Vniuerſis aut ſimiliter cōuenientib⁹ vel lōgiſſim⁹ vel breuiſſim⁹ paroxiſm⁹ ſit lōgiſſim⁹ quidē: ⁊ ppter groſſitiam ⁊ ppter multitudinē ſuperfluitatis ⁊ ibecillitate virtutis ⁊ exitū contritiōe. breuiſſim⁹ aut ppter ſubtilitatē ⁊ paucitatem ſuperfluitatis ⁊ robur virtutis ⁊ viatitudinē. Scōm vō eandē rationē neq; ppter qd̄ paroxiſmoz hi quidē i in febris

citationē deſinūt. Alij vō nō difficile eſt inuenire. nā cū primi paroxiſmi quidē tēpus ita fuerit breue vt anteq; incipiat ſecundus: iā diſſoluit ſit prim⁹ mediū principii ſcōi ⁊ ſinis primi ſpaciū vniuerſum ſine febre ſit: anticipatē vō innuadere ſcōo anteq; certiffime ſoluat prior nil corū relinquitur mediū. Igitur hi quidē vt dictū eſt mihi ſunt ei⁹ q; in ſuſcipiēte ſuperfluitates particula eſt virtutis ſimilis ſibi ipſi permanēt i hoc eſt dominātis adhuc eius qui cōtinet fm̄ ipſam ſanguinis vt ⁊ pri⁹.

Nicolai leoniceni.

Neq; etiā illud mirandū q; nō iſdem ſtatutis tēporib⁹ oēs ſuperfluitates aggregantur qñ ⁊ is q; alimēto ſanguis deferatur nō vſq; quāq; ſilis exiſtit. Siquidem neq; partū q; ex eodez alimēto nutriunt eadē exiſtit diſpoſitio aliud aliq; ſufficit tēpus ad tantā ſupfluitatē accernandā a q; primū qdem mēbrū ledit natura. Logit aut tāq; alienū a ſe ōtrudere oē qd̄ iſeſtat neq; tñ q; nō equa ſit acceſſionū lōgitudo opz admirari nā ſi nō eadē neq; ſpēs neq; multitudo ſupfluitatū neq; etiā oib⁹ eqli ter accēdi aut diſſolui qñq; q; ſigdē plura ſunt ac frigidiora tenacioraq; lōgiores faciūt acceſſiōes: q; aut pauciora ac frigidiora ⁊ ſubtiliora breuiores cū adhuc etiā nō partū ⁊ totū corporis fabrica ⁊ potentie robur illo tpe cōferat. Itā ſi qd̄ corpus rari⁹ extiterit breuiores ſui ratioe reddit acceſſiōes qd̄ aut ſpiſſius lōgiores ⁊ potētie quidē robur minus diuturnos. ibecillitas autē in lōgi⁹ tps pducit. Itā quo potētia vegetior extiterit eo p̄opti⁹ omne alienū a ſeipſa repellit. Corporis aut raritas qd̄ p ipſum deſerit nō retinet. Quare neceſſariū eſt vt q; ita fuerit affecti ſi mō in ceteris paritas adſit cito a ſupfluitatibus exonerent. Eadē ratioe q; dū corpus habitū ſortiti ſunt his multo tard⁹ ſuperfluitates excerni eſt neceſſariū cū ⁊ potētia ibecillitatis eaſdē ſuperfluitates impellat ac ppter meatū anguſtiā qñq; ſerūtur retineāt. Cū vō bec oia ſit cōuenient aut lōgiſſima aut breuiſſima fiet acceſſio lōgiſſima quidē ob materie iūtilis multitudinē craſſitudinē atq; lentorem potētie

imbecillitate ac meatu angustiam brevissima autem propter materie inutilitatem paucitatem et potest vigorem ac meatu laritatem eadem ratione neque cur nonnulla quidem accessiones infestitatio ne terminetur aliquem vero non est difficile inuentum quoniam etiam primam accessionis tempus adeo breue fuerit ut antequam secunda superueniat iam prima quiescit omne id temporis spatium quod secundam et prime fine interiacet sine febre est: si vero secunda inuadere anticipauerit priusquam omnino prima soluat nihil interuenit medium hoc igitur ut diximus sit cum ea que est in membro superfluitates admittente potentia sibi ipsi similis manserit hoc est cum sanguinem in ipso contentum quemadmodum antea conuincit.

¶ Cum posuerit causas reuersionis in febre et reuersionis periodorum: quod scilicet est noua reuersionis materie et eodem modo vult nunc ponere causas quare contingit quod aliquando febre non seruant idem tempus reuersionis suorum periodorum ut in eadem febre quia aliquando paroxysmi antecedunt aliquando postponuntur et similiter in diuersis febribus adinuicem comparatis quia aliqua seruant ordinem per tertium alia per diem alia per quartum. Et similiter potest dici quod ponat causas quare aliquando febre in suis periodis sunt vagantes et inordinate: quia eadem est causa et dato quod de istis singulariter infra locatur et similiter quare quedam habent paroxysmum longum quedam breuem et causa omnium istorum est variatio causarum que faciebant equalitatem in omnibus hijs dictis scilicet mutatio particule mittentis et recipientis et superfluitatis que mittitur ut declarat bene Galenus. Et exponit cum dicit cogitur autem ut aliquid sibi expellere quod contristat et alijs supple est sufficiens ad tempus quare sit varietas et cum dicit si alij similiter existant intelligit si ex parte aliorum scilicet humorum si similiter se habeant et cum dicit vniuersis autem intelligere oportet quod ille cause mediant et medio modo se habet vel quia adinuicem de istis causis que sunt quare componantur et quia cause facientes extremum remutatur assignat enim Galenus quare aliquando paroxysmi febre desinunt in febricitatione et aliquando non et hoc facit cum dicit secundum eandem vero rationem neque propter quod omnia enim ista an vera sunt inuestigatio sue quam assumpserat tunc enim paroxysmus in febricitatione deuenit cum resolutio materie causantes ipsum sit celsus quam inuadat materia causans alium paroxysmum: sed cum materia debens causare aliam excrecentiam mouetur ad eandem febre antequam materia antecedens sit resoluta tunc

non desinit paroxysmus in febricitatione. Et hoc intellexit Galenus cum dixit medium autem et spatium medium scilicet temporis vniuersis sit sine febre principium siue et fons primi quod est inter principium secundum paroxysmum et finem primi anticipatio vero et est hoc quod dicit vel propter vehementiam continuitatis eius ad cor vel propter difficile resolutionem humoris ut quod in loco solido continetur vel propter multitudine materie que omnes conditiones repetitur in humoribus putrescentibus extra venas ut supra fuit declaratum. Deinde concludit cum dicit ergo hoc quidem et causas periodorum esse politas manifeste superfluitate et sanguine qui in particula suscipiente nutrit ipsam similis dispositionis. vnde particula suscipiens similis dispositionis et fortitudinis manet ut a principio fuit introductus et quod dicit notum est per se.

Antiqua traductio.

¶ Si vero imbecillis quicquid facta fuerit et hoc causa ei constituetur ut non superfluitates solum: sed et ipse sanguis corrumpatur et putrescat et febrem accendat aliud quoddam et hinc principium efficietur periodorum paroxysmorum.

Nicolai leoniceni.

¶ Quod si aliquis imbecillior reddatur hoc quoque illi causas afferet ut non modo materia inutilis: sed ipse preterea sanguis corrumpatur atque putrescat ac febrem accendat atque hinc aliud oriatur principium earum que per circuitum sunt accessionum.

¶ Vult modo Galenus ponere causas periodorum que eueniunt cum particula ad quam currit superfluitas non remanet similis dispositio in sua virtute et permittit prius intentionem suam in hoc et dicit si vero imbecillis et intelligit quod sic fiat particula que suscipitur reuma et non diminuetur sanguini qui est in ea ut ipsam nutrit que in ipsa naturaliter debet contineri et subdit ut non superfluitates scilicet solum que transmittuntur ad ipsam particula: sed et ipse sanguis et sic et quod dicit est clarum.

Antiqua traductio.

¶ Igitur siquidem adhuc predictus seruetur calor duplex species erit febrium adinueniem complicatarum: si autem ille quidem quierit: sed manet dispositio que suscipit reuma: ea que immittente dicta sunt antea: et in hac intelligas: faciet enim quasdam et hec particula in seipsa superfluitates secundum duplicem modum: sicut videtur et illa: et quod mali gnus est sanguis qui continetur in ea et quia virtus infirma est.

Nicolai leoniceni.

¶ Si igitur antea dicta caliditas perseueret duplex febrium se invicem complectentium species consistit quod si illa cessauerit membri vero fluctuatione recipientis dispositio remanserit queque de parte mittente prius exposuimus eadem de hac quoque intelligatur: nam et ipsa aliquas in se superfluitates generabit idque duplici ratione quemadmodum et illa et quia vitiatum continet sanguinem et quoniam potentia est imbecillis.

¶ Declarat quod immediate dixit et primo declarat modum seque causatur ex superfluitatibus aggregatis in membro propter particule imbecillitates cum adhuc non cessauit calor febribus que accenditur ex superfluitatibus que transmittuntur ad illud membrum ex alijs membris et dicit igitur siquidem adhuc predictus calor seruetur scilicet in superfluitatibus transmissis ad ipsum erit duplex species. i. duplex modus causarum febris et dicit quod ex dictis patet. Et cum dicit si autem ostendit causam accessionis febris debilitate particule aggregantis superfluitatem cum iam quiescit calor ex superfluitatibus que transmittuntur ad partes unde remansit una causa sola. Et primo ipse posuit causas propter quas debilitas partis que prius suscepit reuma est causa aggregationis superfluitatis in seipsa. et dicit quod si quiescit ille calor ex superfluitatibus que transmittuntur quia amplius non veniat aut pro et manet dispositio ea. i. eadem scilicet particule suscipientis que dicta est aut in ea parte mittente: quia dictum fuit supra propter quam causam particula que mittebat reuma ad aliam aggregabat illud reuma. vnde subdit et in hac scilicet particula que suscipiebat seque enim talem dispositionem propter quam aggregant in ea superfluitates et cum dicit secundum duplicem modum intelligit seque duplicem causas sicut videtur est illa. i. sicut supple partes aggregatur in membro ipso transmittente quas postea expellit ad membrum debilius. vnde dicitur supra quod superfluitates aggregantur in ipso aut quia sanguis qui continetur in ipso est superfluitatibus plenus et malignus aut quia vixit alteratiua eius nutritio est aliquid passiva: et ideo ponit has duas causas hic cum dicit: et quia malignus est et c.

Antiqua traductio.

¶ Si autem et si in aliqua quacunque causarum perficiet imbecillis quicquid particule dispositio interius ut bonus ei magis quod cibis sit adiacens sanguis.

Nicolai leoniceni.

¶ Eodem modo si ex aliqua quavis causa membri vis adeo debilitetur ut is qui adiacet

sanguis illi potius oneri sit quam alimentum. ¶ Verificat sermonem suum in causis facientibus debilitatem particule propter quod ipsa aggregat superflua. unde cum dicit ultimo ut onus ei magis quam cibis sit adiacens sanguis. unde tunc aggregat in se superflua: et dato quod sanguis in se esset bonus.

Antiqua traductio.

¶ Et corrumpetur et si calidus fuerit facile putrescet si vero subfrigidus et flegmaticus non perficitur quidem: sed in tempore demum et hoc eandem adipiscetur dispositionem.

Nicolai leoniceni.

¶ An illud eueniet ut corrumpatur aut si calidior sit facile putrescat. Quod si frigidus fuerit et pituite naturam gerens non subit: sed per tempus ad eandem veniet dispositionem. ¶ Vult ostendere quod eius intentio erat scilicet quoniam accenditur febre ex superfluitate aggregata in parte absque hoc quod in illo membro expellatur ad alias et primo ostendit quoniam ad aggregationem talium superfluitatum accidit febre facilius vel difficiliter accenditur vel dicemus quod assignat causam accessionis caliditatis febribus quoniam causa aggregationis illarum est malignitas sanguinis que erat una causa ut in hoc ut fuit dictum. unde dicit et corrumpetur scilicet sanguis malus et c.

Antiqua traductio.

¶ Et nimirum et quoniam nequiverit quicquid digerere eas que in ipsam generantur superfluitates particula quilibet vel expellere ad aliam tale sibi ipsi principium febriendi quale cunctis alij et quod mittit operatur.

Nicolai leoniceni.

¶ Et quidem cum eas que in ipsa genite fuerint superfluitates coquere nequiverit quicquid particula aut ad alias a seipsa detrudere tale sibi ipsi febriendi principium constituet quod ea que transmittit alteri affert. ¶ Et cum dicit et nimirum assignat causam. unde contingit quod predicta superfluitas est debilitas virtutis que fuit alia causa dicta supra et intelligit cum dicit vel expellere. i. neque expellere tale sibi ipsi principium febriendi seque operatur quale et c. quod sicut particula fortis operatur febre propter superfluitatem quam expellit ad debile. unde illa non potest ad aliam expellere consequitur ad hoc illius putredo sicut etiam cum aggregat in parte aliqua ex defectu partis nec potest ad aliam expelli sibi retenta putrescit cum sit illi obnoxia et superflua.

Antiqua traductio.

¶ Neque uero diu mittere alij superfluitates prima quidem causa est secundum mittentem

tentis et suscipiētis virtutes: alia vero est
in viarū obstructionē q̄ in viscosis et mul-
tis et grossis assuevit fieri humoribus.

Nicolaï leoniceni.

Quod vero alio supfluitates detrudere
nequeat prima quidez causa imittentis
ac recipientis partis potentia consistit.
Alter vero in meatu obstructionibus
que ex lentis ac crassis et multis humori-
bus fieri consueverunt.

Deinde assignat causam. vñ cōtingit partē
illam nō posse predictā supfluitatē ad aliā ex-
pellere vñ ea est hīc q̄ dicit nequeuntis et c. et
vñ ea est vñ virtutē suscipiētis et mittētis. i.
partis istius in qua est supfluitas q̄ deberet alteri
mittere q̄ est debilis. i. partis alterius ad quā
fieret expulsio q̄ tunc esset recipiēs q̄ pars est
fortis. Alia cā quā ponit est p se nota. Et intel-
ligit cū dicit et in viscosis. i. a viscosis et c. cā em̄
opilationis est multitudo vel viscositas aut
grossities hūoris et pōt fieri opillatio siue clau-
sio variū etiā ab alijs causis hīc nō dicendis
cum opillatio multiplicis sit manserit.

Antiqua traductio.

Nihil igit mirabile est et si sine immis-
sione alteri ad alterū supfluitatū quē-
admodū caput oculis mittebat ex eis q̄
in ipso adhuc manent superfluitatib⁹ in
in eadē suscipiēti alienā dispositionē de-
uenerit. Ea em̄ q̄ obstruxerūt naturales
effluxiones necessariū est in tēpore et hec
putrefieri et multitudinis superfluitatū
causam existere particule phibētia euacuari
et trāspirari assuevit illas putrefiūt
igitur sicut cū illis et illa q̄ postea coacer-
uantur et coaccēdunt oīa adinuicē confe-
stim euz q̄ in particula est febrilē calozē.
Mōstratū est autē superi⁹ q̄ vbi accēdi-
tur vel auget aliquis calor influit huic
particule is q̄ ab alijs est sanguis.

Nicolaï leoniceni.

Nihil igit mirū si absq̄ eo q̄ alter al-
teri mittat superfluitates quēadmodū
oculis caput ex hisq̄ in ipso mēbro remā-
serūt ad eandē puenit ad quā id q̄ reci-
pit materiā extraneā dispositionē. Que
cūq̄ em̄ naturales meat⁹ obstruxerint
hic per tēpus necessariū est putrefieri ac
superfluitatū multitudinē accruādi cau-
sam afferre ei parti q̄ euacuari ac pro cō-
suetudine diffusi vetuerint: vñ igit cū

illis putrefiūt et alia q̄ postremo colligū-
tur statimq̄ simul oīa in mēbro febrilē ca-
litate accēdunt: s; et retro ostēdunt vbi
cūq̄ accēdit atq̄ auget caliditas istuc
ab alijs partib⁹ sanguinē solere pfluere.

Et cōclutit Galen⁹ cū dicit. videt igit et c.
stantib⁹ p̄dictis causis. vñ p̄dicta supfluitas
remanet in parte nō est mirabile si ex putredi-
ne illarū corpus deuenit in dispositionē febrilē.
vñ dicit videt igit mirabile et si supra par-
ticula recipiēs est sine immisssione supfluitatis
alteri⁹. i. partis imittētis ad alterā. i. ad ipsam
et c. vel sine immisssione alteri⁹ supfluitatis ad alte-
ram posito q̄ superfluitatē quā aggregat ad
aliā nō expellat quēadmodū et c. Ex his sup-
fluitatib⁹ q̄ in ipso. i. mēbro suscipiēti. i. q̄ su-
scipiat adhuc manet. i. aggregat deuenit in
eandē dispositionē febrilē in quā deueniebat
ex supfluitatib⁹ q̄ ab illo transmittēbatur. Et
assignat cām q̄re deuenit in hac vniuersalē di-
spositionē addit eaz em̄ et c. q̄ opillatio ex tali
aggregatiōe supfluitatū ex cā putredinis earū
et cā etiā multitudinis supfluitatū in pte ppter
prohibitionē trāspiratiōis pfluere. et sicut em̄ cū
predictis supfluitatib⁹ putrefiūt ea q̄ ad p̄-
dictā particulā etiā incurrūt et q̄ fiat cursus p-
bar: q̄ supra ostēsum fuit q̄ accēssio calozis in
particula est cā accēssionis sanguinis ad illā.

Antiqua traductio.

Et igit necesse est in tēpore influriōis
infrigidari quidē illas defectas sangui-
ne et granari et tendi q̄ patit⁹: alterari ve-
ro influentē sanguinē ppter duplicē cau-
sam et q̄ miscetur bis q̄ iam putrefiūt su-
perfluitatibus et q̄ cōstrictus intrāspira-
bilis pmanet fumat ergo in modū hūido-
rum lignoz repēte simul immisorū in pau-
ca flāma. Et hoc tēpus vniuersum p̄ci-
piū paroxisimi nūcupat. Cū autē mate-
rici dominator calor factus fuerit vocat⁹
quedā superadditio et ascēssio hoc tale tē-
pus: auget autes in hoc calor tantus in
multitudine vt non solū ipsam ardeat re-
gionem q̄ velut cā putredinis est: s; iam
cōtinuitatē supposideat vniuersum cor-
pus. Et cū in summū deuenit feruoris
accēssio hūoris vocat⁹ quidē status hec ta-
lis paroxisimi pars. Vniuersus vero per
igneū esse videt. tūc laborātis corpus ca-
lore in totū aīal equaliter extēso hinc autē
siquidē hūiores subtile cōtingerint esse et
virtus robusta et corpus rarū: euacuaf
plurimū bullientū humorū in sudorē efo-

sum: si vero hūiores grossi fuerint et in-
firma virt⁹ expulsua et vie cōstringatur
sensibile quidē nullū effluit solū autē qd
ita attenuatū est vt in vaporis subtilis
transseat naturā noiatur autē tēpus hoc
declinatio: trāspiratio quedā existēs fer-
uentium humorū. **Nicolaï leoni.**

Quo vero tēpore cōfluit illas quidē
primari sanguine est necessariū. Qd vero
patit⁹ mēbru grauari ac distēdi ac sangui-
nem ipsum cōfluentē alterari hoc quoq̄
duplici ex cā. Et q̄ alijs q̄ iam putrefi-
runt supfluitatib⁹ remiscet qm̄ intēsum
diffusi non pōt quo fit vt instar lignozū
humidorū q̄ paucā superflāmā vniuer-
sum p̄iciūtur succēdant. Atq̄ hoc totū
accessionis principiū nūcupat. Cū vero
iam caliditas materiāz cōuicerit tunc et
hūiō tēpus et augmentū et ascēssus voca-
tur in hoc et vñ q̄ adeo calor auget vt nō
modo locū exurat q̄ est quodāmodo pu-
tredinis cā: sed etiā cōtinuatim per totū
corpus disp̄gat ac cū iam ad summū fer-
uoris deuenierint hūiores inflāmat id ac-
cessionis tēpus p̄sistētia appellat. Tūc
vero vniuersum laborātis corpus igneū
videt extēsa per totū aīalis corpus equa-
liter caliditate: hinc vero si humores qd
fuerit tenuiores potētia robusta corpus
in sudorē resoluta euacuatur. Si vero hi
crassi fuerint vis aut expulsoria ibecillis et
vie anguste sint nihil qdē defluit sensui
manifestū: sed id solū qd ita est extenua-
tum vt in subtilioris vaporis naturam
trāserit tunc hūiō tps declinatio appel-
latur quidā feruētū humorū diffusus.
Ostēdit Galen⁹ cām periodicitatis in tali
accēssione fe. ex supfluitate aggregata in par-
te q̄ aliunde trāmissa nō est et dato q̄ ad putre-
dinē istī cōsequat accēssio sanguinis ad ipsā
vt dictū est cū iam ostēderit causam ascēssionis
fe. ex tali supfluitate. et p̄lo declarat quattuor
tēpora paroxisimi p̄ signa sensibilia: dicit enī
q̄ cū putrefiūt supfluitas aggregata in parte
sanguis ad ipsam attrahit: s; in tpe in quo san-
guis influit ad alīquā partē necesse est infrigi-
dari illas q̄. i. mētū vel a qbus attrahit cū p̄-
uētur fm̄ aliqd sanguine et tēdi et grauari par-
tem cui sanguis influit. et assignat duas causas
ppter quas sanguis q̄ influit ad partē putre-
scit et indicat dispositionē p̄cipij paroxisimi et

hoc cū dicit. firmat igit et c. q̄ mult⁹ sanguis
fluit. vñ p̄portional mult⁹ lignis parue flā-
me. et declarauit dispositionē augmenti cū di-
cit cū aut materiā et c. et dicit et iā fm̄ cōtinuita-
tem. i. procedēs calor a parte ad alias partes
sup possiderat et c. Et tetigit dispositionē stat⁹
cū dicit et cū infimū et c. declinationē autē teti-
git cū dicit hinc aut siquidē. i. post hoc tps et
q̄ dicit Galen⁹ de p̄ncipio paroxisimi. tūc istī
gidari particulas a qbus fluit sanguis et tēdi
et grauari illā ad quā fluit vdebūt dubiū in se
būb⁹ em̄ interpolatis expellit materiā de par-
tibus intrinsecis ad extrinsecas: et tū videt⁹
partes extrinsecas infrigidari nisi forte q̄ in
fe. interpolatis infrigidant partes extrinsece
ex alia cā: si em̄ fe. interpolata sit de materiā
calida vt colerica tūc q̄stū est ex pulsione mate-
rie ad extrinsecas partes ille partes calefierēt.
et ex hoc partes intrinsece remanerēt min⁹ ca-
lide. et hoc marie si materiā illas expellēs ad
partes extrinsecas eēt actu calida: s; infrigi-
dantur partes extrinsece vt pōt ex supiorib⁹
apparere: q̄ materiā illa i p̄ncipio paroxisimi
mouet sup sensibilia mēbra ex quo inducūtur
gorē et dolorē i tali aut rigore p̄terita natura
mouet ad interiora cū calore et spū et hoc mē-
bra extrinseca remanēt infrigidata: deinde post
modū ad extrinseca et p totū expandit calor.
Si autē natura q̄ expellet de intrinsecis ad ex-
trinseca eēt frigida tūc infrigidant ille par-
tes ex vtraq̄ cā. et apparet q̄ in fe. interpolata
est expulsio materiā de parte fortiori ad partē
imbecilliorē. Galen⁹ aut loquit⁹ i fe. cū cā ē sup-
fluitas aggregata in aliqua parte p vā cōge-
stionis. vñ nō causat ibi accēssio rigoris cū il-
la materiā etiā non expellit ad illā. et dato q̄
cum illa materiā calefiat attrahit sanguis ab
alijs partib⁹ ad illā ex qua attractiōe accidit
illas partes infrigidari et predictā tendit et gra-
uari. Ex quo fluxu et accensione sanguinis fit
suffocatio calozis in predicta superfluitate si-
cut a multis lignis positis super ignem. vnde
tūc fit sola suffumigatio ex illa ergo causa in-
frigidatur partes in aliqua interpolata et in
p̄ncipio paroxisimi siue exacerbatiōis hūis
fe. hic descripte et directe ponit Galen⁹ signa
declinatiōis tēpora paroxisimi quattuor. Quidē
penes q̄ attēdūt tēpora paroxisimi et tēpora
vel morbi ppter qd attentionē dignū q̄ aliter
et ex alijs sumitur cognitio tēporū paroxisimi
que appellatur tempora particularia morbi.
Et ex alijs cognitio temporū vniuersalū mor-
bi et aliter hoc licet hec vtraq̄ tempora distin-
gul. et ex alijs et hoc ideo quia tēpora vniuer-
salia morbi distinguūt vno modo ex opera-
tione nature in materiā fm̄ digestionē et indi-
gestionē: sed tēpora paroxisimi distinguūt
solū penes morū caliditatis ad intus et extra.
tūc em̄ p̄ncipiū est cū calor est coartatus. et
tūc ē augmentū cū calor magnificat et spargit
in toto corpore s; equisatē et durat tota hōi

In qua non cessat hec caliditas expansa cum equaliter augeri status: tunc est quando caliditas talis est in ultimo suo excessu et permanet: declinatio autem est talis: caliditas que incipit minui que aliquando diminuitur cum sudore cum virtus est fortis et corpus est durum et humores sunt subtilles. aliquando declinat insensibiliter. maxime cum adfuerit opposita. et hec omnia declarauit Galenus et quod hec tempora paroxysmi distinguuntur penes tales motum caliditatis accidit infirmum posse mori in declinatione paroxysmi: et modum possibilem datur Galenus tertio de crisi sed impossibile est ut ipse ibi dicit quod eger moriatur in vniuersali declinatione per se loquendo: et hoc quod talia tempora distinguuntur penes operationem nature.

In declinatione ra est vincens et superans morbum: possunt et etiam alio modo distinguere tempora vniuersalia morbi ut supra per nos accidentia. et tunc etiam ex alio distinguuntur tempora vniuersalia et particularia. nam vniuersalia tunc distinguuntur penes actionem caliditatis extraneam ut extraneam et contra naturam que erunt accidentia in morbo. Sed particularia temporarum dictum est distinguuntur penes modum caliditatis ut ipsa est ad intus vel ad extra et penes additionem vel resolutionem istius. et ideo paroxysmi non est status quo ad accidentia: ita quod in ipso accidentia morbi sunt intensa. nam ut patet de criticis potest esse quod augmentum et status sint leuia et primum sit difficile accidentium. et tunc ut dicit Galenus: aut si illa egritudo est mortalis ut eger moriatur in principio paroxysmi. et ideo distinctio temporum paroxysmorum penes accidentia in eis est eis accidentialis penes motum caliditatis dictum est eis essentialis: sed indistinctio temporum vniuersalium penes accidentia est quod tunc est statum cum accidentia sunt intensa. tunc autem declinatio cum sunt remissa: et ideo status morbi quo ad accidentia. potest coincidere cum principio paroxysmi et cum augmento et declinatione morbi cum statu paroxysmi: quia conuenit quod ex eo accipitur distinctio temporum paroxysmi et per consequens et ex diuersis viroribus cognitionem assumuntur. Et dixerunt quidam quod quedam conuenientia est inter tempora morbi distincta penes accidentia et tempora paroxysmi quia sicut in declinatione paroxysmi potest eger mori ita potest eger mori in declinatione morbi quantum ad accidentia: possibile enim est quod accidentia morbi appareant esse remissa quia natura est superata et victa et ideo non est oppugnans morbo propter quod accidit remissio accidentium et eger tendit ad mortem. et quod cum illa egritudo sit in declinatione quo ad accidentia: ipsa tamen etiam fuit esse ut extra naturam et est et comparata ad virtutem et actionem ipsius non est in declinatione. unde rationes igitur tertio de crisi pro-

bantes quod eger in declinatione non potest mori solum probant de declinatione morbi secundum quod accipitur in ratione ad operationem nature: non autem secundum quod distinguuntur secundum accidentia. Et hoc dicunt dicitur auicenna prima sententia cum dicitur: et multoties quedam accidit apud mortem dispositio que est sicut declinatio et est quasi eger ita euaserit et c. Et licet dicitur possit referri sermo ille ad declinationem paroxysmi nihilominus etiam potest ad declinationem morbi referri quo ad accidentia quia illa possumus simul coincidere cum declinatione paroxysmi in qua moritur eger. Et considera quod hec ultima verba tollerarent facilliter multa reprehensionem. et forte est ibi contradictio implicita nisi intelligerentur forte declinationem quo ad aliqua accidentia specialia: sed non est nobis modo de hoc cura.

Antiqua traductio.

Sed manete tamen ea que in particula est dispositione necessariū est alia in ea generari superfluitate eo qui attrahitur rursus in ea cibo non certissime omni superato. Que rursus ut ante dictum est et a relictis in particula putridis superfluitatibus et ab ipsa sua propria malicia principium putrefactionis suscipit. Et cum sufficenter calefacta fuerit rursus influit ad eam sicut prius: ex aliis animalis particulis sanguis. Et secundum eundem rursus modum et initium et ascensio et status et declinatio fit paroxysmi et hoc non cessat periodice donec dispositio que est in ipsa superfluitates generati particula seruet. Duplex autem est hec talis dispositio hec quidem imbecillitas particule secundum quam generantur superfluitates: secunda vero ex ipsis que quotidie generantur coaceruatur.

Nicolai leoniceni.

Sed cum in parte remaneat affectus necessariū est in ipsa superfluitate generari cum id quod denuo ad ipsas alimentum attrahitur non totum ex parte conueniat quod rursus ut antea dictum est a putridis superfluitatibus in parte retentis ac proprio ex vicio putredinis principium accipit ac cum satis caluerit rursus ad ipsum influit quemadmodum antea ex aliis animalis partibus sanguis atque eodem rursus modo principium ascensus constituta declinatio alteri fit accessio neque hoc per circuitum desinit fieri donec in prima superfluitates generanti seruat affectus. Et

vero duplex huiusmodi affectus. Alter quidem imbecillitatis partis ex qua sunt superfluitates: alter vero qui ex eisdem quotidie genitis oritur.

Designat causam periodorum ex hac causa predicta dispositio in parte secundum quod pars debilis non conuertens nutrimentum necessarium est postquam factus et iterum superfluitas reaggregatur que iterum putrefiat et propter reliquas que remanent putredinis in loco et ad ipsam meliora illius superfluitatis vel quod ex se vel quam acquirat: quod aperte non bene digerit: et cum predicta superfluitas calefit iterum recolligit sanguis ad illam ab alijs partibus ut dicebat et eundem modum tenet: quod dicit notum est. Et cum dicitur elus: duplex autem est hec talis declarauit reuersionem exacerbationis esse ex duplici causa: et vna causa est debilitas virtutis que permanet in particula aggregata superfluum et non expellens. Causa secunda est reliqua que coaceruantur et multiplicantur in parte ex materia que putrefit que continue ex debilitate virtutis generat que reliquas sunt causa aggregationis et putredinis grauatis superfluitatibus in particula que est causa reuersionis se.

Antiqua traductio.

Me enim existimes exterioribus quidem bis vasis in quibus decoctus cibus nidoris suscepit quandam dispositionem dimitti particulis autem in quibus humores putrefiunt: nullam adhuc autem vtiq; magis impossibile est solui et hanc dispositionem cum vniuersum corpus cachochimū et plectoricum extiterit. Et multo vtiq; magis si superaduenerit his restrictio vniuersorum diriuantiū pororum ipsas superfluitates particule. Sicut igitur et sanatio sequetur si et porum expurgentur ut bene fluxibilis sit particula: et virtus roboretur et dispositio corrigatur et vniuersum corpus: neque plectoricum neque cachochimū sit: donec autem hec permanserint et periodum paroxysmorum necesse est permanere.

Nicolai leoniceni.

Neque enim existimes in exterioribus vasis in quibus elixatum obsonium in vapores est resolutum quandam relinqui dispositionem: nullam autem in partibus in quibus humores putruerunt: tunc vero magis eas quod remanet dispositio deest impossibile est solui. Quia vniuersum corpus multis et initiatis humoribus fuerit oppletum: ac multo etiam amplius si bis adiungatur omni per quos

membris superfluitates excernunt meatuum restrictio. Sicuti etiam sanitas subsequere tur si et meatus essent aperti ita ut in membris liberi transitus fieret ac potentia vegetior redderet emendaretur affectus atque vniuersum corpus: neque multis neque vitiis humoribus grauaretur: donec vero hec perdurauerint. Circuitum quoque accessio numeru seruari est necessarium.

Declarat quod dicit per simile. scilicet qualiter ex superfluitatibus generatis in membris et accessio a calore in eis derelinquitur quedam dispositio que est causa regenerationis superfluitatum: et quod dicitur est notum per se: imo dictum fuit supra: mala qualitas que derelinquitur in loco minere putredinis non solum est causa ut per viam cognitionis in parte aggregetur superfluitas ab illo loco ad illam et ponit galenus post dispositiones corporis quibus existitibus maxime perdurant paroxysmi et reuersiones periodorum se. et esse ipsorum aduersam et c. quod quando corpus est cachochimicum sanguis qui fluit et vadit ad partem de se est malignus. Similiter plectoria corporis est causa congregationis superfluitatum in ipso et multum vtiq; et c. que enim dicit sunt perse clara.

Antiqua traductio.

Ista igitur contingit et in mulieribus et enim et his donec vtiq; pares et similes menses rint menstruorum cause et periodus earum eadem custoditur. **Nicolai leoni.**

Hoc idem in mulieribus accidit: nam et in his donec equales ac similes menstruorum cause fuerint idem seruat circuitus. **Declarauit dictum quod dicit ibi** sed manete: siquidem ea que in particula est dispositio et c. per simile. et dicit ita enim. deinde excusat se a determinatione ampliori.

Antiqua traductio.

Dictum est autem plurimum de his talibus oibus in sermone de reumaticis dispositionibus: et nunc neque morari in probatione demonstratorum est rationabile neque supple di capitula vtilium ad presentia. Atilia vero sunt in his maxime cognoscere quod quedam particularum alijs immittunt reumata sicut caput oculis: quedam vero ab his que a seipsis generant superfluitatibus principium ferendi suscipiunt. Et quoniam his talibus vniuersis: ceterum quidem putredo est superfluitatum: principium autem vniuersis huic quidem obstructio et obtusio vasorum: vel propter viscosos humores vel grossos vel multos. Alij vero

costrictio pororum vel sensibiliū vel insensibiliū. Alii vō alicui impletas esse eas que fm totū corpus eius sunt vacuas regiones et cū his adhuc ea q̄ ad virtutē est multitudo sicut in sermone de multitudine demonstratū est. febriū quidē vtiq; q̄ h̄z aliquā periodū exacerbant nescio si qua deficit gñatiōis causa. **Nicolaus leoniceni.**
De his vō vberius a nobis scriptū in libro de fluctationib; neq; nūc in eis p̄bandis q̄ antea fuerūt demonstrata tps terere est necessariū. Sed neq; capita earū rerū q̄ huic loco cōducūt sunt p̄tereūda. Sūt aut̄ hec cognita vtilia q̄ nōnulle qdē partes ad alias supfluitates trāsmittūt quē admodū caput apud oculos. nōnulle aut̄ ab eis dē in seipsis genitis p̄cipiū febriū tandi trabūt. Qd̄ q̄ his oib; supfluitatū putredo cōis existit. Singulis aut̄ p̄p̄iū inest huic quidē cōstructio ac cōpactiora forūm ob hūiores vel crassos vel multos. Alii meatū cōstructio sensibiliū. s. vel in sensibiliū. Alii ola in toto ipsi corpore loca inania sunt op̄pleta ac p̄terea ea adest multitudo q̄ ad potentiā d̄z quēadmodū in libro de multitudine ostēdim;. Earū igit̄ febriū q̄ p̄ circuitū accessiōes faciunt nescio si qua est nobis causa p̄termissa.
Et declarauit vterius q̄ sunt capitulariū q̄ h̄c nō apparet sup̄gredi. s. ad p̄fectā cōgnitiōē causarū periodiciōis. et vñ est q̄ quidā particularū imittūt alijs reumata: ex quib; particule ille ad quas mittit accipiunt p̄mū febriēdī. Scdm̄ casum notū t̄gīt cū dicit quidā p̄o ab his zc. Tertiu casū q̄ op̄z p̄fecte q̄ cōe est oib; his supfluitatib; in q̄bus sūt tales periodi fe. putride supfluitatū ad hoc vt illi fiant. Quartum casum vtile qd̄ op̄z p̄fecte est q̄ diuersis partib; sunt approp̄iate diuerse cāe mediate putredinis: alicui em̄ p̄t est approp̄iata obstructio vasorū q̄ fit v̄ p̄pter viscosos hūiores vel multos v̄ grossos. et p̄ hoc intelligit op̄lationē intrinsecā in vasis alicui approp̄iata est cōstrictio pororū et illa est op̄latio officiorū alicui approp̄iata q̄ h̄z vacuas oēs regiōes. s. venas et porositates mēbrū repletas alicui approp̄iata ē multitudo quo ad virtutē: et dato q̄ ibi nō eēt repletio quo ad foramina de qua supra locuti fuim;. et hoc intelligit cū dicit: et cū his adhuc su. p̄p̄iū ē alicui zc. Et possibile eēt q̄ vtracq; repletio et quo ad virtutē et quo ad vasa simul alicui parti approp̄iare r̄spondit sicut in sermone de multitudine ordinatū est. i. mon-

stratum de oib; his et ponit vltimo finem dīctis galeni: igitur cū dicit nescio si quid deficiat generationis causa quasi dicat nulla zc.

Antiqua traductio.

Inordinatarū vero quedā quidem ex transitiōe humoris quedā vō et propter diete delictū i talē deueniūt cōstitutiōes.

Nicolaus leoniceni.

Earū autē q̄ ordine carent nōnulle ex trāsmutatiōe humoris nōnulle ob vict; errorē ad talē dispositiōē deueniunt.

Cū posuit galen; cās periodorū euententium in fe. et ordinē ipsarū vult nūc assignare cām inordinatiōis periodorū q̄ aliqui accidit in febrib;: et ponit causas hui; esse duas: vna est p̄mutatio vni; hūioris in aliū. Alia est delictū qd̄ fit i diete: dicit em̄ inordinatū p̄o. s. febrū qdā deueniūt in talē cōstitutiōē ex trāsmutatiōe humorū. i. ex p̄mutatiōe humorū. vt qñ vnus p̄mutat in aliū q̄ quādo quilibet habet p̄p̄iū periodū cū vnus q̄ faciebat feb. trāsmutat in aliū: tunc mutat ordo p̄m; q̄ erat in paroxisimis quedā p̄o zc. Et si diceret has causas nō esse sufficētes cum supra dictum sit q̄ hec p̄mutatio q̄ est in mēbro propter quā supfluitates aggregātur: nihilomin; nūc tñ p̄mutatio p̄dictē dispositiōis non esset causa p̄mutatiōis ordinē periodorū nisi inq̄stū est causa p̄mutatiōis supfluitatū vt q̄ fit causa q̄ altius modus supfluitatis aggregat in parte quā prius vel alia quantitas propter quā quantitas p̄dicta causa reduceret ad illā de trāsmutatiōe supfluitatis: et hoc etiā modo p̄ctū in diete nō est causa p̄mutatiōis ordinē periodorū nisi inq̄stū est causa p̄mutatiōis in supfluitatib; q̄ defluūt vel aggregantur: tñ in speciali vel cause ist; cause immedie in speciali sunt due: q̄ p̄mutatio in supfluitatib; aut est ex materia: et hoc est ex delicto diete: aut est ex agēte vt cū vnus humor transit in aliū vel est ex p̄mutatiōe dispositiōis mēbrū: q̄ ad illd̄ vt dictū ē reducif;. Et ex his dicit cōter esse notū q̄ ois inordinatio q̄ est in p̄odis nō est ex nature operatione principaliter: sed ex parte materie et principaliter est cōtingens: ordinatio autem principaliter nature est attribuenda et materie sc̄d̄ario tanq̄ elicetur q̄ versat operatio nature: et hoc p̄t̄z sc̄d̄o et tertio de ceticis.

Antiqua traductio.

igitur transcendit quidē maxime sanguis cū putrefit: sicut em̄ et antea dictum est: hoc equidē rubea colera fit hoc autē nigra: inq̄tum autē rursūm humores qui sunt in corpore eorū qui infirmant trāsmutant int̄m et periodū paroxisimorū. Quare nequaquā adhuc mirabile est in talibus

trāsmutatiōib; subalterari ordinē subalteratur autē nō minime et eo q̄ quidē qd̄ incipit putrefieri fm aliquā particulam aliud existit. Aliud vero ex alijs influit: aut in his solū existēs tale: aut fm totum alalis corpus superhabūdans. Sic autē et quecūq; peccāt fm dietā laboratib; nō minus: et hoc corrūpunt periodorū ordinem. Sicut enī et ipsi sanis male diete egritudinū cause existūt eodē vt existimo modo vel et magis adhuc egrotatibus ex quibuscūq; peccauerint paroxisimi concidunt nō solū: deniq; adhuc egrotates sed et circa resumptiōis tēpus parate ab omī peccato ledunt fm vnāquāq; igit̄ lesione iam digna cogitōe vel anticipare multum periodos cogūt: v̄ quas dā alterogeneas priorib; eis generāt a quib; ordo paroxisimorū corrumpitur.

Nicolaus leoniceni.

Maxime igitur trāsmutat atq; in alteraz naturā trāsit sanguis cū putrefcit. Nā vt etiā antea exposuim; pars vna sanguinis fit flaua bilis: alia nigra. Quātūz vō i egrotatū corpore hūiores mutant tātū etiā accessionū circuitū. Quare nihil mirandū est si in huiusmodi mutationib; ordo accessionū euariet. Illa quoq; non parū est varietatis causa qd̄ qui putrescere incipit humor in aliquo alio mēbro cōstitit: alter vō ex alijs defluit partib; qui vel i ipsi solis cōtinebat; aut i vniuerso corpore alalis redūdabat. sic et quecūq; circa vict; rationē errata ab egrotatib; sūt nihilomin; hec circuitū ordinē euertūt. Quēadmodū em̄ ipsi sanis vict; deprauat egrotatū affert occasione eodē vt arbitror modo vel etiā magis in laboratibus ex errorib; admissis sūt accessiones. Ad solū igitur cū iā egrotant: s; eo etiā tpe quo ex morbo referunt quacūq; ex cā p̄p̄tissime offendunt. Quodcūq; igit̄ offensiōis genus effatu dignū int̄uenerit vel circuitū anticipare: aut alios diuerse nature a priorib; oriri est necessarium a quib; accessionū ordo peruertit.
Declarauit has causas quas posuit in p̄mo causam ex p̄mutatiōe humorū. Et atten-

de q̄ vnus humor trāsmutat in naturā alterius dupl; vel p̄ alterationē. et hoc p̄mo te tigit cū dicit igit̄ transcendit. quidā maxime sanguis sc̄z in naturā alter; humoris cū putrefit zc. h̄c quidē. s. sanguis ru. co. fit et quomodo adurif h̄c aut̄ nigrū. s. qñ plus adurif: et hoc fuit supra in illo capitulo reuertit zc. clarum et cum dicit int̄m et periodū paroxisimorū sc̄z subalternant. Et q̄ qñ galen; dicit igitur trāscēdit quidē maxime san. q̄ hoc est verū q̄tum ad p̄p̄iaz cōplexiōē sanguis est em̄ calidus et humidus facill; trāsmutabilis in aliū humorē q̄ flegma et melācolia zc. quēadmodū colera cum teneat quasi medius inter colera et vna p̄te: et illas duas ex alia. Sed si cōsideret sanguis q̄tū ad habitudinē quā habet ad naturā cū dicit thesaur; nature et magnam custodiā degat circa ipsum plusq; circa alios nō est facill; permutabilis et alterabilis: imo minus q̄ aliquis aliorū: et hec est causa quare pauce fe. sūt a sanguine et plures ab alijs humorib;: sed p̄pter hoc notanter dicit Galenus transcendit. ergo maxime sanguis cū putrefit: q̄ tunc derelictus est a regimine nature et derelictus cōplexiōē proprie. Alio modo fit transit vñ humoris in naturā alterius ex quo causat inordinatio in periodis: et per admixtiōē alterius humoris cū illo cum enī cū aliquo humore ordinē periodicatē permiscet: alter humor impeditur ordo predict;: et hoc p̄t̄z ex dictis supra de cōmixtiōe humorū adinuicē: et hanc causam tangit galenus cum dicit subalteri vero non minime zc. cū dicit aut̄ in istis solis. in; tellerit sc̄z particulis que influunt zc. deinde cum dicit: sic aut̄. declarat causam inordinatiōis et p̄mutatiōis ordinis in periodis ex delicto diete: et cum dicit ex quibuscūq; peccauerint paroxisimi concidunt intellexit sc̄l; fm ordinē altum q̄ prius essent.

Antiqua traductio.

Multoties aut̄ p̄pter sup̄cōplicationem periodorū ignotā a medicis inordinatio vñ sunt egrotates exacerbari. S; hec quidem tales inordinati non sunt vere: sed vident solū. Quecūq; autē vere sunt aut p̄pter trāsmutatiōē eorū q̄ febres operat̄ humor aut p̄pter delictū diete efficiunt.

Nicolaus leoniceni.

Septi; vō ob circuitū cōplicationē q̄ a medicis ignorat vident absq; ordine accessiōes in egrotatib; fieri. Sed nō ita fortasse res se h̄z quēadmodū videt: s; tūc vere ordo euariat qñ qui febres faciūt humores: in alteram naturā transferint: aut in victu errare contigerit.

Remouet errorem potentē incidere et dicit q̄ multos egrotantes videntur exacerbari inordinate cum se adinuicē cōplicantur ut scilicet cōponantur due quartane poterunt aliter quando apparere in eis periodi s̄m motū tertianarū: et aliquid s̄m motū quartanarū aliter quando quotidianarū. Sed tū vt dicit Galenus tales non sunt vere inordinatōes. et hoc quia inordinatio proprie debet attendi vbi est ordinatio. ordo autē pprie attenditur in motibus periodorum vnus feb. et non plus.

Antiqua traductio.

Reliquū autem est sinocharū genus quarū vniuersum tēpus vnus paroxysmus est vel semp̄ homotenus vel diminuens vel augens vsq̄ crisis.

Nicolai leoniceni.

Reliquū est id febriū genus que sinoche vocatur quarū vniuersum tempus vna accessione finitur que vel semper in eodem vigore persistit vel minuitur vel augetur donec finiatur.

Aul̄ Galenus dissoluere questione aliam que fuit q̄stio primo mota in principio huius capituli q̄ est assignare causas febriū sinocharū que sunt vnus paroxysmi a principio vsq̄ ad finem in quibus non sunt paroxysmi plures vel ex crescentes vel proportionales et sunt tales triplicis maneris vt ponit et declaratum fuit supra. et primo p̄misit int̄tione suam q̄ clara est deinde p̄cessit ad dissoluendū hanc q̄stione.

Antiqua traductio.

Tali causa aptum natum generari est qualem omnium febrium praxagoras supposuit putredinem existimās humorum in chili vena consistere.

Nicolai leoniceni.

De vero oēs ex tali causa ortū habēt qualē praxagoras existimabat humorū videlicet in caua vena putrefactionem.

Et primo ponit solutionē et causam illius auctoritate praxagore et quid voluit notum est et per venam chylū intelligit venam magnam ascendentem.

Antiqua traductio.

Perfectior autē utiq̄ hic sermo et verior fiet s̄m hunc modū quicunq̄ quidē in periodis quibusdā exacerbatur egritudines particularū innascuntur dispositionibus vel mittentiū vel susipientiū vel generatiū vel attrahentiū superfluitates s̄cōm eum qui parū antea dictus est modū. Quicunq̄ vero sine periodis

nullus in hijs paties est locus precipuus sed humores qui sunt s̄cōm arterias et venas vniuersas et maxime quicunq̄ s̄cōm maximas et calidissimas sunt: vel ppter aliam quandā causā vt in effimeris vel et ppter putredinē ebullientes accedūt vnam febrē sinochā a principio vsq̄ in finem idesinentē vsq̄ int̄m et permanentē et cōburentē hoīem donec generātes eas humores cōsumantur vel digerant vel vtrūq̄ patiantur. **Nicolai leoni.**

Quāq̄ absolutior ac verior sermo hunc in modū diceret. Quicunq̄ per circuitus aliquos egritudinū accessiones fiunt ex mēbrorū dispositionibus ortum habent que scz mēbra vel mittūt vel suscipiunt vel generāt vel attrahūt superfluitates eo quo nuper diximus modo: sed que circuitū non habent in his nulla est corporis pars q̄ precipue sit offensa. Et oēs qui in venis et arterijs cōtinentur humores atq̄ hij presertim qui in maximis atq̄ plurimo calore habūdantibus sunt: aut ob aliam quāvis causā quē ad modū in ephemeris aut ob putrefactiones feruētes febrē accendūt sinocham appellatā que a principio vsq̄ ad finem nullam habet intermissione ac tādū per seuerat hoīemq̄ deurit donec qui ei causam afferūt humores aut ex toto assumantur aut coquātur aut vtrūq̄ patiantur.

Deinde q̄ hec cā et solutio erat imperfecta ponit solutionē completā cuius dicit. perfectior autē et q̄ fe. que exacerbantur et eracunt s̄m periodos sunt feb. in quibus est aliquis locus precipuus patiens ad quē transmittitur ab alio superfluitas vel ad quem locum attrahitur: quia s̄m aliquē precipuū locū et causā aliter qua attrahens vel in quo s̄m congestione generatur superfluitas oēs ergo fe. que per plures periodos eracunt sunt ille in quibus est aliqua precipua et particularis particula patiens. et istud fuit clarum in causis periodorum assignatis supra: sed se. ille sunt vnus paroxysmi a principio vsq̄ ad finem in quibus est nullus locus precipuus patiens: immo humores causantes tales fe. sunt s̄m vniuersas arterias et venas corporis et non in aliquo proprio loco et maxie illi sunt causantes talē fe. qui sunt s̄m maximas et calidissimas venas. Et tunc dat causas s̄m quas tales humores predictam febrē generāt cum dicit vel propter naturā et aliam quandā causā. scilicet faciunt talem fe.

talem fe. q̄ scz propter solam calefactionē: et dicit hoc ppter sinochā cōclusam sine putredine in quibus est simplex calefactio in sanguine vt in effimeris est sola calefactio in spiritu et tales etiam inter effimeras reponuntur vt supra. alia causā tūc cum dicit. vel ppter putredinē ebulliens et c. ista est sinocha de putredine. et cū dicit cōsumant intelligit: et per hoc omnē euacuationē siue sensibile siue insensibile vel digerātur vel vtrūq̄ patiantur s̄m digestionē et euacuationē et apud nos alibi istud mēbrū de digestionē: q̄ pōt ponit seunctū ab euacuationē: et q̄ ponimus q̄ aliquid per solā digestionē abiq̄ euacuationē potest cessare fe. putrida. Et pōt exponit apud alios vel digeratur: vel pro et vtrūq̄ patiant scilicet digestionē et euacuationē. Et vt detur huic nostro operi complementū nostre facultati sufficiens: declarare volumus oēs causas periodorum in egritudinibus: s̄m omnem modū in egritudinibus s̄m a principio vsq̄ ad finē. Et procedimus iuxta fundamēta et declarationes datas a Galeno in hoc capitulo: tunc enim erit satisfactū duabus questionibus quas mouit Galenus in hac vltima parte libri: et in hoc etiam assummābim⁹ dicta ab alijs in hac materia. **Primum** ergo q̄ s̄m qd dicit galenus causa quare egritudines motū suū obseruant periodicū est periodica expulsio superfluitatis ad aliquē locū determinatū siue ex fortitudine alicuius particule expellētis et de bilis alicuius recipientis ab illa que particula fortis in expellendo periodice expellit aut causa talis mot⁹ periodicitatis est causa aliqua attrahēs periodice ad mēbrū superfluitatem in quo est calor vel dolor. Aut sit talis motus periodicus in egritudinibus ex cōgregatione superfluitatis in aliqua particula periodice per viam cōgestionis ex debilitate existēte in predicta particula. et has oēs causas ponit et explicauit galenus: et ideo nō est sermo in eis extendendus.

Ex quibus

causis ipse conclusit q̄ in oibus fe. et per cōsequens in oibus egritudinibus habētibus motū periodicū est aliquis locus patiens precipuus ad quē sicut ad mineras putredinis sit expulsio humoris: aut attractio aut cōgregatio q̄ in predicto loco putrescit. Et q̄ hoc fit plures: et scilicet talis feb. motus habet periodos. Est enim periodus vt huc proposito pertinet reditus alicuius egritudinis ab eadē dispositione in quā primo erat. vnde periodus egritudinis idem est q̄ elus circuitus. vnde Galenus in cōmēto illius afforismi paroxysmos et cōsistentias s̄m translationē grecā dicit qui autē periodū vocat ea in idem similē reiterationē manifestum utiq̄ oibus: et patet ex his q̄ opz in periodo esse interruptionē quandā q̄ nihil existens in aliqua dispositione redit ad eandem

vel similem nisi cecideret in predicta dispositione interruptio. Et ideo in periodo est cōsiderare duas partes. scilicet sortem et initium paroxysmi vsq̄ ad statum et elus declinationes et statum seu quietem vsq̄ ad initium paroxysmi alterius: et hoc ponit Galenus in predicto afforismo. Et quibus patet tria: primo q̄ periodus non attribuit egritudinibus que sunt vni⁹ paroxysmi a principio vsq̄ ad finē. Includit siue s̄cōm q̄ magis reperitur periodus motus in egritudinibus vt febribus vere interruptis q̄ in cōtinuis cum eis sit vera interruptio est tamē in eis quidā tepor⁹ et vocatur ex hoc tales febres continue proportionales vt est tertiana continua. et sic de alijs. tertius est q̄ motus periodicus attribuitur solum egritudinibus dependentibus a materia et a causa. non autem egritudinibus a causa non dependentibus vt ethica cum in eis non cadat alteratio et innouatio dispositionis.

Sumit autē

aristoteles in de generatione et corruptione et nono de generatione animalium et in multis alijs locis aliter periodū de quibus modo non curamus. Est ergo in omnibus egritudinibus habentibus motū periodicū aliquis precipuus locus patiens in quo periodice materia aggregatur: et hoc inducit Galenus in febribus et ex eo q̄ reperitur in passionibus manifestis vt obtrahit et similibus: in febribus enim intepollatis apparet manifeste expellit enim materia de loco venarū ad locum extra venas: et hoc propter causas dictas supra cuius declaratum fuit supra quare sit aliqua fe. Intus intra venas in aliqua determinata parte: ad quam etiam partem tanq̄ ad minera putredinis attrahitur vel expellitur vel cōgregatur periodice s̄m diuersos periodos in diuersis humoribus materia causans exacerbationē sed continuat vna exacerbatio cum alia propter causas supra assignatas: febres autē que sunt vnus paroxysmi a principio vsq̄ ad finē vt sinocha et conclusa cuius species sunt tres sicut feb. in quibus non est aliquis locus precipuus patiens ad quē tanq̄ ad minera expellatur vel attrahitur vel aggregetur materia periodice: sed putredo in eis est communis in omnibus venis aut saltem in magnis et propinquis cordi: in quibus humor incessanter putrescit a principio vsq̄ ad finem sine innouatione et periodicatione: similis enim est putredo siue caliditas in toto illo humore putredine existenti in materia putrescenti vnus paroxysmi in feb. habente motū periodicum in hac enim materia vnus paroxysmi: vt verbi gratia tertiane putredo in apostemate incessanter procedit vsq̄ ad consumptionē predictae materie sine interruptione et renouatione aliqua. Et similiter est in predicta materia existenti in predictis venis que fe. per al

quos dies durat propter multitudinem prædicte materie causantis febrem ut multum et quasi semper est sanguis quoniam putredo sanguinis est communis omnibus venis propter ipsius multitudinem: quod non sic convenit in alijs humoribus. potest etiam fieri talis febris conclusa a colera non habens manifestum periculum motum ut causon de colera: et hoc cum accidit multitudinem colere putrefieri in venis cordi propinquis: fiebat enim ideo feb. continua de materia putrescente intra venas quod continue poterat ire vapores ad cor usque ad putredinem alterius putredinis materie nec facilliter resoluta extra corpus poterant ex solitudine venarum: et ideo quanto materia putrescens in venis est amplior et in loco magis cordi propinquo tanto continuatur et cum minori tempore se. causat propter quod colera putrescens in multa quantitate et in venis propinquis cordi feb. facit conclusam. Et dato forte quod aliquis tepor. occultus in ea contingat plus quam in feb. sanguinis propter multitudinem eius non esse tantam: et propter hoc dicebat Aulcena causonem de genere continue quoniam pro se differentia inter eius vehementiam et ipsius teporem est in sensata. Ex flegmate etiam potest fieri causon ut dicit Aulcena. et per consequens etiam conclusa marime ex flegmate falso putrefacto in venis que sequuntur partes cordis ut dicit hyppo. in epidimia. Sed istud erit valde rarissime quod ex colera ex causis notis quod autem fieret ex melancolia non bene esset imaginabile si fieret non erit verus causon et valde rarissime etc. Sed licet hic dubitare sanguinem posse facere febrem periodicam stantem sub forma sanguinis: quoniam si causa paroxismi unitatis in feb. a principio usque ad finem est putredinem non esse in aliquo precipuo loco sed occupare omnes venas aut maximas aut maxime cordi propinquas cum sanguis possit intus in venis in aliquo loco precipuo et distanti a corde putrefieri ut in simili loco in quo putrefit colera causans tertianam continuam ibi sanguis putrescens motus facit periodicum: et cum sit diversus humor ab alijs deberet alio modo periodicare quam alij sicut quilibet aliorum periodicare alio periodo alteri.

Et attentione dignum quod multiplicatio sanguinis tenentis veram formam et proprietatem sanguinis non declinantis ad naturam alterius humoris maxime etiam sequitur multiplicationem materie quam sanguis inter omnes humores dicitur humor temperatus: ideo multiplicatio in quanto non insequitur aliquod dispendium membri sicut alij humores qui in comparatione ad ipsum dispendiunt sunt sed maxime multiplicationem materie insequitur. nunc autem cum materia multiplicetur eius mul-

tiplicatio est communis toti corpori quemadmodum apparet in dispositione plectica.

Et ex hoc accidit quod peccatum quod fit in sanguine manente sub forma sanguinis et eius proprietates observate non declinando ad naturam alterius humoris est omnibus venis communis: et non est in hoc aliquis locus precipuus: et ideo febris causata a sanguine taliter peccante motus non habet periodicum est sine causa sine putredine et de putredine.

Et dato quod in hac etiam sanguis peccat etiam in qualitate quod peccatum causatum fuit ex pravo: aliud autem peccatum potest accidere in sanguine quod peccatum potest acquirere in aliquo membro determinato et proprio: aut quia illud membrum ex aliqua mala qualitate multiplicat in ipso alium humorem: aut quia alterando ipsum convertit ipsum versus naturam alteri? humoris et de tali sanguine putrescere in aliquo precipuo et determinato loco concederet Galenus ipsam febrem periodicam posse facere: sed tunc per riodus etiam esset ei finem naturam illius humoris ad quem declinaret sanguis quemadmodum dictum fuit supra. Et dato quod forma substantiale sanguinis adhuc habeat et quod ut plurimum sanguis per putredinem transit in naturam colere hinc est quod periodus eius est per tertium ut dicit Galenus supra. unde Galenus nono therapeutice. Si vero quedam eis vel ex eis confestim vel postea putredo superimposita fuerit: finem universas quidem venas et maxime finem magnas consistentes ea sinochas generare. in una vero particula aialis eas que finem unum paroxysmum eracerbantur attende.

Et ad declarationem dictum est quod in febribus habentibus motum per periodos est aliquis locus precipuus patiens non intelligitur quod sit unus et determinatus locus: ita quod materia in uno loco determinato et proprio sit: quia febris interpollata motu periodicum habet: et tamen materia eam causans dispersa est quasi per totum circuitum membra sensibilia exteriora et non solum in uno proprio loco. et dato quod si quis vellet posset appellare illum locum in talibus febribus esse precipuum: quia scilicet aliqua appropinquata malicia et passio est in aliquo membro vel in aliquibus membris et non communis toti vel communis partibus cordis propinquis quam communitates in locis illis est multitudo causa est mutas motus febiles ut dictum est. unde non est apta materia ex tali passione aggregata facere se. pluribus diebus nisi cadat interruptio aut saltem tepor. et reaccensio. ut verbi gratia. in febre tertiana continua causabitur enim ex mala completionem aggregata te coleram preter naturam in aliqua parte

que colera aut ibi remanebit et putrefit: aut ad aliquam imbecilliorum partem expelletur in qua putrefiet. et tunc aut hoc erit intus in venis aut in locis a corde distantibus quod colera putrida cum non sit multe quantitatis non poterit pluribus diebus facere febrem nisi si alia portio colere putrefiat continuans febrem. non autem potest uniformiter febrem continuare: quia non habet coleram continuam et mediatam in venis super qua uniformiter procedat putredo sicut procedit flamma comburens quoddam lignum que uniformiter quasi stat accensa usque ad finem combustionis propter continue et uniformiter ibi esse immediatam combustibilem: et hoc ideo est in colera et predicta febre: quia alie partes venarum que successively sibi continentur non habent maliciam perfectam. unde in eis sit colera disposita putrefieri ergo si debet alia portio colere de novo putrefieri ut febris perduret oportet ut iterato in tali loco aggregetur aut augeretur iterum colera male qualitatis et preter naturam: aut aggregatur in aliquo alio loco et ad illum locum qui est minera putredinis expellatur et in predicto loco iterato putrescens postquam iam ex toto cessaverit febris propter resolutionem prime colere ut in febribus interpollatis restat novum paroxysmum aut novam exacerbationem reaccedit postquam iam febris declinabat a prima colera. dependens propter ipsam multam resolutionem.

Et dato quod ex toto non cessaverit ut accidit in febribus continuis proportionalibus et tantum durat periodicus motus quantum permagent predictae cause periodice materiam aggregantes et peccate mutatur secundum mutationem illarum ut perfecte declaravit Galenus: et ideo quanto colera faciens continuatur et sicut etiam interpollata in maiori quantitate est cum facit exacerbationem vel paroxysmum tanto temporis interpollationis vel temporis in febre dicitur esse minus ut contingit coleram propter eius multam quantitatem quotidie exacerbationem facere ut dicit Aulcena de febre sincopali humorosa. Et similiter quanto putredo eius in multa quantitate est cordi vicinior ut propter hoc contingat ex colera fieri febrem conclusam vel causon de colera ut supra digestum est: quod autem peccatum sanguinis non declinantis ad naturam alius humoris erat omnibus venis commune hinc est quod febris que est ex ipso in tali dispositione sit conclusa et unus paroxysmus a principio usque ad finem dicitur esse: sed tamen accidit ipsum ex malicia aliqua alius humoris membris peccare finem aliquem precipuum locum tunc causabit febrem habentem motum pe-

riodicum secundum naturam illius humoris ad quam declinat ut dictum est. cum oportet in ipso similiter fieri sicut in colera dictum est alijs sibi vicinis partibus illis manentibus nisi eius tale peccatum accideret in quantitate eius magna in locis cordi propinquis ut supra dictum est in humoribus alijs.

Et ideo Galenus in littera dicit: sed humores qui secundum arterias et venas universas maxime qui secundum maximas et calidissimas sunt ut est vena iulis et dato quod non esset secundum universas.

Sed licet hic adducere illud quod supra ex pluribus commentis adducebat contra dictum Galeni quod est sanguis putrescens in aliqua determinata parte ut in pleuresi: quia convertitur ad coleram vel versus ipsius naturam: periodum facit per tertium quoniam dicebat pluribus commentis per riodus. tunc in febre ex tali putredine sanguinis: et eius iteratum defluxum ad mineram putredinis talis autem defluxus est ante ipsius supercoctionem et cum nondum transierit in coleram. non custodiet periodum colericum nisi foret quod secundum dicta supra sanguis potest periodicare periodo colere: et dato quod conversus non sit substantialiter in coleram secundum eius accidentia et dispositiones per quas versus naturam colere declinet: nunc autem sanguis qui ad predictum locum pattem tem fluit peccat peccato qualitatis versus naturam colere: et sicut etiam sanguis flegmaticus putrescens posset periodicare periodo flegmaticis non quod per putredinem declinaret ad flegma cum coctum non reinerudetur.

Et hec omnia sunt dicta volentes quod videtur Galenus habuisse in illo capitulo: reverteri igitur mihi tempus etc. plus quam commentator autem dicit quod sanguis apud suam opinionem acceptus que dicta sunt supra: licet minus sit putrescibilis ex sua natura quam aliquis aliorum humorum ex sui temperamento: sed aut declinat plus ad calidum. aut ad frigidum aut siccum aut ad humidum omnes erit febris de ipsius putredine aliquando plus proportionata plus ad coleram aliquando plus ad flegma: aliquando plus ad melancoliam cum si cogatur dicere quod simpliciter dictus sanguis putrefiat: non periodicabitur eius putredo sicut putredo colere neque sicut flegmaticis omnino aut melancolice propter non habere omnino convenientiam cum illo rum aliquo: sed quia flegma vicinior est sanguine quam colera et melancolia hoc enim ex modica ulteriori decoctione transit in sanguinem qui simpliciter dicitur sanguis verisimiliter est putredine sanguinis periodicare ad modum

Dubium.

putredinis flegmatis q̄ colere adhuc si per
riodictio putredinis causatur citior vel tar
dior penes citius vel tardius excrementum
materie putrescibilis plus autem ex crescit de
sanguine ita dicto in corpore quādo nihil ob
stiterit q̄ de colera de necessitate periodica
tio putredinis sanguinis assimilabitur perio
dicatōi flegmatis q̄ colere nigre adhuc
dicit sicut sibi videtur si prima putredo san
guinis feb. causauit et dissepantia in corpo
re fecit nō erit regeneratio sanguinis iterum
decursum ad mineram sub eodem tempera
to corpore iam distemperantia habente: quia
nullo modo videtur q̄ periodictio eius de
beat esse nisi fm distemperantia quā acquirat
iteratis eius generatibus: sic ergo fiebat aut
colerica aut flegmatica aut melancolica eius
periodictio licet putredo eius inceperit in
simpliciter dicto sanguine. Et allegat etiam
quoddā dictum Galeni in pronosticis. et hec
dicta huius viri alijs dimittimus.

Restat autē in hoc quesito ulterius
declarare que sit causa
quare humores habentes motum periodicu
sicut ipsi sunt diuersi ita habeat periodos di
uersas vt aliquis de tertio in tertium et ali
quis de quarto in quartum quoniam hoc non
specificauit Galenus: sed solum quare in qui
busdam egritudinibus cadat motus periodi
cus et in quibusdā non in hac parte diuersi di
uersimode locuti sunt. Cōsiliator autē dif
ferentia. lxxviii. sequitur modum quem qua
si ad vnguem sequitur dynus in questioe quā
de hoc disputauit et post istas quasi omnes
periodicant et modus eorum est hic in omni
enim periodictione est motus: motus de ne
cessitate dependet ex mobili et motore. mobi
le autem in hoc motu est humor mouens au
tem ponitur duplex scilicet natura particula
ris nostri corporis inq̄tum periodictio de
pendet ex operationibus virtutum membri
vel membrorum vt est supra declaratum. aliud
autem mouens est natura vniuersalis scilicet
cell cum omnis innouatio in hīs inferiori
bus ex ipsa inducat. Propter hoc igitur opor
tet dicere diuersitatem periodici in diuersis
humoribus depēdere ex diuersis humoribus
non absolute: sed fm q̄ comparantur ad vtrā
q̄ naturam scilicet aut particularem corpo
ris aut vniuersalem cell cum enim causa vni
formiter omnis in orbe sit ex parte operatio
nis nature et diuersitas et variatio incurrē
tibus sit ex parte materie non absolute: sed
scdm q̄ diuersa materia diuersimode compa
ratur ad naturam in hoc q̄ citior et tardior
sit eius cōgregatio q̄ alia. si igitur cōsidera
mot⁹ periodici ex parte nature humorū. tunc
diuersitas in periodis consurgit fm diuersas
dispositiones que conspiciunt in humoribus
propter quas contingit vt in feb. diuersifice
tur periodus iterato vt quādam sit breuis

quādam longus quādam mediū: sunt
autem hee dispositiones quattuor substan
tia humoris quantitas qualitas et locus: quia
hee sunt dispositiones propter quas contin
git in se. aut tardior congregatio humoris in
loco putredinis aut diffi cultas aut facilitas
putredinis ipsi⁹: aut acceleratio: aut tarditas
euacuationis ipsius scdm que tria diuersifi
cantur periodi humorū in se. vt ponit halla
bas octauo theoricæ capitulo quarto: nam
humor qui habet dispositiones substantie quā
titatis qualitatis et loci propter quas cito
congregatur in loco putredinis citiores ha
bet periodos: et similiter qui dispositiones
habet propter quas cito putrescit et similiter
qui habet dispositiones propter quas tarde.
et difficulter ab eo transpiratur caliditas ha
bet periodos tardiores qui autem medio mo
do se habet periodos medios modos sunt ha
bentes interuocitate et tarditate reuerſiōis
et propter has dispositiones dicit q̄ sanguis
non habet periodū vt supra est declaratum:
flegma autem habet periodū citiorem et me
lancolia tardiozem: colera autem mediā in
ter illas medium tenet: flegma em cōtissime
congregatur ad locum putredinis: q̄ quan
titas eius in corpore est multa propter quam
multitudinē cum non est in naturali disposi
tione aggregat naturā et partem in qua ag
gregatur. unde causa est vt particula irritetur
ad citam expulsiōem eius. Iterum flegma
est facilliter putrescibile propter ipsius humi
ditatem: ab ipso etiam tarde transpirat caliditas
vt non perfecte: q̄ substantia habet vni
scos localiter. Etiam flegma in loco ppin
quo sanguinis cum sit humor sibi ppinquus
propter quas omnes causas alij humorib⁹
periodos habet citiores.

In melancolia vero reperunt oēs
econtrario. est em
in corpore pauca in epta putredinivalde: cū
ex duabus qualitibus illi oponatur: perfe
cte etiam ab ipsa transpirat caliditas tamen
non sic viscosa: et propter illa habet sic motus
tardum quia tūc est humor terrestris in quo
diu permanet impressio: idcirco cū mota fue
rit diutius perdurat eius exacerbatio q̄ alte
rius humoris: et licet tempus quietis habeat
maius: sed colera inter se habet medio mo
do. ipsa em bene velociter congregatur in lo
co putredinis propter eius subtilitatem. unde
cito est mobilis et propter qualitatez eius acu
tam. unde naturam stimulat et irritat sed ipsa
non est sic apta putrefactioni vt flegma pro
pter eius amaritudinem et siccitate neq̄ est
multum flegma: similiter ab ipsa pfecte tras
piratur caliditas quia viscosa non est: et ideo
paroxismos habet tardiores q̄ flegma: sed
quia plus est apta putrefactioni et congrega
tioni q̄ melancolia habet periodos citiores
q̄ melancolia: et ideo periodus eius est me

dius inter periodum vtriusq̄: et quia colera
subtilis est facillis permutabilis et in tali sub
iecto non durat idcirco tempus paroxismi
eius minus est tempore paroxismi aliarū fe.
Et sicut in feb. conuenit propter has disposi
tiones humorum periodos diuersificari ex
parte ipsorum ita etiam in alijs egritudinibus
que exacerbantur ex dispositionibus humo
rum qui sunt vel ex parte substantie vel quanti
tatis vel qualitatis et loci contingit q̄ perio
di eorum diuersificantur scdm q̄ ex talibus
dispositionibus accidit q̄ in tempore diuer
so sit et generatio talis vel talis humoris et
in tempore etiam diuerso sit eorum effluxio
ita vt quidam periodici de tertio in tertiu
quidam de quarto in quartum quidam de se
prem diebus semel quidam in mense et quidā
in tempore ampliori. Sed quia in feb. admo
dum putredinis diuersorū est tempus deter
minatum q̄ est inter vnum paroxysmū et alte
rum in flegmate est sex horarum: in colera ve
ro est trigesimae horarum: in melancolia ve
ro est quadraginta sex horarum: ideo feb. fa
cta a flegmate periodica de die in diez. ex co
lera vero de tertio in tertium. ex melancolia
per quartum: quia tamen ille dispositiones
in humoribus sunt accidentales et possunt in
eis variari ex causa extrinseca et intrinseca
hinc est q̄ tales periodi in feb. possunt permu
tari et aliquando scdm quantitatem tempo
ris quietis vt quia quies que est inter vnum
paroxysmum et altum aliquando est breuis
aliquando est longior aliquando vero permu
tatur scdm totum vt quia flegma poterit mo
ueri de tertio in tertium: et de quarto in quar
tum: et colera de die in diem et faciet febrem
quotidianam: et melancolia de quinto in quin
tum et faciet quintanam: et hoc innuit Aulce
na in capitulo de empiria. dicit enim verum
propter grossitudinem materie sue: et quan
doq̄ conuertitur in quartanam et tertianam
quoniam huius materia in corpore est pauca. et
subdit: et hoc non abstrahit eam ab hoc vt nō
sit flegmatica propterea quia putredo eius
est putredo flegmatis non propterea: quia
periodus non redeat omni die. et in capitulo
de febre sextana et septana ait ad eandē intē
tionem neq̄ iterum oportet vt dicatur q̄ si
est febris quintana id est habens paroxysmū
de quinto in quintum. tunc necesse est vt sit
materia quiesca: nam melancolia generat quar
tanam non per hoc q̄ ipsa est pauca et gros
sa et c. Et ex hīs patet quomodo possibile est
dare febrem quintanam q̄ supra fuit dimissū.
Et dato q̄ Galen⁹ ipsam nunq̄ viderit.

Et restat nunc diuersitatis in hīs pe
riodis ex parte principij mouentis q̄ est na
tura particularis nunq̄ motus humorum ex
operatione virtutum membrorum dependet

et q̄tum ad hoc dicunt q̄ tempora periodo
rum in morbis non sunt determinata nec
vniūsmodi vt posuimus q̄ egritudo facta a
colera habeat motum de tertio in tertium ex
flegmate de die in diem et c. immo respectu cu
iuslibet humoris hoc per tēpora possunt esse
diuersa ita vt aliquando periodici egritudo
facta ex vno humore vt ex colera vel ex fleg
mate fm dies aliquando fm menses et secun
dum annos q̄ ideo cōtingit: quia tempus ex
pulsive virtutis in operatione est: quandoq̄
superfluitas occurrat ipsam irritans in actum
expulsiōis eius: et quia tale superfluum po
test diuersis temporibus occurrere cum eius
generatio dependeat a causis diuersis nunc
vno tempore occurrentibus. nunc alio idcir
co tēpus periodicus modus eius nō est vnus
sed diuersus. et istud sentit Galenus sexto de
accidenti loquens de actu expulsiue virtutis
ponens exemplum in matrice et eandem sen
tentiam sentit tertio de virtutibus naturalibus
capitulo tertio. Similiter etiam aggre
gatio superfluitatis non dependet ex defec
tu virtutis digestiue non habet tempus pre
cisum determinatum: sed diuersificatur hoc
tempus fm diuersitatem eorum que occur
runt. intrinsecus et extrinsecus vero acerbatio
talium egritudinū vt ad operationem ta
lium virtutum refertur diuersificatio in qua
diuersitate non est possibile tempus assigna
re determinatum. Et dato q̄ talis egritudo
sit causata ex specierū humoris: immo pe
riodicat aliquando fm dies: aliquando fm
menses vt sensibilibiter fieri videmus in poda
gricis et arteticis et obthalmis et similibus: al
quando em ex eodē tanto humore citius pe
riodicant aliquando tardius fm diuersitatez
temporum regionum: et vitarum: et etatum
vntus indidat.

Et attende licet hoc non exprimāt q̄
dato q̄ non sit bene tem
pus determinatum in periodo talium egrit
udinum: tamen postq̄ reuertuntur et plures
particulares periodos causantes vt multum
euenit: quia periodicant et q̄ causatur etiam
ex natura humorum: licet etiam istud fallit.
Etiam vt dictum vt causa motus periodo
rum considerare primum mouens q̄ est na
tura vniuersalis scz celestis: et tunc dicunt q̄
ex parte ipsius potest contingere diuersitas
in motibus humorum fm periodos duobus
modis. Vno modo vt humores subiciuntur
motui eius mediante natura particulari cui
immediate subicitur. Alio modo vt subij
citur imediate regimini vniuersali celestis
nature: et hoc accidit quando regimen et do
minum nature particularis in eis derelin
quitur. unde tunc agitantur et mouentur mo
tu corporum superiorum. Et quia in sanis et
neutris qui nondum egrotant: et in illis qui

egrotat non secundum totum virtutis regitua corporis est fortis idcirco in talibus motus eorum plus subiacent motibus nature particularis: sed in egritudine precipue in quibus egritudo est secundum se totum et precipue secundum membrum quod est principium totius ut cor sicut est in febribus: in quibus motus humorum plus subiacentur motui agentis universalis quam particulari: unde quia sic non generantur a virtutibus ostenditur magis in eis impressio virtutis corporis celestis. nunc autem si accidat exacerbatio in humoribus et motibus a natura celesti non immediate: sed mediate natura particulari: tunc accedit diversitas in motibus eorum secundum periodos eo modo quo dictum est accedere ratione particularis nature. Et ideo ad sensum videmus egritudines periodicare secundum quedam determinata tempora anni ut in quibusdam aliqua egritudo periodice in hyeme: in quibusdam in autumnio secundum quod accedit diversimode naturam particularem corporis in diversis temporibus permutari et disponi aliter et aliter a corpore celesti: et si accidat motus in humoribus prout subiacentur immediate magis et motus et alteratio in corpore celesti. tunc cum omnes humores sunt de genere humiditatum aquosarum subiacentur illi quoadmodum a qua eis subiacentur in suis motibus: nunc autem celesti corpus tale maxime est luna. unde videmus quod ipsa commouet ea que sunt humida et aquosa et habet dominium super ea ut etiam manifeste patet in fluxu et refluxu maris: et quia flegma inter omnes humores periodum habet in suo motu magis appropinquat nature aque: et ideo plus ab illo corpore efficitur propter quod secundum viam circulationem lune que perficitur in viginti quatuor horis equinoctialibus deficit modicum in motu illius assequendo in sui motu circulationem lune. unde propter hoc tempus quietis est modicum: non enim potuit esse quoniam in tali motu deficeret cum deficiat a natura quibusque deficit ergo in sex horis melancolia autem quia multum distat a natura aque: ideo in suo motu minus efficitur motu lune cum etiam sit inepta valde ad recipiendum alterationem et motum. Et ideo non solum oportet viam circuitionem compleri ad hoc ut agatur ad motum: immo oportet duas circuitiones compleri ut ipsa tandem ex motu lune diu effecta in terra circuitione moueatur. colera autem se habet medio modo plus tamen melancolie appropinquat: et illa videntur nobis verba ad hebreos et hominis recurrere ad ignotas res. Et dicunt quod quia humores hoc modo considerantur non ut gubernati a natura corporis particularis: sed considerantur ut gubernantur secundum naturam propriam ut subiacent

tur nature illius quoadmodum omnia alia in ferio: ideo dicimus quod predicti tres periodus conueniunt humoribus secundum naturam propriam earum: et ideo quoniam ad hoc dicebat Aulcena capitulo de febribus apostematibus. unicuique humorum inest periodus qui sibi conuenit: ex quibus patet quare periodus predicti secundum tempus determinatum reperiuntur in humoribus in febribus plusquam in aliis egritudinibus. unde videmus aliquas ut podagras et similes periodicare de septima in septimam de mense in mensem: et sic similiter de quocumque humore simili: hoc esset enim ideo quia predicti periodus plus apparent in humoribus cum minus gubernantur a natura celesti et ab earum propria natura. hoc autem maxime est in febre que est passio totius et maxime cordi cui attribuitur virtus regitua totius. Sed in aliis egritudinibus: quia plus subiacentur humores domino nostre particularis contingit quod in eis plus sit motus qui ab operatione virtutum nature particularis procedit. Et ideo in talibus egritudinibus cum sunt de sanguine sit motus periodicus cum tamen nullus accidat periodus in febribus sanguinis. Et in hoc assignauit etiam altam causam: quia in febre accedit in humiditatibus corporis ebullitio proprie et tumefactio in aliqua ebullitione est augmentum et diminutio in humiditatibus. Et quia in talibus dispositionibus humiditates maxime sequuntur dispositionem lune in motibus suis sicut manifeste apparet in aqua: hinc est quod tales periodus qui insunt humoribus et eorum natura ut gubernantur a corpore celesti maxime apparent in febre et parum in egritudinibus aliis ista sunt dicta postquam omnes communiter predicant in hac materia ex his sermonibus si perpendis dato quod innotescat quod flegma citius periodum facit colera et colera melancolia: non tamen est notum propterea quare hoc tempus in colera est tantum in melancolia tantum et non plus nec minus.

Sed gentilis de fulgine sentit in hoc aliam viam in qua dam questione quam determinauit sub titulo que feb. sit longior an composita ex colera et flegmate: an que sit ex solo flegmate dicens quare colera moueatur de tertio in tertium: et sicut flegma de die in diem et. est proprietas siue forma specifica humoris relati ad virtutem que mouet scilicet ad calidum naturale. Et primo ostendit quod istud sentit Galenus tertio de febre cum dicit. non similiter autem putrefiunt omnia propterea: quia hec quidem flegmatica hec melancolica hec vero colerica. vult igitur ibi quod causa varietatis putredinis ex qua contingit paroxysmum accendi est: quia hec flegmatica est id est talis

speciei est humor. et dicit quod siue hoc voluit Galenus siue non ratio probans: hoc est hec omnis effectus proueniens ab aliqua specie entium naturalium in quocumque tempore et in corpore quocumque semper vel ut in plurimum qui effectus non potest reduci in qualitates notas procedit a virtute occulta siue proportionem siue forma specifica: sed moueri de tertio in tertium inest colere plurimum aut semper melancolie de quarto in quartum et. et in quocumque tempore die vel nocte hyeme et estate et in quocumque corpore siue ne vel fene et non potest reduci in calidum vel frigidum quod colera per calorem cito mouetur et flegma tarde cum sit frigidius quod sit in corpore licet sit humidum nec in grossum et subtile: quia colera subtilior est nec in quantitate: quia contingens est melancoliam reperiunt amplius coleram rubeam: quia mensura non possunt esse cause specificatorum effectuum nisi ut determinantur formis entium naturalium. ut commentator tertio celorum mundi commento septuagesimo secundo. relictur ergo quod sit proprietas habet enim colera in corpore humano proprietatem hanc que sequitur suam speciem quod ipsa congregatur de tertio in tertium: et flegma de die in diem et melancolia de quarto in quartum: et sanguis qui continue succedit in suo calore et hic est suus periodus: scilicet continue affligere ex sua natura siue sit in parte siue sit in toto. unde Aulcena sentiens hoc capitulo de febribus apostematibus dicit unicuique humorum est periodus qui sibi conuenit notanter dicit sibi.

Sed tunc instat primo effectus in herens aliquid propter proprietatem specificam non potest alteri extra speciem communicari: sed mouere de tertio in tertium inest colere a proprietate specifica non ergo communicabitur alteri quod est falsum: quia colera potest facere febrem sincopalem paroxysmantem omnino die ut plurimum ut dicit Aulcena de febre in copali: amplius Aulcena flegma potest facere paroxysmum tertianum et quartanum.

Amplius sunt motus quintani et sextani et septani: immo dicit se vidisse febrem quartanam decimam quas affirmat rasis. xxi. continentis. Amplius si talis motus sequitur hos humores debet apparere in omnibus sanis. Amplius quandoque nihil remanet de materia antecedente paroxysmo. propter ista dicit quod quando aliquis effectus sequitur aliquam formam non sequitur illam nisi in certa quantitate: et aliis accidentibus quibus permutatis contingit permutari effectum. verbi gratia. attrahere ferrum est a magnete per specificam formam cum determinata qualitate et acciden-

tibus ita quod si fricetur alio non attrahit et etiam turbis habet quod euacuare flegma et non sanguinem vel coleram. Si autem in quantitate talis aut talis ratione substantie educit de omni humore et sic dicit quod motus periodicus sequitur formam specificam humoris in tali mensura et qualitate a qua si permutetur non seruabunt illum motum: sed alium. flegma ergo a sua specifica forma mouetur omnino die: sed si permutatur in dispositionibus accidentibus moueri poterit de tertio in tertium vel de quarto in quartum.

Ex quibus soluit prima et secunda instantia: et ad tertiam dicit quod motus quintani et sextani et decent sunt motus facti melancolia per conditiones quasdam accidentales ut grossitatem et paucitatem: nec oportet quod multiplicatis modis periodorum multiplicentur forme specificę scilicet humorales: quia si sint plures humores quod quatuor: quibus enim sit notum quod quilibet humor habet suum periodum: et quod hec est forma specifica non tamen est notum quod omnis motus periodicus sit a specifica forma: sed illi quintani et sextani sunt motus accidentales secundum quandam similitudinem

propter accidentia non correspondentia forme specificę vel suis imaginariis formam specificam quandam aliam acquisitam poteris secundum quod statim videbitur. Et ad ultimum dicit quod licet colera moueatur de tertio in tertium a forma specifica non comitatur eius formam substantialem adequate sed comitatur eam quando erit cum talibus accidentibus. verbi gratia. quando erit a sanguine separata et bene a virtute recta: et quod ista sit nihilominus operatio est a specifica forma. verbi gratia. filum lane conferre in quinaria non comunicatur filum lane ut filum: sed tamen his accidentibus ut stranguletur v. pera et tinguatur sanguine v. pere sicut etiam coleram trahitur a stamonea extra sed cum scamonea recipit hanc caliditatem a stomacho nostro et quando colera fuerit et sic vel sic disposita: et tamen omnia ista sunt operationes a specifica forma. apparet igitur quod causa frequentis motus flegmatis tardius colere tardioris melancolie est a specifica forma scilicet qualitates: et dispositiones notuantes accelerando vel tardando motus istorum humorum in suis diebus et quandoque propter hec accidentia mouentur extra suos dies. et dicit quod qui parum vidit in philosophia et vidit dicta aueris in secundo colliget leuiter ista intelligit.

Deinde mouet duas difficultates prima est si per formam specificam colera habet moueri in tertio die. et in illo tertio die potest anticipare et

postponere queritur quanta sit latitudo istius anticipacionis et postpositiōis. ¶ Scda dubitatio est accipia primū paroxysmū tertiane et primū flegmatice et comparato puncto sanitatis ultimo quare quis magis appropinqua bit illi in suo euentu et ad primū dicit q̄ colera tota tertia die mouet a forma specifica: cū autem eius motus erit diem et sic in quarta: verbū gratia respectu precedentis paroxysmi: tunc mouet non per formā specificā sed per accidētia quedā communia. Ex quibus fuit sibi contingēs sic moueri vel q̄ habuit altam formam specificāz consimilē forme specificē melacolle. possunt em̄ diuerse specificē forme sc̄z in diuersis cōuenire super vno effectu sicut trahere flegma ab agarico et cartamo si cut nos dīcimus q̄ turbis euacuat sanguinē non a proprietate: sed ab accidentibus quibūsdam quia sc̄z mordicat venas et debilitat do contentiua: vel q̄ acquirit proprietatem quandā altam per quā cōuenit in effectu cū illa herba que habet formam specificāz euacuat sanguinē de qua recitatur in libro de farmacis Galeni.

Ad secundam dubitationē dicit q̄ videtur probabiliter posse dici q̄ primū paroxysmū fe. aduenit aut ex sola mala qualitate similis ei q̄ esset inter vnū paroxysmū et reliquū: vel aduenit ex impetu virtutis expulsiue expellētis aliquā partē colere superflue: quia nō plus sustinet in latitudine sanitatis: siquidem ex prima cā adueniat primus paroxysmus. dicendū q̄ tantum spacium erit a puncto sanitatis ad principū paroxysmi q̄tum spacium est a puncto finali vnus paroxysmus ad principū alterius: et ratio est quia si alia est illi similis et similis actio erit in eodem tempore: et tunc tardius venit paroxysmus colere q̄ flegmatis et pluri tempore stabit in dispositione neutra debens habere paroxysmū primū tertiane q̄ flegmatice. Si autem venit paroxysmus ex impetu expulsiōis alicuius materie: verbū gratia a ventis extra vel acisit fellis vel a stomacho extra sc̄z versus membra vt sit contingens vt quandoq̄ citius mouet flegma et appropinquare plus tempore sanitatis: et quandoq̄ citius coleram. hoc em̄ erit fm̄ debilitatem et fortitudinē et debilitate expulsiue et diuersitate materie: et ideo videmus subito quosdam quandoq̄ sanos exsistentes incurrere cito paroxysmum tertiane: et forsan frequentius contingit paroxysmū primū tertiane appropinquare plus sanitati q̄ flegmatice. et tunc etiā iterum instat contra predicta: primo contra primū de istis dictis. primo a quo inducat illa caliditas in membro. secundo quia non videtur simile de illa caliditate et de illa que est inter vnū paroxysmū et reliquū: quia illa que est inter duos paroxysmos habet pro

causa co. malam que fuit causa precedentis paroxysmi: sed illa que diuidit inter sanitates et primū paroxysmū non dependet a causa preter naturam que fit a colera.

Contra secundū dictum instat q̄ sic facto primo paroxysmo vel secundo potest ex impetu natura moueri ad expellendū aliquam partem colere per quam fit vnus paroxysmus statim post vnā horam finito precedentē. ¶ Amplius querit cum ille qualitates inter paroxysmum et paroxysmū vel similes possunt reperiri in colera que facit podagraz et obtalmia quare de tertio in tertium non paroxysmat.

Ad primum respondet q̄ illa mala complexio calida potest induci a causis calefacientis extrinsecis et ab aliqua colera supflua quā natura adhuc patitur: et cum ex ea generatur talis mala complexio que est causa multiplicacionis colere vltra illa a qua prouenit illa mala complexio calida potest induci a causis calefacientibus extrinsecis et ab aliqua colera superflua quam natura adhuc patitur causat: et quibus cause agētes sint diuerse: ipsa tamen mala complexio calida potest esse vna in virtute et proprietate sc̄z illa mala complexio que est inter sanitatem et primū paroxysmū: et illa que est inter duos paroxysmos non minus est em̄ ignis a motu q̄ ignis ab igne vt cometariorum septimo metha. ad illud qd̄ dicit contra secundū q̄ verum imaginatur instantia: et ideo si facto vno paroxysmo statim ppter materie exuberantiam supermoueatut, alia colera tunc fiet alia fe. tertiane et qualitas inducta ex primo paroxysmo propter suam proprietatē erit causa motus colere in tertia die et responderit sibi et qualitas derelicta ex alio paroxysmo erit causa alterius paroxysmi qui responderit sibi et sic fiet due tertiane et possunt fieri tres et plures et quelibet habebit suum ordinem ppter suam materiā que depēdet a qualitate in ordine aggregationis et motus. si igitur sunt due tunc tertius responderit primo in suo ordine et modo et quartus secundo.

Ad aliam instantiam de podagra etc. ponit solutionem dñi et cōsiliatoris iuxta duas causas supra in illo dicto assignatas ab eis et illas causas ipugnat quia vna causa periodicationis concessa ab eis est dispositio virtutis expellentis et repletis ergo quando ille virtutes geminabatur humoribus facientibus egritudines magis fiet predicta periodicatio. ¶ Amplius si periodicatio est motus ordinatus tunc virtute particulari regente melius fiet quia natura est causa ordinis vt tertio de crisi. et ideo in morbis mortalibus tam propinquis ad mortem videmus omnimodas inordinaciones paroxysmorum cuius contrarium esset fm̄ opus

fm̄ opus earum. Et auer. vituperat veritatē periodorum quarto colligit caplo de feb. putridis. Amplius in partibus exterioribus corporis plus videmus corrumpi humores q̄ in interioribus: et sic magis dimittitur a regimine nature particularis. et per consequens magis paroxysmabit ex hoc humor extra sc̄llicet in extremis q̄ intus. ¶ Amplius dispositiones qualitatū quantitātū et substantie humoris quibus humores periodice reperiuntur in humoribus podagraz et obtalmie ergo debent periodicare: et dicunt q̄ si ipsi dicunt q̄ in se. est lesa particula principalis sc̄z cor dicit q̄ dicendū est q̄ plus potest esse manus lesa per antracem et cancrū q̄ sit lesa per febrem. verbū gratia. tertianā. et tūc arguit contra secundā causā ab eis datam: quia in apostematibus partium potest fieri ebullitio in obtalmia etc. ergo sequitur motum lune et sic paroxysmabit quapropter dicit aliter in hoc esse dicendū q̄ si humoris periodicatio est specifica forma sequente talem humorem vel talem qualitatem illa etiam forma specifica non datur nisi humoris stanti in loco determinato vel habenti dispositionē a tali loco siue in tali loco: et ideo humores febricitantes vel alii intrinseci tenent periodum eis debitum sed extra non: et ideo obtalmia de colera non oportet q̄ periodice in tertium diem. Exemplū medicina solutius euacuat: sed nō fortitur illam proprietatē nisi in tali loco vt in stomacho vel in ventis. et ideo si super vnguez ponatur non euacuat nisi ponatur et feratur per poros ad loca intrinseca. Etiam filum lane tinctum in sanguine myrthe nō habet proprietatem in squinantia si ligetur eo caudavi pere. Et ideo si aliqua obtalmia de tertio in tertium periodice est quia illa colera acquiritur in interioribus hanc formam specificāz

vel est contingenter. vnde dicit q̄ ex his omnibus premisis apparet q̄ motus paroxysmi periodice sequitur proprietates humorum in comparatione ad calidum naturale qd̄ est mouens in hoc quantitas autē et qualitas et modi substantie sunt cause coadiuvantes et luare potentes recitauimus autē hic extense has opiniones et quicquid in hac materia hactenus pertractatū est in hoc opere sit cōplete inclusum non enim semper: immo minus apud vnūquemq̄ est cuiuslibet operis ab alijs custodita magna comoditas. Que autem harum opinionū verior sit forte non est vere certificabile cum vtraq̄ parte inducta probabiliter asserantur. Id autē qd̄ nobis verisimilitus apparet in hoc est q̄ in motu periodorum humorū aliqua specifica forma tanq̄ causa in predicto effectu cōcurrit. Et licet in hoc concurrant conditiones accidentales note secundū primū modum enarrate. Est ergo secundus modus in hoc quasi completum dans prius et licet in multis illi cōtradictat que pertractare longitudinē parcentes dimittimus et finiamus hic hoc opus gratias multas de benedictis deo excelso reddentes de minimis anteq̄ bene inductis petentes veniam. Et finitū est hoc opus curretibz annis. M. cccxlv. die. xxvi. februarij quod ego thomas olim diui famosi medici de garbo iuxta minimā meam facultatem composui in honorem et vtilitatem Bononiensis vniuersitatis et omnium in scientia medicine laborantium etc.

¶ Explicit cōmentum a Thoma de Garbo olim diui medici filio super libro de differentijs febrium Galeni.

Errata

Errata textus presentis voluminis incipiendo ab eis q̄ i p̄lo libro facta sunt.

In illo textu primi folij in antiqua traductione igitur maxime: vbi habetur vt z multum. lege inutilium.
In eodē textu paruz inferius vbi habet substantia sumitur quosdā lege substantia sumitur obliuiscētes quosdā.
In illo textu primi folij in antiqua traductione Et nimirū. vbi habetur alle vero acutē quidā: lege quidē. Et parū inferi⁹ in eodē textu vbi habet semp sicē. lege semper sicce.
In eodē textu in Nicolao leoniceno vbi habet plene respectu lege plene aspectu.
In illo textu primi folij in antiqua traductione Manifestissime vbi habet z he qdaz lege. z he qdē. in eodē textu circa finē vbi habetur vt in p̄cedēte lege vt in p̄cedente.
In eodē textu in Nicolao leoni. in p̄cipio vbi habetur aptissime lege apertissime.
In illo textu quarti folij fm antiquam traductionē Discernā meli⁹ vbi habet in epem plis huiusmodi lege postea intellige.
In illo textu sexti folij in antiqua traductione Hunc autē sufficit. vbi habet q̄ continēt quidā lege q̄ continēt quidē ipsas zc.
In illo textu eiusdē folij fm Nicolau leonī cenū Et quidē q̄ aeris pestilens statim. lege Et quidē q̄ aeris pestilens status.
In illo textu eiusdē folij fm antiquā traductionē Que vero ab eis vbi habet quidē medicorū lege quidā medicorum.
In eodē textu parum inferius vbi habet Neq̄ ei reprobātū. lege neq̄ ei reprobātū
In illo textu noni folij fm antiquā traductionem. igitur suppositiones vbi habetur differentia lege suscipiebantur.
In illo textu vndecimi folij fm Nicolaum leonicenū P̄ticipere autē vbi habetur scilicet hac ratione lege ac ratione.
In illo textu duodecimi folij fm Nicolaus leonicenū At q̄ singule. vbi habetur dispositionem qui febriē lege que febriem zc.
In illo textu decimi quarti folij fm antiquam traductionē Que vero in laboribus. vbi habetur huic ad cor lege hinc ad cor.
In illo textu eiusdē folij fm antiquam traductionē Nam transpiratur vbi habetur fortis densans lege densens.
In illo textu xv. folij fm antiquam traductionem in p̄cipio textus Aeris vero lege Aeris vero. In eodē textu fm Nicol. leonī. s̄r in p̄cipio Aeris autē lege Aeris autem.
In illo textu eiusdē folij fm Nicol. leonī. Goco autē prauos vbi habetur Equale autē mauts ergo Equale aut malus.
In illo textu eiusdē folij fm Nicolau leonī cenū Cum igitur plenū. vbi habetur tantū quidē fructus lege sanitate quidem zc.

In illo textu eiusdē folij fm antiquā traductionem Nos igitur mirabile vbi habetur eruchinus lege euechimis.
In illo textu. xvj. folij fm antiquā traductionē Traverso. vbi habetur fm altam aquā causam lege fm altam aliquā cām. In eodē textu fm Nicolau leonī. lege aut frequētius. Et circa finē eiusdē textus in ventriculis partibus subtenuissent lege in ventriculi partibus subtenuissent.
In illo textu. xvij. folij fm Nicol. leonī cenū Nihil igitur mirū vbi habet Neq̄ cogitur. lege neq̄ pcogunt. Et in eodē text. circa finē vbi h̄r inualida existet lege inualida existat.
In illo textu. xvij. folij fm antiquā traductionē: Validiores p̄o vbi habetur cōtinētis non aeris lege cōtinētis nos aeris.
In illo textu eiusdē folij fm Nicol. leonī. in pestilētiā p̄o aeris lege in pestilētiā vero zc.
In illo textu. xxj. folij fm Nicol. leonī. Duplīter quidē vbi habet enarrat quīn lege enarrat quoniam.
In illo text. xxvij. fol. fm Nicol. leon. vbi habetur cum calore lege cum colore.
In illo textu. xli. folij fm antiquā tra. Se bres autē vbi habetur locū lege lotū. In illo textu. xliij. folij scdm Nicol. leonī. Ac p̄terea pulsus vbi habet insupabile lege insepabile.
In illo textu. lvij. folij. fm Nicol. leonī. De termino autē vbi habet alijs mēbriū gēneribus lege alijs morborum generibus.
In illo textu. lx. folij fm Nicol. leonī. Dein ceps igitur vbi habet ac p̄mū lege ac p̄mū

Incipiunt errata que reperiuntur in secundo libro.

In illo textu. lxxij. folij fm antiquam traductionē. in eadem vero vbi habetur quidā existimat lege quidā existimant.
In illo textu eiusdē folij fm Nicolaum leonī. aduenit autē vbi habetur in supurationibus lege in suppurationibus.
In illo textu. lxx. folij fm antiquam traductionem vbi habetur facite manifesta lege facile manifesta.
In illo textu. lxxij. folij fm antiquā traductionē dictum est. vbi habetur que deficientur lege deficienter.
In illo textu. lxxvij. folij fm Nicolau leonī. contra vero. etiam vbi habetur tamen h̄i amarum lege amaram.
In illo textu. lxxvij. folij fm Nicolau leonī. Est minus calida vbi habetur corpus habuerit lege corpus habuerit.
In illo textu eiusdē folij fm Nicolau leonī. nec igit vbi habet grauedine assistat lege assistat. z in eodē textu parum infra vbi habetur ad grauedine lege at quēadmodū.
In illo textu. lxxvij. folij. nam tertiane vbi habetur oim maxima lege maxime.
In illo textu. lxxvij. folij fm antiquaz traductionem.

Errata

ductionem. igitur deficientium vbi habetur altera rubea lege alterutris.
In illo textu. lxxix. folij fm Nicolaum leonī. he igitur vbi habetur nō vero lege nō vero.
In illo textu. lxxx. folij fm Nicolau leon. Est et tertium vbi habet tū euenit lege eueniunt.
In illo textu eiusdē folij fm Nicol. leon. nā q̄ ex flaua etiā vbi habet biliosa lege biliosa.
In illo textu. lxxxij. folij fm Nicol. leonī. Et postq̄ etiam vbi habetur et accessiones spaciū lege accessionis.
In illo textu. lxxxvj. folij fm antiquam traductionem. Multotiens autem. vbi habetur vel flegmon lege flegmon.
In illo textu. lxxxix. folij fm Nicol. leon. At treū vero vbi habet hyocratē lege hypocratē.
In illo textu. xcij. folij fm Nicol. leon. in qua si quis etiā vbi habet i ipsa se. lege fiat z eodē textu parū infra vbi h̄r empialā lege epyalā.
In illo textu eiusdē folij scdm antiquā traductionē. forassis aut vbi habet si p̄o lege si ergo.
In illo textu. xcij. fol. scdm Nicol. leonī. si p̄tura vbi habet aut quidē lege aliter quidē.
In illo textu eiusdē folij scdm Nicol. leon. Sz he qdē vbi habet accessiois ip̄ci lege inspice re. z i eodē textu parū infra vbi h̄r s̄r lege s̄r.
In illo textu. xcij. fol. fm antiquā tra. Singam⁹ vbi h̄r pulcere lege pulceret infra i eodē textu magis infra vbi habet deficientē lege deficientē. et infra in eodē textu vbi habetur tertiam lege tertiana. z infra in eodem textu vbi habet. emionos. i. semi lege emi semi.
In eodē textu parū infra vbi habetur. Dī cebat autē lege debebat autē.
In illo textu. xcij. folij scdm Nicol. leon. Supponatur enī vbi habet p̄ctura lege p̄ctura.
In eodē textu parū infra vbi habetur. no uam autē lege nouā aut p̄mā.
In eodē textu parū infra vbi h̄r sit se. lege sit.
In eodē textu parum infra vbi habetur in termino nō habet lege intermissione.
In eodē textu parū infra vbi habet in p̄ma h̄ra lege in p̄ma hora.
In eodē textu parū infra vbi habetur que celerius lege que celerius.
In eodem textu parum infra vbi habetur. habeat hec lege hec.
In illo textu. xcix. folij scdm Nicol. leon. Cū vero tertianavbi h̄r excernit lege excernitur.
In illo textu. c. folij. Cum em̄ partes lege cum enī pares.
In illo textu. cij. folij scdm Nicol. leonī. vna igitur sola vbi habetur ac tū lege tum.
In illo text. ciiij. fol. Nā harū lege nā horū.
In illo text. ciiij. fol. scdm antiquā tradū. Nō tū necesse est vbi h̄r sufficēter sine lege sine.
In eodē textu parū infra vbi habetur. de terminante lege determinate.
In illo textu eiusdē folij scdm antiquam traductionē vbi habetur z eis lege in eis.
In eodem textu scdm Nicol. leonī. vbi ha

betur tertiana lege tertianā z infra vbi habetur tertianam lege tertiana.
In illo textu eiusdē folij scdm Nicolau leon. ex oibus vbi habet. soleat lege solent.
In illo textu. cv. scdm Nicol. leon. Sed et q̄ vbi habetur etrum lege at tum.
In illo textu eiusdē folij scdm antiquā traductionē. Inducere vero vbi habetur h̄i vero rubrum lege eis vero rubeum.
In eodem textu parum infra vbi habetur rubia lege rubea.
In illo textu. cx. folij scdm Nicol. leon. Qd̄ em̄ retro vbi habet partē se trāstulit lege partem ratio se trāstulit in eodē textu parū infra vbi habet. q̄ eorū lege q̄ earum.
In illo text. cxij. folij fm Nicol. leon. Cū em̄ vbi h̄r si ibecille fuerit lege si imbecilla fuerit.
In illo textu. cxij. folij. Nicol. leon. vbi habetur adonas lege adenas. z paulopost in istis conlitterit lege in istis imbecille conlitterit.
In illo text. cxv. scdm antiquā tra. influēdi p̄o vbi habet q̄ mittit particulas. lege p̄ctus lis. z parū infra vbi habet quidē calores plus lege quidē calores z dolores. z infra in eodē textu vbi h̄r sine supfluitatib⁹ sunt z p̄ctoria ca lege sine supfluitatib⁹ sunt corpora bñ qdē atrahētib⁹ mittit q̄ p̄o cū supfluitatib⁹ sunt z p̄ctorica intm̄. z infra in eodē textu vbi habetur siquidē calores lege siquidē dolores.
In illo textu. cxvj. folij scdm antiquā traductionē. Qm̄vero vbi habetur digerat earum lege digerat ea.
In illo textu. cxvij. folij scdm Nicol. leon. Nā vt reliq̄ vbi h̄r h̄ de curāda lege de curandī.
In illo textu folij eiusdē scdm antiquā traductionē. scdm vero eundem vbi habet digna tione lege digna ratione.
In illo text. cxix. folij scdm antiquā traductionē. Nō in illis vbi h̄r cōcordate lege p̄cor dāte infra i eodē text. vbi h̄r exitū lege exitū.
In illo text. cxix. folij scdm Nicol. leon. Quō p̄o tpe vbi h̄r qm̄ intēsum lege qm̄ intrusum.
In illo textu. cxix. fol. fm Nicol. leon. Sed cū in partevbi h̄r alter quidē ibecillitatis lege alter qdē ibecillitas. i illo textu eiusdē fol. fm Nicol. leon. vbi h̄r mōstruorū lege mēstruorū.
In illo textu eiusdē fol. fm Nicol. leon. de h̄is p̄orib⁹ h̄r alij meatuū constructio lege p̄structio.

Registrum.

A b c d e f g h i l m n o p q r s t v. oēs sunt quaterni p̄ter e g i l n p r q sunt duerni z v q est triternus z * duorū foliolorum.

L000 880

Handwritten signature in cursive script, possibly reading "L. J. M." or similar, with a large initial "L" and a stylized "J" and "M".

13492

Universidad del
Rosario

Archivo
Histórico

